

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

SYVENDE RÆKKE.

1. BINDS 3. HEFTE.

(37TE AARGANG.)

1916.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

VED

PAUL HENNINGS.

INDHOLD:

Barndoms- og Ungdomserindringer af Jene Skjelderup. Ved Højesteretsadvokat <i>A. Skjelderup</i> . (Sluttet)	201
Nogle Oplysninger om Familien Baron von Brettons Oprindelse. Af Hofjegermester <i>C. E. A. Schøller</i>	217
Om Personbeegnelse i Slægtskabstavler. Af Cand. polit. <i>P. Grønvald</i> og Ingeniør, Cand. polyt. <i>O. Weberg</i>	225
Slægten Frielhoe. Af Overretssagfører <i>Paul Hennings</i>	231
Biskop Ludvig Munthes Hustru Ingeborg Sørensdatter Friis's Slægt. Ved Artillerikaptajn <i>C. M. Munthe</i>	242
Bidrag til de dansk-vestindiske Øers Personhistorie. (1ste Afsnit: St. Thomas 1671—1733). Ved <i>E. Gullach-Jensen</i>	247
Dr. med. Christian Jacob Theofilus de Meza. Mit medicinske Levned. Ved Kredslege <i>K. Carøe</i> og Oberst <i>H. W. Harbou</i>	269
Lidt om Poul Wendelbo Løveusørns Slægt. Af Arkivar <i>E. A. Thomsen</i>	300
Om Navnesagen:	
III. Af Direktør <i>Th. Hauch-Fausbøll</i>	302
IV. Af Postekspedient <i>H. Hjorth-Nielsen</i>	304
V. Af Arkivar <i>A. Thøst</i>	305
Forskelligt fra Genealogiens og Personallistoriens Verden. Af Overretssagfører <i>Paul Hennings</i>	310
Spørgsmaal	314

I KOMMISSION HOS

H. HAGERUP
KJØBENHAVN

OG

MARIUS LUND
CHRISTIANIA

SEPTEMBER 1916.

Tidsskriftet udgaar med 4 hæfter om Aaret.

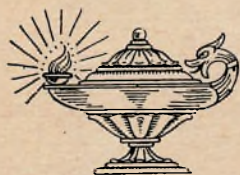
Spørgsmaal af genealogisk og personallhistorisk Natur kunne Samfundets Medlemmer erholde optaget i Tidsskriftet. Disse, ligesom andre skriftlige Henvendelser, sendes til Samfundets Sekretærer: for Danmark Overretssagfører *Paul Hennings*, Stormgade 6, København B.; for Norge Arkivamanuensis *A. W. Rasch*, Rigsarkivet, Christiania.

Hvis Særtryk af Tidsskriftets Artikler ønskes af vedkommende Bidragyder, maa Arrangement træffes med Trykkeriet (J. H. Schultz A/S, Universitetsbogtrykkeri, Niels Juels Gade 12, København K.) inden 14 Dage efter Heftets Modtagelse.

Af et af Dansk Historisk Fællesforening udgivet Hæfte, indeholdende en af Hr. Ejler Nystrøm udarbejdet Vejledning til personallhistorisk Forskning, har Samfundets Bestyrelse erhvervet et Antal Eksemplarer, som gratis staar til Medlemmernes Disposition, naar Henvendelse, bilagt med Svarporto, rettes til Redaktøren.

Danmarks Hof- og Statskalender.

Den tyske Udgave indtil 1864 og den danske Udgave fra før 1821 søges. Billet, med Angivelse af Pris pr. Aargang, udbedes til Redaktøren.

SALMONSENS KONVERSATIONS LEKSICON

Ca. 20 Bind, 2 Bind aarligt.

10 Kr. pr. Bind, i originale Skindbind 14 Kr.

Ratebetaling

indrømmes.

Barndoms- og Ungdomserindringer af Jens Skjelderup.

Meddelte af **Arthur Skjelderup.**

(Fortsat.)

Efter Juleglæderne begyndte jeg, afventende min Afsked uden at søge Permission, at studere til Artium; men ikke med den Flid, som jeg vistnok burde. Det maa tjene mig til nogen Undskyldning, at jeg aldrig havde været vant til at være flittig og i de sidste 5 Aar især ikke havde behovet at anstrænge mig for at følge med mine Kammerater. Jeg lærte imidlertid med Lethed at oversætte Latin og Græsk og endnu lettere Tysk, men med Anvendelsen af Grammatikken gik det mig kun maadeligt, saaledes at jeg især i den latinske Stil ikke kunde undgaa store grammatiske Feil. Aarsagen hertil laa vistnok i, at jeg aldrig i min tidligere Alder havde gennemgaaet nogen Grammatik, ikke engang ordentlig vort eget Sprogs. Jeg fik dygtige Lærere: H. Thoresen¹⁾, Digterinden M. Thoresens i 1853 afdøde Mand, i Græsk og senere G. P. Harbitz, den mangeaarige Stortings-Præsident²⁾. I Latin var J. F. Holst³⁾, en flink Latiner, min Lærer, som havde vanskeligt for at begribe, at jeg kunde oversætte saa flydende og let fra Latin til Norsk; men derimod begik de groveste Feil, naar jeg skulde forandre Norsk til Latin. Desuden gik jeg en Gang i Ugen til Professor Hersleb⁴⁾, som af Venskab for min Fader havde tilbudt sin Veiledning med latinske Stile og Oversættelse og skrev da hos ham Extemporalstile. Paa denne Maade var jeg beskjæftiget et Par Timer om Dagen hos mine Manufactorer og brugte ogsaa nogen Tid, men som jeg gjorde saa kort som muligt, til at forbedre mig og havde saaledes Tid nok tilovers til at adsprede mig, hvilken jeg benyttede altfor godt i denne Henseende. — Mine Jevnaldrende vare, tildels tidligere Barndoms Bekjendte, Studenter og unge Officerer, med hvilke jeg dels fornyede dels stiftede Bekjendtskab, og jeg havde snart flere Kammerater, end jeg behøvede og mit Studium havde godt af. Foruden min medfødte Livlighed og selskabelige Gemyt kunde jeg maaske fornemlig takke derfor min store Dygtighed som Sømand. At seile med Baad var nemlig den Gang en meget søgt Fornøielse, hvori jeg var saa duelig, at Baadeieren leiede mig Baaden, uden at han eller nogen Anden fulgte med. — Blandt flere Seiltoure havde En vist-

¹⁾ Dengang stud. theol. Hans Conrad Thoresen, senere Sognepræst, 1802—1858.

²⁾ Sognepræst Harbitz, Medlem af Stortinget 1836—1869, f. 1802 d. 1889.

³⁾ stud. theol. Johan Fredrik Holst, senere Sognepræst, 1802—1885.

⁴⁾ Professor i Theologi i Christiania S. B. Hersleb, 1784—1836.

nok ikke liden Indflydelse paa mit senere Liv. Med Studenterne Thomas¹⁾ og Fredrik Stang, den senere Statsminister, og Fætteren Christian Hansson²⁾ foretog jeg en Seiltour, som endte ved Ladegaardsoen, hvor Hanssons Fader havde et Landsted lige ved den saakaldte Herregaard³⁾. Her saa jeg første Gang min senere elskede Hustru, og hun gjorde et uudsletteligt Indtryk paa mig, uden at det i mindste Maade kunde falde mig ind, at jeg nogensinde skulde kunde komme i et saadant Forhold til hende; jeg som ikke engang var Student. — Hun var mine unge Venners rigtig unge Tante; men dog altid nogle Aar ældre end nogen af os, og havde allerede i nogle Aar været feteret som en af Byens smukkeste og elskværdigste unge Damer. Naar man vilde bruge sin Tid til Adspredelser, behøvede man dengang ligesom nu Penge i Lommen, om end ikke saamange som nu, eller man gjorde Gjeld, om end ikke i saa kolossale Dimensioner som nu. Uagtet min Fader var i Regelen meget liberal og rundhaandet, faldt det ham dog ikke ind at bestemme mig en vis Sum til Lommepenge, hvilket var saameget mere uheldigt, som jeg som Søcadet havde havt Penge i Overflødighed, som jeg ikke havde at gjøre Regnskab for, nemlig min Gage 5 Spd. maanedlig, og som virkelig blev anvendte til Lommepenge. Jeg kunde altid henvende mig til min Fader, naar jeg havde et bestemt Brug for Penge; men det generede mig⁴⁾ derfor af den Credit, som dengang ligesom nu stod aaben for bekendte Mænds Sønner paa offentlige Steder. Contante Penge maatte jeg imidlertid nødvendigvis ogsaa have, og hertil maatte jeg see at finde Raad. Morgenbladets Optagelse af min Beskrivelse af Lübeck gav mig den Tanke at forsøge at skrive Fortællinger til vort da eneste æstetiske Ugeblad Hermoder, som honorerede hvert originalt trykt Ark med 3 Spd. Som sagt saa gjort. Jeg skrev nu anonymt flere originale Fortællinger og modtog Honorar derfor. Til et Par af disse, maaske de Bedste, seer jeg, at jeg, uden mindste Foranledning fra min Side, er nævnt som Forfatter i Krafts Forfatterlexicon⁵⁾. Iøvrigt bestod min litteraire Virksomhed fornemlig i Theaterkritikker, hvorved jeg, uagtet de ingenlunde vare gunstige og ofte skaanselsløse, skaffede mig Fri-billet af Strømberg til hans nyoprettede Theater⁶⁾. — Hvorledes

¹⁾ Senere Sognepræst Thomas Stang, 1804—1874, ældste Broder af den bekendte Statsminister Fredrik Stang, 1808—1884.

²⁾ Christian Hansson, 1807—1872, død som Sørenskriver. Brødrene Stangs og Chr. Hanssons Mødre var født Conradi og ældre Søster af Jens Skjelderups senere Hustru Cathrine (Thrine). Chr. Hanssons Fader, Rasmus Hansson, var først Justitssekretær i Christiania, senere Raadmand i Bergen.

³⁾ Bygdø Kongsgaard, Kongens nuværende Sommerbolig.

⁴⁾ Nogle Ord er her faldt ud.

⁵⁾ Se ogsaa J. B. Halvorsens Forfatterlexikon.

⁶⁾ Christiania fik først Theater i 1827, »det Strømborgske Theater«, igangsat af den svenske Skuespiller Johan Peter Strømberg.

det end forholdt sig med mine Producters Værd, som jeg oprigtig tror var meget ringe, havde de dog skaffet mig en vis Anseelse, da Vedkommende, som aldeles almindeligt den Gang, ikke brød sig om at bevare min Anonymitet, og til Bevis for, at min Virksomhed ikke var ganske upaaaaget, kan tjene, at Bjerregaard¹⁾ og Bernhoft²⁾, som i 1827 havde begyndt at udgive Christiania Aftenblad, henvendte sig meget snart til mig og optog mig som Medarbejder, hvorved jeg fremdeles forbeholdt mig ikke at nævnes paa Bladet. Lidt efter Lidt overlode de mig ogsaa ganske Arbeidet, hvorom Krohn³⁾, senere Bogtrykker i Arendal, kan aflægge Vidnesbyrd. Han erindrer nemlig, hvorledes han, sendt efter Manuscript, efter lang Venten som oftest ikke fik Andet end knubbede Ord hos de Andre, medens han blev hastig expederet af mig, som desuden altid maatte læse Correctur. Midtsommer 1828 fandt disse, mine ældre Venner og Medarbejdere, det rigtigt, hvad det neppe saa ganske var, at overlade mig Udgivelsen; men dette oversteg mine Kræfter, saa at jeg, da Forpligtelserne ophørte, lod det ophøre at udgaa med September Maanedes Slutning. Jeg er egentlig ved at nedskrive dette gaaet for hastigt fremad; men har hermed villet slutte min æstetiske Forfatterbane og gaar nu tilbage til Perioden, før jeg blev Student.

Blandt mine Bekjendte og Omgangsvenner medens jeg læste til Artium var Henrik Wergeland og hans dengang stadige Adjutanter F. G. Lerche⁴⁾, E. F. Hald⁵⁾ og M. Sunde⁶⁾, hvilke Alle førte et Liv, som desværre mere vandt mit Behag, end det var godt for min Læsning. H. Wergeland var, da jeg lærte ham at kjende, ung Student og havde endnu ikke ladet noget trykke; men allerede skrevet en Masse Vers og ansaaes for et Geni. Jeg var oftere Vidne til, at hans Pegasus løb saa lybsk med ham, at han aldeles ikke kunde forklare Meningen af Digte, som heller ingen Anden kunde forstaa. Han kunde være ret behagelig i Omgang, naar han ikke havde nydt for meget af stærke Drikke, men da blev han i Regelen voldsom, og man havde da næsten ligesaa megen Grund til at frygte hans Yttring af Venskab som Uvenskab, da man lettelig kom til at gaa hjem med en afreven Rabat eller Frakkekrave. Efter at jeg var blevet Student, ophørte min nøiere Omgang med ham, og først efter at hans Raseperiode var over, traf jeg enkelte Gange sammen med ham og lærte da at sætte Pris paa ham, ikke alene for hans smukke Digte, men

¹⁾ Henrik Anker Bjerregaard, 1792—1842, Forfatter, H. R. Assessor. Han skrev i Christiania Aftenblad under Mærket »Justus«.

²⁾ Hans Lassenius Bernhoft, 1793—1851, Forfatter og jur. Embedsmand.

³⁾ Dengang Bogtrykker i Christiania.

⁴⁾ Frederik Georg Lerche, senere O. R. Procurator, f. 1807 d. 1883 (i Paris).

⁵⁾ Engelbregt Fahstand Hald, f. 1806 d. som Proprietær i Nærheden af Arendal.

⁶⁾ Mathias Sunde, f. 1804 d. 1840 som Toldbetjent.

ligesaameget for hans Gavnelyst og varme Fædrelandskjærlighed. Til Minde om ham har jeg en Tobaksdaase af Valbirk, som har tilhørt ham, og som jeg vandt paa Indsats i Femkort. F. G. Lerche, dengang hans stadige Omgang, var ingen behagelig Personlighed, hvorom allerede hans Øgenavn, Grise Lerche, vidnede, og, efter hvad jeg har hørt, skal han ikke være blevet behageligere med Aarene. E. F. Hald var et sørgeligt Vidnesbyrd om, hvor farligt det dengang var og vist ogsaa nu er at sende unge Mennesker med altfor mange Penge uden Opsigt til Christiania. Han skulde læse til Artium; men holdt saa mange Frokoster, Middage og Aftenlag, at han tilsidst formedelst den Uro, han foraarsagede, vanskelig kunde faa et ordentlig Logis. Efter at have faat Artium bestemte han sig til at flytte udenfor Byen for at faa Ro for sine mange Bekjendte til at læse til anden Examen. Han valgte da Klingners Løkke ved Sagene; men Frastanden fra Byen, inde i hvilken den nu ligger, var ikke større, end at Flere alligevel vovede sig ud til ham og kunde være vis paa at være velkommen. Han forlod snart Byen og overtog Bestyrelsen af sine Eiendomme og ikke ubetydelige Formue. Han havde gode Evner, var godmodig og venlig; men hans Studenterliv kom ham ikke tilgode. Jeg var i mange Aar hans og Familiens Læge og Ven og kan ikke uden Bedrøvelse tænke paa, hvor lykkelig han kunde blevet, om han havde været underkastet fornuftigt og kærligt Tilsyn i sin Ungdom. M. Sunde var min Barn-doms-kammerat; men yderst forkjælet af sin Moder og med meget smaa Evner. Han skulde studere Theologi; men gik efter nogle Aar over i Toldfaget, hvor han døde i en yngre Alder. En anden Ven havde jeg i Søren Zetlitz¹⁾, som ligeledes læste til Artium. Han var en Søn af Præsten til Hvideseid Digteren Jens Zetlitz, hvis Digtergeni han kun havde arvet lidt af; men han manglede ikke Originalitet og var forsynet med et meget let Sind. Han gik under Navnet »Ulykka«, ikke for den Ulykke han gjorde, da han var meget uskadelig og godmodig; men fordi han ofte havde dette paa Læberne og fornemlig brugte det, naar han havde forsømt, hvad han burde udrette. Han havde fra Begyndelsen nogen Understøttelse; men, da Vedkommende blev misfornøiet med hans Flid, ophørte den for en stor Del, og han slog sig igjennem meget trange Kaar. Jeg maatte ofte assistere ham men diverse Klædningsstykker især Skotøi; men, da jeg selv maatte faa dem igjennem min Fader, maatte det kun være under Navn af Laan. Der opstod derved stundom et kortere spændt Forhold mellem os, naar han til Eksempel havde laant et Par Støvler af mig paa Betingelse, at han, naar Saalerne vare slidte, skulde ombytte dem med et andet Par, og han saa først bragte dem tilbage, naar de aldeles ikke længere kunde repareres.

¹⁾ Søren v. Krogh Zetlitz, f. 1804 d. 1868 som fhv. Sognepræst.

Efter at jeg havde taget anden Examen og begyndt at studere Medicin, ophørte ganske vor Omgang. Han tog endelig theologisk Examen med Non, og da han havde giftet sig, søgte han og fik Audients hos Carl Johan for at faa Kautokeino Kald. Carl Johan tilbød ham Understøttelse for at læse om til en bedre Character; men Zetlitz svarede: »Det er just Ulykka, Deres Majestæt! Jeg kan ikke læse», og han fik Kautokeino.

I Aaret 1826 dimitteredes jeg til Examen-artium af forannævnte J. F. Holst. Dette Aar var det Første, hvori man ikke længere kunde bestaa sig med maadelig i latinsk Stil, og jeg delte derfor Skjebne med 30 Andre og rejceredes, medens jeg i Oversættelse havde Godt og i norsk Udarbejdelse Meget godt. Det blev almindeligt fortalt og troet, at Examens-Deputationen, som nærrede nogen Tvivl, om man ikke for denne Gang skulde forbedre Characteren Maadelig til Temmelig godt, viste min Fader min Stil, som erklærede, at den, der havde skrevet en saadan latinsk Stil, umulig burde blive Student. Jeg spurgte ham aldrig om Sandheden af Rygtet; men er overbevist om, at Stilen ikke behøvede at være saa overmaade slet for, at han skulde fordømme den af Frygt for Partiskhed, naar han vidste, den var min. Jeg var da meget ulykkelig, især fordi man ikke uden Grund antog, at jeg havde vist Mangel paa Flid. Der var endog Tale om, at jeg skulde opgive Studeringerne og slaa ind paa en anden Bane, men da man ikke fandt nogen anden passende, sparedes jeg for denne Krænkelse. Fra nu af læste jeg Græsk og Latin samt skrev latinske Stile med min Broder, da Candidatus magisteri¹⁾, og hvor taknemlig jeg end burde være ham, kan jeg ikke nægte, at det var mig en haard Tid, da denne halvandet Aar ældre Manuductør ikke behandlede mig med synderlig Humanitet. I de øvrige til Artium henhørende Fag maatte jeg selv søge at vedligeholde, hvad jeg kunde. I 1827 benyttede min Fader sig af sin Ret til selv at dimittere mig. Selv denne Gang opnaaede jeg ikke høiere Character i latinsk Stil end Temmelig godt og i Oversættelse og Udarbejdelse de samme Characterer som Aaret iforveien. Til Hovedcharacter fik jeg et godt Laud og blandt de specielle Characterer Udmærket god i Historie, Geografi og i Fransk. Hvad der bidrog til, at jeg stod mig saa godt i Historie, var vistnok, at Examinatoren Professor Steenbloch²⁾ satte megen Pris paa historiske Anecdoter og gjerne selv fortalte saadanne; men ogsaa satte Pris paa at høre dem af Andre. Vi skal, som jeg siden hørte, have moret Tilhørerne ved at overbyde hinanden.

Strax efter Artium begyndte jeg et meget virksomt Studenter-

¹⁾ J. W. Skjelderup var baade Cand. mag. og Cand. jur.

²⁾ Cornelius Envold Steenbloch, f. 1773, Professor 1816, d. 1836.

liv og gik strax ind i Studentersamfundet, som da holdtes i Daniel Ellefsens Gaard paa Hjørnet af Raadhusgaden og Dronningensgade. Da vel en Del Studenter, men ingenlunde nogen Pluralitet, fordi ingen saadan var tilstede, havde deltaget i den almindelige Udpibning af en paa Strømbergs Theater den 4. November givet Festforestilling »Foreningsfesten«, som antoges at være forfattet af Strømberg, indkaldtes af Nogle, som vilde gjøre sine Hoser grønne, Studenterne til et almindeligt Møde. Man vilde nemlig fralægge sig ved Udpibningen at have foretaget nogen politisk Demonstration og i den Henseende lade tilstille Kongen en Adresse i samtlige Studenters Navn. Selv havde jeg deltaget i Pibningen: men da jeg ansaa det, at Stykket var jammerligt, for tilstrækkeligt til at pibe det ud, vilde jeg ikke deltage i nogen Undskyldning herfor; men ansaa det for rigtigt at møde. Efter at man var blevet gjort bekendt med Hensigten af Mødet, fremsattes det Forslag, at Majoriteten skulde binde Minoriteten saaledes, at den Beslutning, som toges, skulde udstedes i Samtliges Navn, hvorved man vilde gjøre ikke alene Samfundet, hvilket vel kunde gaa an; men ogsaa Studenterne, til et sluttet Corps. Mærkeligt nok herskede en almindelig Taushed, indtil Dirigenten allerede yttrede: »dersom altsaa ingen har noget derimod at indvende, binder altsaa Pluraliteten«. Da reiste jeg nybagte Student mig fra en af de bagerste Bænke og raabte overlydt afbrydende Dirigenten: »Om ingen Anden protesterer herimod, saa gjør jeg det og forlanger, at ingen Beslutning, som jeg ikke billiger, udstedes i samtlige Studenters Navn, medmindre mit Navn anføres paa Beslutningen som Undtagelse«. Strax reiste sig Flere, som erklærede sig enig med mig, og efter længere Debatter, hvorunder der faldt mange Vittigheder og Qvikheder om, hvorvidt man skulde sende en Adresse til Kongen eller ikke, blev det afgjort, at man ikke var berettiget til at udstede den i samtlige Studenters Navn; men at Enhver, som ønskede den, skulde undertegne den med Navn. — Adressen, som man lod forstaa var motiveret fra høiere Steder (Statssekretair Due¹), kom istand med mange Underskrifter; men skal ikke være modtaget gunstigt og henlagt uden at besvares, fornemlig fordi den intimeredes med »Vi de frieste af Norges frie Sønner«.

Jeg blev næsten strax ved min Optagelse valgt til Redacteur af Samfundsbladet, som udkom og oplæstes hver Løverdagsaften, og hvis Tone jeg desuagtet ikke vil rose, skjønt det ofte var qvikt og vittigt; men formeget slog over i det Grove og Personlige. Efter Adressens Vedtagelse, spurgtes jevnlig om dens Skjæbne og den Lykke, den havde gjort hos Hans Majestæt. Naar Bladet var oplæst,

¹) Senere Statsminister Frederik Due (1796—1873) var Statssekretær i Stockholm 1823—1841.

og dette discuteret, om det gav Anledning dertil, holdtes Løvedagene Forhandlinger, som for det Meste bestod i Lovforslag og ofte ledede til livlig Debat, som dog altid styredes med en vis Værdighed af Formanden, der i længere Tid var den som Borgermester senere afdøde Fougstad¹⁾, som i høi Grad havde Ordet i sin Magt. At flere Mænd foruden ham, som senere udmærkede sig i det offentlige Liv, der lagde Grunden til sin Veltalenhed, er jeg overbevist om, uagtet Begyndelsen ikke altid var lovende. Et Exempel herpaa maa jeg anføre, idet jeg var Vidne til, af L. C. Daa²⁾, der i sit senere Liv talede ofte baade godt og kraftigt, første Gang han vilde optræde i Debatten, stammede, blev rød og bleg, ja endog sank sammen i Knæerne.

Foranlediget, saavidt jeg erindrer, af Formanden debateredes om, hvorvidt en Deputation med Adresser skulde afgaa fra Studentersamfundet (om Studenternes Optræden som Corporation var der ikke længere Tale) for at complimentere den afgaaede Procantzer, Statsraad Treschow³⁾, og gratulere den tiltraadte, Grev Wedel. Debatten herom blev meget livlig, og da jeg paa Grund af min Stilling i Samfundet havde godt Haab om at blive indvalgt i Deputationen, talte og stemte jeg for den. Mod optraadte, blandt faa andre, Professor Sverdrups yngste Søn i et langt skriftligt Indlæg, som, da han ikke selv var tilstede, blev oplæst af Formanden, som, uagtet de værdifulde Momenter, der bare Præget af at være udstrommet af en ældre mere overlegen Aand, fandt sig beføiet til at gjøre opmærksom paa, at det var affattet i et næsten latterligt feilfuldt og knudret Sprog. Den ældre Broder⁴⁾, som var tilstede, anførte til Broderens Undskyldning, at det var saa sildigt blevet renskrevet af Universitets-Pedellen, saa der ikke var blevet Tid til at rette mulige Skrivfeil. En Stemme⁵⁾ mente, at det snarere saa ud til, at Indlægget var conciperet af Pedellen efter opgivne Momenter. Næste Samfundsaften indeholdt Bladet en »Stump Grammatik« for, hvorledes man kan faa Præceteris i norsk Udarbeidelse til Artium. Dette blev nogle Aar senere vistnok ganske mod sin Hensigt skjæbnesvangert for den unge Mand. Han søgte nemlig eller meldte sig til at ansættes som Lector i Philosophie, hvortil Professor Sverdrup særlig anbefalede ham; men Professor Hansteen brugte da denne Begivenhed som Protest mod hans Ansættelse, da Lectorposten afhandlede i Collegium. Welhaven blev ansat som constitueret. Deputationen og Adresse blev med stor

¹⁾ Carl Andreas Fougstad, 1806—1871, kjendt Borgermester i Christiania.

²⁾ Ludvig Christensen Daa, 1809—1877, Professor, Politiker.

³⁾ Treschow var Prokansler 1823—28, efter ham Grev Wedel-Jarlsberg (den senere Statholder) d. 1840.

⁴⁾ Begge Brødre var som før nævnt Jens Skjelderups Barndomsvenner.

⁵⁾ Maaske Johannes Musæus, 1802—1878, senere Rektor. Han og Mauritz Hansen var Welhavens Medansøgere til Lektorstillingen i Filosofi i 1839.

Pluralitet besluttet, og jeg blev blandt de Udvalgte (jeg erindrer ikke hvormange). Adressernes Udkast bleve prøvede (mit Udkast til Grev Wedel blev ikke antaget) og, jeg tager neppe Feil, F. Stangs til Treschow, C. Fougstads til Wedel antagne. Deputationen afgik da tilfods til Statsraad Treschow, som boede paa sin Eiendom »Lille Tøien¹⁾«, og modtoges med Rørelse af denne gamle Mand, som engang skjønt kort havde været vort Universitets Pryd. Til Grev Wedel, som da boede paa Bærum Værk, afgik vi i to Vogne. Vi bleve meget vel modtagne, inviterede til Middag og maatte ikke reise, før vi om Eftermiddagen ganske studenticost havde tømt en Bolle Punsch.

Blandt Samfundets Beskjæftigelser Løverdags Aftenerne udgjorde, som ovenfor sagt, Debatter over Lovforslag den vigtigste Del; men Actioner for Injurier og Lovovertrædelser vare heller ikke sjeldne. Til en saadan gav Samfundets gamle brøstfældige Billard Anledning, idet de Medlemmer, som ønskede at hæve Samfundet til noget mere end en Klub, vilde have den væk. Uden at oppebie en Beslutning afreves en Aften det fillede Klæde, og Sagen var dermed afgjort. Da imidlertid den jourhavende Inspektør havde deltaget heri, var det vel i sin Orden, at der anlagdes Action mod ham. Denne skulde debateres og voteres over næste Lovdag. Malificanten var Student og Lieutenant v. Hadeln²⁾, en Original og Polihistor, der vidste og forstod alle mulige Ting, var Bergstuderende og havde studeret Anatomi efter Tavler og ikke saa sjældent var blevet railleret formedelst hans Alvidenhed. Samfundsbladet indeholdt i Anledning af Actionen en Stump chinesisk Historie for at udfinde, hvilken Straf en saadan Forbryder vilde have faaet under det nuregerende og det forrige chinesiske Dynasti. Da Bladet vel var oplæst, gik Hrr. Hadeln bort, idet han udmeldte sig af Samfundet. Actionen maatte følgelig bortfalde, da man hverken vilde dømme ham in contumaciam eller frikjende ham. Han blev Bergcandidat, bød paa Kongsberg Sølvværk, som efter Stortingets Beslutning i 1832 skulde sælges ved Auction, 75000 Spd., som ikke approberedes, hvorefter han blev sindssvag og døde 1850.

Efter Forhandlingerne samledes man jævnlig til en Bolle Punsch, som det maa siges ingenlunde var delicat. Den tillavedes af Oppasseren Svartelars (Regentsoppasser) af slet saakaldet Cognac og serveredes i en Jernbolle. Ved denne udbragtes Skaaler og blev afsunget Viser, som heller ikke udmærkede sig ved Delicatesse. Det er desværre umuligt at nægte, at Tonen i Samfundet var temmelig raa, idet enkelte Stamgjæster indvirkede paa ubefæstede Ynglinger. Da det var Skik, naar Drikken var steget til Hovedet, at

¹⁾ tilhørende Universitetet, nu beliggende ved Christiania Bys Nordgrændse.

²⁾ Jens von Hadeln (han hed egentlig Gamborg), f. 1801 d. 1850.

gaa ud for at være muntre i fri Luft, gav dette Anledning til enkelte ikke ganske sjeldne Conflicter med Politiet, der ikke bidroge til at give den Tids Studenter godt Renomé for Sædelighed. Mit Samfundsliv ophørte lidt efter lidt, efter at jeg Vaaren 1828 havde taget Anden Examen, da jeg strax begyndte at studere Medicin og fre-
 quenterede Rigshospitalet.

Jeg har omtalt at jeg paa en Seitour med Brødrene Stang og Chr. Hansson kom til Hanssons Faders Landsted paa Ladegaards-
 søen, og at der deres unge Tante gjorde et dybt Indtryk paa mig, og det blev uudsletteligt. Ved Hjælp af disse mine Venner søgte jeg at fremme mit Bekjendtskab med Familien, hvormed det dog kun gik langsomt indtil efter at jeg var blevet Student, ja endog havde taget Anden Examen, og som kun bestod i at hilse paa dem, naar jeg mødte dem eller besøgte Chr. Hansson. Endelig gik min Lykkes Dag op for mig, idet jeg mødte Fruen og Trine Conradi, som i et Ærende skulde et Stykke udenfor Byen. Da jeg skulde samme Vei, kom vi i Samtale, og da de om nogle Dage skulde flytte paa Løkken, bad Fruen mig om at besøge dem der og inviterede mig udtrykkelig til St. Hansaften. Jeg blev meget lykkelig derover og har siden været hende taknemlig og kunnet vise hende Taknem-
 lighed til hendes Dødsdag. Efter at Isen saaledes var brudt om Sommeren, da jeg dog kun med Beskedenhed kunde benytte mig af deres Gjæstfrihed, kunde jeg ogsaa besøge dem, efter at de igjen vare flyttede til Byen. Jeg blev mere og mere indtaget af Trine, eftersom jeg lærte hende at kjende; men vovede ikke at tro, at hun kunde elske mig og var ikke engang sikker paa, at hun kjendte mine Følelser. Jeg havde ogsaa Betænelighed ved at hengive mig til min Kjærlighed, fordi jeg nylig havde begyndt at studere Medi-
 cin og altsaa ikke paa flere Aar kunde have Examen, og fordi jeg var flere Aar yngre end min Elskede. Mine Forældre vidste jeg ogsaa ikke havde nogen god Tro til min Stadighed, og jeg maatte derfor tvivle om, at de med Glæde vilde optage min Kjæreste i Familien. Min Kjærlighed seirede dog ganske over mine Betænke-
 ligheder, og saaledes kom jeg oftere og oftere i Vinterens Løb til Justitssecretær Hansson, vandt Familiens Venskab og Godhed og begyndte nu at tro, at Trine Conradi ikke alene kjendte mine Følel-
 ser; men ogsaa delte dem og ikke slog Vrag paa dem. Jeg blev be-
 styrket heri den 17. Mai 1829, da jeg tilbragte Aftenen hos Hansson. »Torvslaget« var begyndt og utallige Menneske Masser gik omkring i Gaderne, da jeg skulde gaa hjem. Hun bad mig nu med øiensynlig Ængstelse ikke at komme nær Torvet; men at gaa lige hjem ad en Sidegade. Jeg opfyldte hendes Ønske, og havde hun allerede den-

gang den Indflydelse paa min Gjøren og Laden, som hun vistnok til mit Bedste senere beholdt, og som foranledigede, at mine Venner spøgende beskyldte mig for at staa under Tøflerne. At jeg næste Formiddag aflagde Visit for at rose mig af min Lydighed, var naturligt; men nu var mine Følelser stegne til en saadan Høide, at der snart maatte ske en Explosion. Mine Betæneligheder existerede dog endnu, og jeg vilde gjøre et Forsøg paa at holde mig borte; men med Tanken herom gik som i Drømme og maa bekjende, at jeg efter to Dages Forløb, den 20. Mai om Aftenen, atter besøgte Hansson. Da Trine skulde lyse mig ud, varede det saalænge, inden jeg kunde faa sagt Farvel og ophøre at trykke hendes Haand (en smuk Haand var det), at hun selv maatte rive den løs. Jeg havde nu taget min Beslutning, kom næste Formiddag ind og traf hende alene. Uden at sige et Ord omfavnede jeg hende og gav hende et varmt Kys. Da hun ikke blev vred eller gjorde nogen Indvending, vare vi saaledes uden Ord forlovede, og jeg ved at ingen af os angrede det. Rigtignok maatte hun sommetider døie at høre, at jeg aldrig havde friet til hende; men Frieri kan vistnok ske lige saavel ved Tegn som ved Ord. Forlovelsen skulde fra Begyndelsen være hemmelig, dog ikke for Hanssons Familie, som faa Dage derefter flyttede til deres Sommeropholdssted Hengsengen paa Ladegaardsøen. Der var jeg velkommen saa ofte jeg vilde besøge dem; men da der ogsaa kom andre Besøg, som ikke maatte vide om Forlovelsen, var vi ofte meget generede. Søndagene var jeg der til Middags og gik da derud i Regnveir eller stærkeste Solskin, efter at jeg var færdig med min Tjeneste som Volontør ved Rigshospitalet, og efter at jeg havde tilseet og forbundet min Faders Patient Generalconsul R. . . . , et ved Bacchus og Venus ødelagt plastisk Mesterværk. Da jeg ogsaa boede paa Landet paa min Faders Landsted, varede det nok ikke længe, før min Moder skjønnede, hvorledes jeg havde det, uagtet jeg ikke nævnede et Ord derom. Efter at have tilbragt endnu en Vinter under Trykket af denne aabenbare Hemmelighed, besluttede jeg i Overlæg med min Kjæreste at meddele mig til min Moder, hvilket skede henimod Vaaren. Jeg erindrer endnu med uforandret Taknemlighed, hvor venligt hun modtog sin tilkommende Svigerdatter, som ogsaa vidste at indtage for sig saaledes, at hun kom til at elske hende ligesaameget som hendes egne Døttre. Ogsaa de øvrige af Familien forstod hun at vinde, ja selv min Broder, for hvem hun særdeles havde næret Frygt; men som kort efter hendes Indtrædelse proponerede hende Dus. Min Fader blev ogsaa mere og mere glad i hende og udtalte i de senere Aar, hvilket jo ikke var smigrende for mig; men som jeg for hendes Skyld dog ikke tog ilde op, men tog i den bedste Mening, »at hun havde gjort Mand af mig«. Høsten 1831 maatte Hanssons Familie flytte til Bergen, hvor han

skulde tiltræde sit Embede som Raadmand. Hvorvel det fra Begyndelsen var bestemt, at min Kjæreste skulde reise med dem, blev dette til vor fælleds Glæde intet af. Hendes Broder Carsten¹⁾, da Audieteur, var nemlig blevet gift med General Schellings Datter og tilbød os, at hun skulde flytte til dem for at gjøre Nytte i Huset, hvilket Tilbud med Glæde modtoges. Da imidlertid Conradis havde faaet 2 Børn, da Fruen var svagelig og saaledes ikke tog sig synderligt af Børnene og Husvæsenet, der ikke var lidet, da baade Chr. Hansson og Fætteren F. Stang logerede der og havde Alt i Huset, og da jeg, som vel var undskyldeligt, tilbragte Aftenen som oftest der, gjorde min Moder det Forslag, at Trine skulde, naar mine Forældre flyttede paa Landet, tilbringe Sommeren hos dem, hvilket saa meget bedre lod sig gjøre, da Conradi ogsaa skulde tilbringe Sommeren paa Frogner sammen med Familien Schelling, og det saaledes var vanskeligt at skaffe Trine Plads. Saaledes skede det, og da Conradi var blevet udnævnt til Stiftsoverrets Assessor i Bergen, flyttede min Kjæreste ikke mere til dem; men modtoges med Kjærlighed af mine Forældre og blev hos dem, til jeg den 16. November 1833 havde Bryllup med hende og sad Fod under eget Bord som Corpslæge i Marinen paa Horten.

Som forhen nævnt ophørte mit Samfundsliv, efter at jeg havde absolvert 2 Examen, og jeg begyndte at studere Medicin, som dengang sædvanligt med at frekventere Hospitalet og indskrives som Volonteur paa den chirurgiske Afdeling. Jeg tør ikke rose mig af at have været en flittig Studerende undtagen ved de practiske Discipliner, hvorimod jeg for en Deel forsømte Forelæsninger. Saaledes hørte jeg aldeles ikke Rathke²⁾, heller ikke Keyser³⁾ i Chemie og høist ufuldstændigt Holst⁴⁾ i Pharmacologie. Sørenssen⁵⁾ og Thulstrup⁶⁾ hørte jeg ogsaa kun leilighedsvis, da Sørenssen aldrig fuldførte noget Cursus, og Thulstrup først læste efter Callisen⁷⁾ og senere lagde Chelius⁸⁾ til Grund for sine Forelæsninger i Chirurgi. Dog var jeg temmelig flittig især i practisk Fødselsviden-

¹⁾ Carsten Balthasar Conradi, f. 1799 d. 1862 som Sorenskriver.

²⁾ Jens Ratkke, 1769—1855, Professor i Naturhistorie.

³⁾ Jacob Keyser, 1780—1873, Professor i Fysik og Kemi.

⁴⁾ Frederik Holst, 1791—1871, Professor i Medicin, særlig Farmakologi.

⁵⁾ N. B. Sørenssen, 1774—1857, Professor i Medicin, særlig Pathologi og Therapi.

⁶⁾ M. A. Thulstrup, 1769—1844, Professor i Medicin, særlig Kirurgi.

⁷⁾ Denne bekjendte danske Læges Forelæsninger og Bøger benyttedes meget ogsaa i Norge.

⁸⁾ Tysk Kirurg, 1794—1876, Professor i Heidelberg.

skab. I 1831 blev jeg Candidat ved Rigshospitalets Hovedafdeling efter i et Fjerdingaar at have været constitueret istedetfor Candidat Kraft¹⁾. De øvrige Candidater vare Blich²⁾, Egeberg³⁾ og Selmer⁴⁾, af hvilke kun Blich, min hæderlige Ven, er overlevende. Samme Aar opstod en temmelig udbredt Koppeepidemi i Christiania og man antog endnu dengang, at Vaccinen var fuldkommen beskyttende saaledes, at de, som vare vaccinerede, ikke iagttog nogen særdeles Forsigtighed. Paa Rigshospitalet indrettedes et af de sædvanlige Sygeværrelser paa medicinske Afdeling til at modtage Koppepatienter fra Byen. Blandt disse gik Candidaterne fuldkomne trygge; men en vakker Dag maatte jeg gaa tilsengs med en voldsom Feber og Oppression for Brystet, og næste Morgen havde jeg udslaaede Kopper. Strax ovenpaa fik de tre andre Candidater ogsaa Kopper og der maatte constitueres 4 andre Candidater i vores Sted. Jeg var brav ulykkelig, fordi jeg under Sygdommen og den lange Reconvalescens ikke fik se min Kjæreste, som da endnu var hos Conradis, hvis Huslæge, Holst⁵⁾, havde forbudt det af Frygt for, at hun skulde udbrede Smitte. Hospitalets Candidater førte da et beskedent, men ret cordialt Liv og havde indbyrdes oftere smaa Selskaber, hvor der spilledes Boston, nødes Toddi og som Dessert, efter Smørrebrød, Pandekager, som leveredes af Vagtmesterens Kone. Forresten var det ingen lucrativ Post at være Candidat, da det havde indsneget sig, at Folk fra Byen, Tjenestefolk i velstaaende ja selv rige Huse, de Herr. Professorers faste Huse, indfandt sig efter Visitten for at behandles gratis, Professor Sørensen kunde iblandt andet ikke lide, at Candidaterne lode sig betale, og advarede derimod. Ogsaa i Dagens Løb henvendte man sig til Candidaterne for Lægetilsyn ja selv om Natten. Saaledes blev jeg engang over Midnat i den værste Høstbløde hentet til et frugtsommeligt Fruentimmer, som havde faat Krampe tæt ved Tøien Porthuse. En anden Gang blev jeg ligeledes hentet til et uanstændigt Hus i Fjerdingen, hvor En i Slagsmaal havde faat nogle Huller i Hovedet. Om Betaling blev der aldrig Tale. Da det i flere Tilfælde gik ikke saa lidet ud over Hospitalets Medicamenter og Forbindingssager, blev nok senere denne Uskik for en Del hæmmet. I denne Tid blev jeg anmodet om at læse Anatomi med Læredøtrene⁶⁾ en til to Timer ugentlig, og jeg har senere truffet flere dels ansatte dels practise-

¹⁾ Johan Andreas Kraft, 1808—90, Distriktslæge i Flekkefjord.

²⁾ Thomas Lauritz Chr. F. Blich, f. 1810 d. 1879 som Landfysicus i Buskerud.

³⁾ Christian August Egeberg, f. 1809 d. 1874, Læge i Christiania.

⁴⁾ Johan Fredrik K. Selmer, 1807—1835, Kompanikirurg.

⁵⁾ Den før nævnte Professor Frederik Holst.

⁶⁾ o: Jordmorelever.

rende af mine Elever. — At disse bidroge en Del til at skaffe mig Renomé som dygtig practisk Accoucheur, anser jeg for utvivlsomt, men viser, paa hvor løst Fundament et Renomé ofte er grundet. — Efter at have tjent ud min Tid som Candidat 5 Fjerdingsaar, da jeg i 3 Maaneder førend min rette Ansættelse vicarierede for Kraft, som ønskede sig afløst, lagde jeg mig efter Chemie og Naturhistorie, Chemien gjenngik Apoteker P. Møller¹⁾ med mig, og han var saa tilfreds med mig, at han, da han havde hørt mig ved Examen, ærgrede sig meget over, at jeg kun fik Haud. Examinationen begyndte som sædvanligt dengang paa Latin; men da Examinator og jeg var omtrent lige dygtige Latinere, og Ingen af os forstod hinanden, maatte vi, hvad der dengang var almindeligt, gaa over til Norsk. I Naturhistorie tog jeg Manuduction hos senere Professor Rasch²⁾, som saavel vidste, hvad Professor Rathke examinerede i, at han ganske kunde holde sig til at lære Examinanden til at besvare dette uden at behøve at besvare ham yderligere. I Zoologie og Mineralogie havde han kun nogle faa bestemte Spørgsmaal. I Botanikken maatte man vel kunne Noget mere; men gav man et raskt og rigtigt Svar, saa følte han ikke paa Tænderne, hvor dybt man stak; men gik strax over til et andet Spørgsmaal. Heri fik jeg til Examen Laud, hvilket, som Bevis paa mine Kundskaber i Naturhistorie, var aldeles ufortjent. — Pharmacognocie søgte jeg at lære paa Svaneapoteket, hvor Møller tillod mig at tage mig en Samling, og havde deri Veiledning af W. Bock³⁾, som var meget flink. Til Dissectionsprøven fik jeg Laud, uagtet min Fader som den eneste af Facultetet, der var istand dertil, havde bestemt Opgaverne, der bestemtes blandt flere ved Lodtrækning, og dengang bedømte dem. Rigtignok tog han sin Ven Professor Heiberg⁴⁾ paa Samraad. Vaaren 1833 meldte jeg mig til medicinsk Examen, skjönt jeg ikke havde Opmuntring dertil af min Fader, som foreslog, at jeg skulde opsætte det til Høsten. Følgen af, at jeg ikke fulgte hans Raad, blev, at han for sine Colleger yttrede, at han vilde være meget tilfreds, om jeg bestod mig og kunde faa Haud. Saadanne overdrevne og besynderlige Ideer havde han om Upartiskhed. Jeg maatte have været betydelig sikrere paa Laud, om jeg under disse Omstændigheder skulde faaet det. Jeg var nemlig den første medicinske Professors Søn, som havde underkastet sig medicinsk Examen, og hvilken Ære var det derfor for det medicinske Fakultet, at det bedømte en af dets Egne strængt. Uagtet Bænkene, som Rathke udtrykte

¹⁾ Eier af Svaneapotheket i Christiania, f. 1793 d. 1869.

²⁾ Halvor Rasch, 1805—1883, Professor i Zoologi (fra 1852).

³⁾ Wilhelm Bock, senere medicinsk Professor, 1808—1877.

⁴⁾ Christen Heiberg, senere medicinsk Professor, 1799—1872.

sig om Auditoriet, flere Gange ansaa det for vist, at jeg havde faaet Laud i enkelte Fag, havde jeg kun faaet Haud, indtil Lauderne ikke mere kunde hæve mig; men fra den Tid fik jeg ogsaa stadig Laud; thi det var sig af ligesaamegen Vigtighed, at mit Haud var et endog meget godt Haud. Jeg havde dog en Trøst, at ingen Anden ved denne Examen fik mere end Haud, og at mit var det Bedste. Foruden mig var tre Candidater oppe til Examen. Den skriftlige Opgave lød: Exponere et exemplis monstrare similitudinem et dissimilitudinem effectuum, quos in hominem vivum edunt medicamenta spirituosa et narcotica«. Candidaterne skulde møde paa Universitet Kl. 8 om Morgenen for at blive dicteret Opgaven og kunde da blive siddende, jeg tror saalænge de vilde, men ialfald til Kl. 5 Eftermiddag. Jeg var den Gang temmelig svag af Helbred og ikke vant med at staa tidlig op og befandt mig derfor, strax Opgaven var dicteret, meget ilde. Jeg begyndte derfor strax at skrive, og var færdig inden Kl. 11. Yderst misfornøiet med, hvad jeg havde skrevet, renskrev jeg det dog, og for at høre en foreløbig Dom tog jeg en nøiagtig Afskrift. Omtrent Kl. 1 indleverede jeg Opgaven til Prof. Sørensen, som, da han nok saa, at jeg var forknyt, gjennemlæste den, som neppe optog $\frac{1}{4}$ Ark Skrivpapir. Han nikkede paa Hovedet; men jeg tog ikke noget synderligt Haab deraf, da jeg ansaa det for Medlidenhed. Da jeg kom hjem, bleve Alle og mest min Kjæreste forskrækkede ved at se mig saa snart og at være saa forknyt, hvoraf de sluttede, at jeg slet ikke havde indleveret nogen Opgave. Da min Fader havde gjennemlæst Afskriften, trøstede han os imidlertid med, at der ingen Fare var; men at Besvarelsen netop maatte ansees for god, om ogsaa temmelig kort. Den blev ogsaa holdt for den bedste, uagtet den korteste og den, som blev først indleveret, medens de Andre brugte Tiden fra over tre til over fem. Candidaterne maatte hver Dag møde frem paa Rigshospitalet for, om der var nogen Syg enten paa den chirurgiske eller medicinske Afdeling, som var skikket til klinisk Prøve. Fandtes en saadan, maatte de trække Lod. Jeg havde god Grund til, ligesom Candidaten til anden Examen under Rathke, som frabad sig Fiskene, at frabede mig Øiensygdomme; men den 15. Marts 1833 faldt Loddet paa mig at behandle en 66 aarig Bonde, der led af Cataract paa begge Øine. — Min Examination var temmelig mangelfuld; men jeg rettede betydelig denne ved Journalen, hvori jeg blandt andet anførte, at det ikke kunde nytte at stille Spørgsmaal til en saa gammel Mand, om hvorledes Sygdommen var opstaaet for over 2 Aar siden. Diagnosen, Prognosen og Curmetoden, fornemlig Operationsmaaden, var rigtig. Den 2. April fik jeg min medicinske Patient, som havde i 3 Dage havt Feber, som endnu ikke havde nogen fast Character; men var foraarsaget af Forkjølelse. Efter den 20. Mai 1833 og foregaaende

Dage at være examineret blev jeg, det kunde vel siges, efter min Faders Yttringer, forudbestemt, tilkjendt Characteren Haud illaudabilis. — Jeg har fra den Dag og til nu i min høie Alder altid troet, at jeg ikke fortjente bedre Character, da jeg langt fra havde været saa flittig, som jeg burde være; men jeg har ogsaa følt mig overbevist om, at der baade før og senere er givet Laudabilis til mangen Candidat, som ikke svarede bedre til Examen. At jeg i den Henseende var heldig, skal jeg gjerne erkjende. At Heiberg examinerede i Anatomi og Physiologi og Holst i min Faders Sted, kunde, hvad den Første angik, næsten regnes for Held, medens det for den andens Vedkommende var absolut Uheld, da han intet Hensyn tog til Forelæsninger.

Efter at have faaet Examen gik al min Stræben ud paa at komme i en Stilling, hvori jeg kunde gifte mig. Der var vel nogle Districtslæge Poster ledige, men længere bortliggende; derimod havde den ene Corpslæge-Post i Marinen i længere Tid været ubesat. Corpslægerne i Marinen var stationerede dengang den Ene i Fredriksværn, den Anden paa Horten og vare forpligtede til at være Skibslæger, om det forlangtes. Gagen var 18 Spd. maanedlig og fri Bolig; men der var ingen Rimelighed for, at den paa Horten stationerede Corpslæge vilde blive taget derfra til Skibslæge. Jeg besluttede mig derfor at søge om Constitution som Corpslæge for at se Tiden an og undersøge Forholdene. Under 20. Juni blev jeg ifølge Andragende constitueret fra 1. Juli indtil videre at forrette Tjeneste som Corpslæge i Marinen, af den daværende Departementschef T. Fasting¹⁾, og havde jeg i denne Anledning at henvende mig til Chefen for Fredriksværn Værft for at modtage nærmere Bestemmelse. Jeg meldte mig i Fredriksværn som Corpslæge omtrent 9½ Aar efter at have taget Afsked derfra som Søcadet. Jeg tilbragte et Par Dage der i Sus og Dus mellem gamle Kammerater, som modtog mig meget venligt.

Paa Horten blev mig indtil videre anvist et Værelse i den Bygning, hvor der holdtes Officers Messe, og hvori var enkelte Værelser for Officerer, som gjorde Tjeneste ved Værftet eller havde Forretninger der. Da jeg skulde have fri Bolig, anviste Equipagemesteren mig denne, bestaaende af et Kjøkken med Entre og et Værelse (i Matros-Barakken), der ligesom Kjøkkenet var omtrent 10 Fod i Bredde og 14 Fod i Længde. Over og til begge Sider var Leiligheder af samme Beskaffenhed, beboede af Matros-Familier. Underofficerer havde noget bedre, ialfald rummeligere Leiligheder. Gulvet i Rummene vare i Niveau med Jorden, og udenfor det lave Vindu var

¹⁾ Søofficer og Statsraad, 1769—1841.

en rigtig tør Mødding. Paa min Protest mod at modtage en saadan Leilighed havde jeg en ret fornøielig Samtale med Øverstkommanderende desangaaende. Han mente nemlig, at han selv, Commandeur C. Lous og flere i høiere Charge maatte lade sig nøie med et Værelse, naar de opholdt sig paa Horten. Jeg indrømmede, at jeg, dersom jeg skulde logere efter min Charge, næsten maatte krybe ind i et Musehul; men at det vistnok gjorde nogen Forskjel, at medens de høie Herrer kun besøgte Horten høist en Dag over, skulde jeg tilbringe hele min Tid der. Endelig indrømmede han mig, at jeg maatte forblive paa det Værelse, jeg beboede, med mindre det skulde benyttes til andet Brug. Hermed var Sagen for det Første klaret, idet jeg dog erklærede, at jeg, dersom jeg maatte flytte ud, ikke flyttede ind i Barakken; men strax vilde opsige min Constitution. Foranlediget heraf blev det mig tilladt at bo paa Søndre Horten. Jeg havde nemlig tænkt at gifte mig, om muligt til Høsten. Horten var dengang et billigt Levested, hvilket ogsaa var nødvendigt, om jeg skulde komme ud af det som gift. Paa mere end omtrent 200 Spd. kunde jeg ikke gjøre Regning i privat Praxis, altsaa til sammen omtrent 400 Spd. — Som et lidet Exempel paa, hvor lidet Practikken i Regelen indbragte, skal jeg anføre, at en gammel Mand, af hvem Staten havde kjøbt Etablissementets Grund, traf mig paa en Auction og yttrede, at han gjerne vilde tale med mig om sin Helbred. Jeg tilbød ham enten at komme til mig næste Dag eller at jeg skulde besøge ham; men det var ham saameget om at gjøre at tale med mig strax, at jeg maatte følge ham til et Kammer, hvor han i over $\frac{1}{2}$ Time fortalte sin Tilstand og besvarede mine Spørgsmaal. Da jeg endelig troede at kjende Sagen nøie nok, sagde jeg ham, at jeg troede at kunne helbrede ham, og tilbød ham at skaffe ham den fornødne Medicin. Hertil svarede han, at han tænkte, alt kunde blive, som det var, og dermed var den Sag færdig. — Da Cholera i 1833 optraadte meget slemt i Christiania og desuden gik i Holmestrand, Tønsberg og Moss, syntes min kjærlige Moder, at det var for haardt for mig at være skilt fra Alt, hvad jeg elskede, og hun fik derfor i Hast gjort alt istand, naturligvis paa en meget tarvelig Maade, til, at jeg kunde gifte mig, hvilket ogsaa skede den 16. November i Christiania, hvortil jeg ankom den 15. Den 17., en Søndag, blev jeg over, og den 18. om Morgenen reiste jeg med min kjære Hustru tilbage til Horten. Da Føret var afskyeligt, glat og knudret, og en tyk Taage gjorde baade Hen og Tilbageturen endnu ubehageligere, fik jeg en Knæk i Helbredden, som længe mindede mig; min meget svagere Kone var vel udtrættet, men kom sig snart igjen.

Nogle Oplysninger om Familien Baron von Brettons Oprindelse.

Af C. E. H. Schöffler.

Ifølge Familieoptegnelser skal Slægten Bretton paa Spindesiden nedstamme fra en gammel fransk Adelsslægt, hvis sidste Repræsentant Admiral Jean Greve af Bretton tilligemed andre Huegenotter udvandrede ved Ophævelsen af det nantiske Edikt og hvis store Godser i Normandiet og Flandern vare blevne konfiskerede. Han førte da Commandoen over en Eskadre, der da laa ved Havre de Grace; med en Del af denne, hvis Besætning bestod af Huguenotter, løb han til Vestindien, hvorhen alt en Del Huguenotter havde begivet sig. Afseilingen skete under en Kamp med Forterne ved Havre, hvorved Admiralen fik det ene Ben skudt af. Ombord paa Admiralskibet befandt sig en Huguenot og Adelsmand fra fransk Flandern Lucas van Uytendaele, som senere ægtede Admiralens eneste Datter Margrete, der blev Stammoder for Slægten Bretton. Paa Spindesiden nedstammede Admiralen fra Admiral Coligny og var tillige beslægtet med Familierne de Witt og Ruyter i Holland. Som de fleste af den Slags Familietraditioner viser denne sig ved nærmere Undersøgelser aldeles uholdbar, hvilket skal paavises nedenfor.

J o s t v a n U y t e n d a l kom til St. Thomas 1690 og nævnes i Landlisterne for Februar 1691 som Eier af en Plantage der, som han da havde drevet i 4 Maaneder. Han angiver sig født i Flandern. Hans Hustru Maria var født paa Øen Status; de vare begge reformerede og havde hos dem Børnene: Anna 15 Aar; Peter 13 Aar; Lucas 11 Aar; Adrian 8 Aar, og Johannes 6 Aar gl. Plantagen var 3000 Fod lang og 800 Fod bred; Paa Plantagen var kun 1 Neger og den laa i »Prinds Jørgens Kvarter«. 1693 var baade han og Konen døde og Plantagen eiedes da af Børnene Peter, Adrian og Johannes.

B ø r n (I—VII).

I. J o s e p h eller J o s t U y t e n d a l e er sikkert den ældste Søn; da han ikke nævnes 1691 som værende i Hjemmet, har han vel da alt været selvstændig. 1699 nævnes han i Landlisten som Planter sammen med sin Hustru R e b e c c a og 2 Børn, 1701 med 4 Børn, 1706 med 5, 1710 med 10 og 1718 med 8. Han var 2 Gange gift og havde af 1ste Ægteskab 8 Børn af 2det kun Sønnen Peter. Hans Plantage laa i Kvarteret »Nord

Ost Ende og bestod i et Kattunværk med Areal 3000 Fod i Længde og 3600 Fod i Bredde.

Han døde 1725 og hans anden Kone, hvis Navn ei kjendes, ægtede 1726 eller 1727 Planteren Jasper Jansen. Børnene af 2det Ægteskab arvede hver 592 Rdr. efter Faderen og 986 Rdr. efter Moderen.

Børn (1—8 af 1ste, 9 af andet Ægteskab).

1. Joseph Uytendale boede 1736 med Kone og 2 Sønner paa en Plantage paa St. Jan; 1738 flygtede han paa Grund af Gæld¹).
2. Marie, gift 1ste Gang med Adolf Peter Mainfelt, som efterlod en Søn, Joseph M., der døde som Barn 1732. Mandens forældre vare Styklieutenant Fred. Gustav M. og Hustru Sofie, hvilken sidste 1732 boede i København. Gift 2den Gang med Bertel Svenning sen. Denne, der var Søn af Svenning Jensen i Aalborg, var 1717 bleven Soldat i Vestindien, 1721 Commandeur paa Fortet Frederiksværn paa St. Jan og afskediget 1724. Han døde 6. Mai 1727, begr. 7. Mai²). Hustruen døde 1726 (Skiftet begyndt 13. Januar³).
3. Susanne var ugift 1727; dbt. paa St. Thomas 19. Novb. 1699⁴).
4. Magdalene, dbt. 16. Febr. 1706⁵), var 1733 gift med Planteren Warnerius Abrahamsen Rogier, som 21. April 1735 oprettede Testamente. De levede endnu begge 1760, da de 8. Jan. atter oprettede Testamente. De havde da Børnene: Joseph, Warnerius, Johannes, Rebecca, Abraham, Johannes, Magdalene, Anna Elisabeth og Peter.
5. Cathrine, var ugift 1727.
6. Johanne (Jannicke), dbt. 16. Marts 1708.
7. Elisabeth, gift 1ste Gang med Tobias van Wellegem, død før 1732, da hun havde en Ægteskabssag med Jean Malleville, som 8. Decb. d. Aar blev afvist fra Compagniets Ret som hørende under geistlig Ret. Ved Hoisteret blev Malleville 2. Juli 1733 dømt til at ægte hende eller anses for »mindre Mand«, og valgte det sidste⁶). Gift 2den Gang 1738 med Jens Schæffer.

¹) Landlister over Indvaanerne paa St. Jan, 1736—38.

²) Martfelds Saml. 6. Bind.

³) Supplikker til Danske Cancell. 1. Halvaar 1742. W

⁴) St. Thomas Præsteark. Prot. Nr. 1 fol. 20.

⁵) S. St. fol. 46.

⁶) Vestindiske Sager, gl. Nr. 181, rødt Nr. 703; Supplikker. t. D. C. 1738.

8. **A n n a**, dbt. 25. Novb. 1703, for hvem Svogeren Rogier 1733 var Værge¹⁾. Var 1739 gift med Inspektør **N i e l s B r u n**.
9. **P e t e r**, var 1733 hos Stedfaderen Jansen.
- II. **A n n a** (Jannicke), f. c. 1676, død før 1726. Gift 1ste Gang, 8. Decb. 1691 med Secretarius **P e t e r C h r i s t e n s e n** ²⁾, 2den Gang 28. Octb. 1697 med **J o h a n C h r i s t i a n D e d d e k e n**³⁾. 3die Gang med Planteren **A l e x a n d e r D a v i d s**, med hvem hun havde Børnene: Alexander, Thomas og Marie Rebecca.
- III. **M a r i e**, død i Slutningen af 1726.. Gift 1ste Gang med Planter og Borgerlieutenant **F r a n t z M a r t e n s**, † 27. Decb. 1696⁴⁾. 2den Gang 1697 21. Oktb.⁴⁾ gift med Skipper **J e a n i d e S e y** (Johannes Seise), der døde før hende og med hvem hun ingen Børn havde. Hendes Arvinger vare: Marie Martens († 18. Mai 1732) gift 1) med Planter Peter Krull, 2) med Planter Abraham Bourdeau († 1735⁵⁾), og Anna Bewerhout, gift med Lucas Volckers. Herefter synes det, som hun ogsaa har maattet været gift med en **B e w e r h o u t**.
- IV. **P e t e r U y t e n d a l e**, f. c. 1678. Gift 29. Febr. 1700⁶⁾ med **E l i s a b e t h J a n s e n** (Jonsøn). Gift 2) 25. Marts 1711 med **A n n a M a r i e R u n n e l s**, Datter af Planter Adrian R. Han eiede en Plantage i Kvarteret »Jer Bay mod Synden«, samt et Sted i Charlotte Amalie By. Han døde 21. Marts 1714, begr. s. Dag og Enken giftede sig i Slutningen af samme Aar med Johan Henrik Sieben. Skiftebehandlingen efter Peter U. blev først endt 15. Decb. 1717, i hvilket Tidsrum hans eneste efterladte Datters Formue var i Fællesskab med Stifmoderens og dennes Mands. I denne Anledning lod Datterens Formyndere Lucas og Johannes Uytendale 11. Jan. 1718 gjøre Arrest hos Sieben, da intet Regnskab kunde erholdes hos ham. Denne Arrest blev ved den ordinaire Rets Dom 13. Juli 1718 kjendt ugyldig, men Sieben dømt til at aflægge Regnskab. 27. Juli s. A. aflagde Sieben et Regnskab, hvorom man imidlertid ei kunde enes, hvorfor Sagen indbragtes for Compagniets Ret i Kjøbenhavn, hvor der 24. Febr. 1720 faldt

¹⁾ Formynderbog 1733.

²⁾ St. Thomas Præsteark. Prot.

³⁾ Viede af Commandant Lorentz, s. hans Attest af 22. Febr. 1710 i Martfelds Saml. 6. Bd.

⁴⁾ Gouvernørens Journal 1696—1702 (r. Nr. 29)

⁵⁾ En Datter af Marie Martens, Dorethea Elisabeth Krull, f. 27. Aug. 1715, Enke efter Isac Salomon, blev 1732 paaført Justitsaktion.

⁶⁾ St. Thomas P. Prot. Nr. 1, fol. 23.

Dom, hvorved Sieben dømtes til at aflægge Regnskab, hvorhos Dommerne i den ordinære Ret paalagdes Bøder, medens der forbeholdes Formynderne Paatale i Anledning af Skiftet¹⁾.

Børn:

1. Joseph Uytendale, dbt. 26. Aug. 1707, † 7. Decb. 1710²⁾.
2. Adriane, dbt. 29. April 1710, † lille.
3. Joseph Uytendale, dbt. i Marts 1712, † lille.
4. Mariane, døde ugift 29. Jan. 1726. Hendes Formue androg 18,000 Rdr., som fordeltes mellem Arvingerne i 7 Dele, saaledes at den afdødes Faders Brødre og Søstre fik de 6 Dele og afdødes Moders Broder, Borgercapitain Daniel Jansen den 7de Del. Herimod rømonstrerede Jansen og vilde have $\frac{1}{2}$ Del af Boet, idet han forment, at Boet burde deles i 2 Dele, hvoraf den ene Del gik til Moderens Slægt. Endelig Dom faldt 24. Aug. 1730, som stadfæstede Skifterettens Afgørelse³⁾.

V. Lucas Uytendale, f. c. 1680, nævnes første Gang som Planter i Landlisterne for 1700. Gift 1. Aug. 1700⁴⁾ med Aggenese (Agne) Ansel, Enke efter Samuel, 1701 har han 1 Barn, 1704 2 Børn, 1710 og 1717 3 Børn. Han eiede en Plantage paa »Swartz Punt om de Sydte«, 3000 Fod lang og 800 Fod bred, og købte 1710 Plantagen: »Flamingo Paunen« (3000 Fod lang, 1000 Fod bred). 1717 døde hans Kone og efterlod ham 4 Børn, 1720 havde han hos sig 3 Døtre. 1732 var han atter gift med en Frøken Savouret⁵⁾. 1731 solgte han sin Plantage paa Swartz Punt og døde 3. Juni 1736. Enken døde i 1764 eller Begyndelsen af 1765⁶⁾.

Børn (1—5 af 1ste, 6 af 2det Ægteskab).

1. Marie, dbt. 26. Aug. 1704, gift i April 1749 med Planter Daniel Jansen⁷⁾, 2den Gang, 31. Aug. 1758 med Landphysicus paa St. Thomas Joh. Hieronymus Salomon Heerlein⁸⁾, † 3. Decb. 1769.
2. Elisabeth, dbt. 10. Marts 1706, var 1736 gift med

¹⁾ Vestind-guin. Comp. Kjøbenh. Rets og Commissions Docum.

²⁾ Gouv. Journ. 1710—14 (r Nr. 47 b.)

³⁾ S. St.: gl. Nr. 168, rødt Nr. 697. Her findes en Angivelse paa Arvingerne; først ved Vurderingen 30. Jan. 1726, senere med Skiftet 12. Marts 1727.

⁴⁾ St. Thomas Præsteark. Prot. I. fol. 25.

⁵⁾ Martfelts Saml., 3. Bd.

⁶⁾ Specification over Gælden til den kgl. Kasse 1763.

⁷⁾ Testamente 25. Jan. 1757 i Vestind. Sager.

⁸⁾ Testamente 14. Novb. 1769.

- Thomas Peyk i Christianstad, var Enke 1739 (Sønner: Lucas og Thomas).
3. Anna, dbt. 29. Marts 1712, gift 1745 med Capitain John Meynard fra New York.
 4. Lucas Uytendale, dbt. 23. Mai 1709, † lille.
 5. Susanne, død 21. Sept. 1733, gift 1) med Planter Abraham van Stell, 2) med Planter Andreas Charge, død 12. Sept. 1733 (Børn Anna og Agneta v. Stell og Anna Marie, Lucas Moses og Aron Charge)¹⁾.
 6. Joseph Peter Uytendale, f. 1734²⁾, aar 1751 16 Aar gl., boede endnu hos Moderen 1754³⁾, levede endnu 1765. Gift med Salomon, Datter af Salomon og Delicat.
- VI. Adrian Uytendale, f. c. 1683. Eier af en Plantage med et Kioldyvels Værk i Kvarteret »Toppen af Bjerget« 3000 Fod lang, 1100 Fod bred). Blev 1716 eller 1717 gift med Cecilie, Enke efter Planter Willem Cramieus († 1716). Han døde 22. Febr. 1724⁴⁾. Enken ægtede 1730 Planter Lazar Ziegeret. Hun døde 1732. Ziegeret havde været gift 2 Gange før, 1ste Gang med Marie Halmans, senere med Susanne Simons⁵⁾.
- Barn:
- Marie var 1727 eneste Barn og da umyndig, kort Tid efter død. Skiftet sluttet 21. Decb. 1728⁶⁾.
- VII. Johannes Uytendale, f. c. 1685, nævnes første Gang i Landlisterne 1708 som Eier af to Plantager med et Sukkerværk (3000 Fod lang og tilsammen 1338 Fod bred). Gift 1707 (trolovet 7. Juli)⁷⁾ med Maria Breton, f. 1690 paa St. Thomas. Hun var Datter af Jan le Breton, der var kommen til St. Thomas 1688. Da de nyankomne Borgere paa St. Thomas under de da med Krig truende Forhold aflægge Ed til Kongen og Compagniet 24. Novb. 1688, har han undertegnet Eden med et Kors og et B; han har altsaa ei kunnet skrive, hvad der iøvrigt var Tilfældet med flere af de ankomne, saaledes med Stamfædrene for de senere ansete Familier Runnels, Baude-

¹⁾ Register-Vurdering- og Skiftebreve for St. Thomas 1733—39.

²⁾ St. Thomas Skifteprot. 1734—37.

³⁾ Landlisten.

⁴⁾ Rapportbøger fra St. Thomas 1723—25.

⁵⁾ Formynderbog 1733.

⁶⁾ Vestind. guin. Comp. kjøbenh. Rets og Commissions Docum. 1. Halvaar 1745, gl. Nr. 297.

⁷⁾ St. Thomas Præsteark. Prot. Nr. 1 fol. 51.

wyn m. fl. Det samme er Tilfældet 26. Aug. 1690, da han er bleven Fændrik mellem Borgerne. Han eiede 1691 en Plantage i Prinds Jørgens nye Kvarter, som han da havde dreven i 2 Aar og 4 Maaneder, og var 1689 bleven gift med sin Hustru Maria. De vare begge fødte paa St. Christofle, han var katolsk, hun reformeret. 1692 eiede han 2 Plantager (hver 3000 Fod lang samt respect. 719 og 619 Fod brede) med 5 Negere, 4 Negerinder og 3 Negerbørn. Han havde da 2 Børn: Marie f. 1690 og Jan, f. 1691, hvilken sidste døde ganske ung¹⁾. Bretons Kone maa være død kort efter, og han ægtede da Anna van Ockeren af en anset Familie paa St. Thomas. Selv døde Breton i Slutningen af 1695, thi 13. Jan. 1696 compared Raadet i Christiansfort for at deliberere angaaende et Andragende fra Anna Ockeren om, at hun maatte til Jan Bretons efterladte Børn afstaa den Arvepart, som kunde tilkomme hende af hans efterladte Midler, imod at hun uden Prætension fra Børnenes Side beholdt de Midler, hun havde indført i Boet. Dette gik Børnenes Formyndere ind paa og der blev givet gjensidigt Afkald²⁾. Datteren Marie arvede alene Faderens Plantager, da Broderen Jan døde 1697, og medbragte dem til sin Mand.

1711 havde Johannes U. 2 Børn, 1719 4 Børn. 1919—20 var han i Kjøbenhavn i Anledning af den ovenomtalte Proces. Konen siges da at være blind³⁾. Hans Hustru døde 21. Mai 1724⁴⁾, og Børnene arvede efter hende 3811 Rdr., som sikredes i Faderens Eiendom⁵⁾. De var tre, nemlig Johannes, Anna og Lucas. I Slutningen af samme Aar eller først i 1725 giftede han sig atter med Elisabeth Delicat, Enke efter Planteren Baltazar Doris († 1724), med hvem han fik en Plantage i Prinds Jørgens Kvarter, der stødte af til hans egen; paa begge Plantager havde han 47 Negere med 18 Koner og 18 Børn. 1732 købte han af Jochum Delicats Arvinger en Plantage i samme Kvarter (3000 Fod lang og 3280 Fod bred) og 1739 2 Plantager af Adrian Bewerhout (hver 3000 Fod lange og respect. 1200 og 1882 Fod brede) og endelig 1742 en Plantage med et Kattunsværk af Jacob van Stell (3000 Fod lang og 1110 Fod bred).

Skiftet efter hans 2den Hustru sluttedes i Mai 1740, han selv

¹⁾ Landlister over Indvaanerne paa St. Thomas 1688, 1691—93; Landprotokoller og Justitsprotokoller 1688—90.

²⁾ Landsens Protokol, 28. Decb. 1694—18. Aug. 1696.

³⁾ Landlisten.

⁴⁾ Rapportbøger for St. Thomas 1723—25.

⁵⁾ Formynderbog 1733.

døde i Slutningen af 1742. Af hans Eiendomme overtog Sonnen Johannes Baltazar de fire Plantager, som vare kjøbte 1732, 1739 og 1742, medens de to andre solgtes. 30. Septbr. 1732 indkaldte Fiscalen paa St. Thomas Johannes U. for at have hjulpen sin Steddatters Mand Wilhelm Wessup, der havde dræbt Carl Henrik Kuhlmann, paa Flugt ved at laane ham en Baad, samt for at have hjulpen ham med at føre Gods og Slaver fra St. Thomas og St. Jan. Ved Bythingen blev Uytendale dømt til at have sit Boelslod forbrudt. Dommen blev 21. Septbr. 1735 underkjendt ved det secrete Raads Ret, men U. dømt til at betale saa meget Mais, som Wessups Plantage kunde antages at have givet sidste Aar. Ved Compagniets Ret i Kjøbenhavn blev U. derimod 31. Okt. 1738 frikjendt samt Fiscalen idømt en Bøde.

Børn:

1. Joseph Uytendale, dbt. 23. Juli 1709, død lille.
2. Johannes Baltazar Uytendale, f. c. 1708, kjøbte 1737 af Herman Six en Plantage med Kattunsværk i »Røde Hucks Nord Ost End« (1600 Fod lang og 1000 Fod bred) og var da ugift, men blev 1738 gift med en Datter af Abraham van Stell (s. ovenfor); hendes Navn kjendes ei, heller ikke, om hun var en Datter af ham og Susanne Uytendale, eller født i et tidligere Ægteskab. I første Fald har hendes Navn været Angenesa, idet dennes eneste Søster Anna døde 1740. 1740 kjøbte han af Gouverneuer Moth en Plantage med Kattunsværk (3000 Fod lang og 1600 Fod bred) og 1742 overtog han efter Faderen 4 Plantager. De vare alle beliggende paa St. Thomas. Samme Aar døde hans Hustru, og 1743 ægtede han Helene Moulin, Datter af Planteren M. og Hustru f. Rønneberg¹).

1749 var han den 8de høistbeskattede paa St. Thomas, eiede 3 Kattun- og 3 Sukkerplantager, hvorpaa 86 Negere med Koner og 21 Børn²).

1753 var han Borgercapitain og søger om Capitains Karakter af Infanteriet, hvilket 19. April s. A. fraraades af Raadet, da denne Stilling vilde fritage ham for borgerlige Ombud, hvortil saa faa Indvaanere egnede sig.

18. Dec. 1767 blev han optaget i den friherrelige Stand mod at betale 8000 Rdr., som efter Ordre af 25. Dec. s. A.

¹) Denne havde 1ste Gang været gift med J. William Soel og havde en Datter Alette Soel, der 1751 boede hos sin Halvsøster Fru Uytendale.

²) 1749 var der paa St. Thomas ialt 51½ Sukker- og 71½ Bomuldsplantager; der var ialt 2478 Plantagenegre, 474 Koner i Byerne samt 220 Negerbørn; Kop- og Grundskatten androg 5224 Rdr.

bleve betalte til Videnskabernes Societet¹⁾, under Navnet *Baron von Bretton*. 30. Stptb. 1768 fik han Bevilling til at disponere over sine Midler mellem sine Børn uden at være bunden af Lovens Forskrifter²⁾. 1781 blev han erklæret umyndig af sine 2 Svigersønner Dr. Corr og Durloo.

Fra ham nedstammer den ældste Linie af Baronerne Bretton.

3. *Anna* blev 1741 gift med Planter paa St. Croix Reys *Daniels*, som 1739 havde optaget en Plantage i Dronningens Kvarter; gift ²⁾ 1743 med Planter Severin *Seeberg*, der fik Plantagen med hende og døde 18. Juli—12. Novb. 1759, da Enken indgaar et Forlig med hendes umyndige Søn *Christian Seebergs* Formyndere, at der intet Skifte skal holdes efter Manden, men hun beholde Eiendommene imod at sikkre Sønnen 50,000 Rdr. som Arv efter Faderen. 3die Gang var hun gift med Generalkrigscommissair *Lucas van Beverhout*, da hun og han oprettede et Testamente 11. Marts 1762³⁾.
4. *Lucas Uytendale* opholdt sig 1733 paa Curacao⁴⁾. 1743 ægtede han *Marie Boudewyn*, Datter af Planter *Abraham B.*; hun havde 1742 ægtet *Chatin*, der var død s. A. Ved dette Giftermaal kom han i Besiddelse af 2 Plantager med et Kattunsværk i Kvarteret »Store Nord Side« og købte 1745 en Plantage til. 1750 solgte han alle sine Eiendomme paa St. Thomas⁵⁾ til *Daniel Jansen*, der var gift med hans Farbroder *Lucas's* Datter og flyttede til St. Croix, hvor han 1751 købte et Hus i Christiansstad og 2 Plantager i Kongens Kvarter. 2den Gang ægtede han 1750 *Margrete Morth*, f. i August 1734. Datter af Gouverneur *Fred. Moth* og *Elisabeth Beverhout*. 4. Okt. 1760 indgaa han og Hustru et Testamente. 30. Decb. 1763 optaget i Adelstanden som *Baron von Bretton*. 23. Aug. 1765 Bevilling til at gjøre Testamente uden at være bunden af Lovens Forskrifter. Han døde 25. Febr. 1786. Fra ham nedstammer den yngste Linie af Familien Bretton.
5. *Marie* var 1762 gift med *Thomas Alliere* i New Yorck⁶⁾.

¹⁾ Sjæll. Regist.

²⁾ Vestindiske Sager 1746—71.

³⁾ Vestind. Sager 1746—71; Landlister 1741 og 1743; han faar 29. Sept. 1769 facultes testandi.

⁴⁾ Formynderbog 1733.

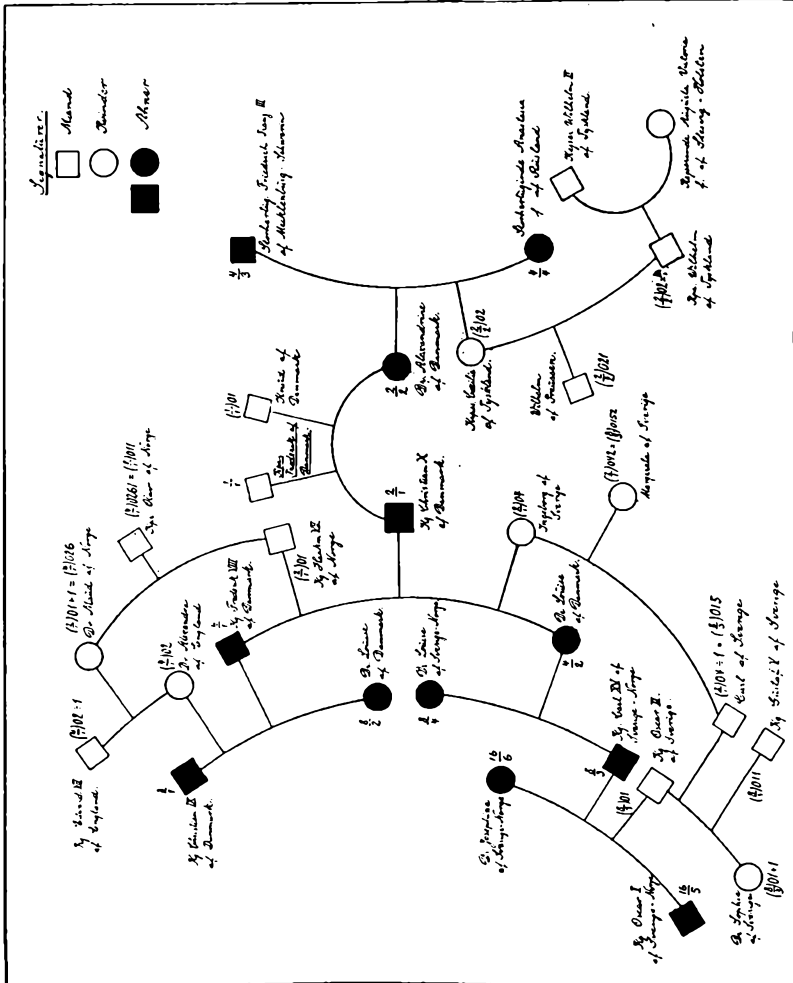
⁵⁾ 1749 eiede han paa St. Thomas 1 Kattun- og 1 Sukkerplantage med 64 voxne Negre og 26 Børn.

⁶⁾ Søsterens Test. 11. Marts 1762.

Om Personbetegnelse i Slægtskabstavler.

Af P. Grønvold og O. Weberg.

I Anledning af Redaktørens Bemærkninger i »Personhistorisk Tidsskrift«, 1915, S. 206, skal vi give Meddelelse om en Metode til

Betegnelse af Personer i Slægtskabstavler, som vi siden November 1914 har anvendt med Udbytte under Indsamling af personalhistorisk Materiale. Til Grund for vort System ligger den Metode, som Dr. O. Lorenz i »Lehrbuch der gesammten wissenschaftlichen

Genealogie«, Berlin 1898, S. 218 ff., har anført til Betegnelse af Personer paa en Ahnetavle, en Betegnelsesmetode, der synes mere rationel end den af R. Sommer i »Familienforschung und Vererbungslehre«, Leipzig 1907, S. 19 ff., anvendte, ligesom Betegnelserne ogsaa synes lettere overskuelige end de af Kekule von Stradonitz angivne, jvfr. Heydenreich: Handbuch der praktischen Genealogie, Leipzig 1913, 1. Bind, S. 45—46 og Devrient: Familienforschung, Leipzig 1911, S. 74. Systemet har formet sig som en Udvidelse af de af Lorenz opstillede Principper, saaledes at de lader sig anvende paa den Kombination af Stamtavle og Ahnetavle, som repræsenteres af den af Dr. Crzellitzer konstruerede saakaldte »Sippchaftstafel« — paa Dansk vel: Slægtskabstavle —, der er fremstillet i Devrients ovennævnte Bog, S. 102 ff.

Selvom Lorenz's Principper muligvis maa anses for bekendte, skal vi dog gengive dem i Hovedtræk: Hver af Ahnerne betegnes ved en Brøk, hvis Tæller angiver Antallet af Ahner i den paagældende Generation (d. v. s. i Forældrenes Generation 2, i Bedsteforældrenes 4, i Oldeforældrenes 8 og saa fremdeles stigende Potenser af 2), medens Nævneren angiver vedkommende Ahnes Plads i Generationen¹⁾. Saaledes betegnes Faderen til Ahnetavlens Hovedperson (»Probanten«) med $\frac{2}{1}$, Moderen med $\frac{2}{2}$, Farfaderen med $\frac{4}{1}$, Farmoderen med $\frac{4}{2}$, Morfaderen med $\frac{4}{3}$ og Mormoderen med $\frac{4}{4}$ o. s. v., jvfr. nedenstaaende Skema:

$\frac{16}{1}$	$\frac{16}{2}$	$\frac{16}{3}$	$\frac{16}{4}$	$\frac{16}{5}$	$\frac{16}{6}$	$\frac{16}{7}$	$\frac{16}{8}$	$\frac{16}{9}$	$\frac{16}{10}$	$\frac{16}{11}$	$\frac{16}{12}$	$\frac{16}{13}$	$\frac{16}{14}$	$\frac{16}{15}$	$\frac{16}{16}$
8/1 Far- faders Fader.	8/2 Far- faders Moder.	8/3 Far- moders Fader.	8/4 Far- moders Moder.	8/5 Mor- faders Fader.	8/6 Mor- faders Moder.	8/7 Mor- moders Fader.	8/8 Mor- moders Moder.								
4/1 Farfader.		4/2 Farmoder.		4/3 Morfader.		4/4 Mormoder.									
2/1 Fader.				2/2 Moder.											
Probanten.															

Heraf ses, at Nævneren for Mændenes Vedkommende altid er et ulige Tal, for Kvindernes et lige Tal, at Nævnerne for Mand og Hustru indbyrdes korresponderer, saaledes at f. Eks. Probantens Morfader er $\frac{4}{4 \div 1} = \frac{4}{3}$ og Mormoderen $\frac{4}{3+1} = \frac{4}{4}$, at det ved Halvering af Tælleren let kan afgøres, om en Ahne hører til Faderens

¹⁾ Brøken kan selvfølgelig efter Behag skrives med vandret eller skraa Brøkstreg, eventuelt med Divisionstegn, eftersom Hensynet til Trykningen gør det ønskeligt. Eks.: $\frac{4}{3}$ kan ogsaa skrives $\frac{4}{3}$ eller 4:3.

eller Moderens Slægt, idet en Ahne med større Nævner end den halve Tæller hører til Moderens, med mindre eller lige saa stor Nævner til Faderens Slægt, samt at en hvilken som helst Ahnes Moders Betegnelse findes ved Fordobling af Tæller og Nævner i Ahnens egen Betegnelse, hvorefter Faderens Betegnelse findes af Moderens ved fra Nævneren at subtrahere 1; saaledes er $4/3$'s Moder $8/6$ og Faderen $\frac{8}{6-1} = \frac{8}{5}$.

Skal der nu bygges videre paa Lorenz's Principper, maa man i den Kombination af Ahne- og Stamtavle, som her tages Sigte paa, hvor der ikke findes en naturlig Hovedperson — saaledes som i Ahnetavlen: *P r o b a n t e n* og i Stamtavlen: *S t a m f a d e r e n* — vilkaarligt vælge Slægtskabstavlens Hovedperson, som helst bør være en barnløs Person og af saa sen Generation som muligt. Ofte vil det maaske blive Fremstilleren selv, for saa vidt han er af Slægten, eller en af hans nærmeste Paarørende. Denne Hovedperson betegnes da — analogt med Lorenz's Principper — med Brøken $1/1$ eller $1/2$, alt eftersom vedkommende er Mand eller Kvinde.

Helsøskende til Hovedpersonen eller en af dennes Ahner betegnes henholdsvis ved Hovedpersonens eller ved Ahnens Brøk efterfulgt af et »Nul« og et Tal, som for Mænd er ulige, for Kvinder lige. $(1/1)01$ er saaledes Broder, $(1/1)02$ Søster til Hovedpersonen; $(4/3)01$ og $(4/3)03$ er Brødre, $(4/3)02$ og $(4/3)04$ Søstre til Hovedpersonens Morfader $4/3$. Bliver det ved disse Betegnelser nødvendigt at anvende tocifrede Tal, anbringes saadanne mellem Punkter for ikke at forveksles med to eencifrede Tal.

Afkom af Hovedpersonens eller en af dennes Ahners Søskende betegnes ved Tilføjelsen af Tal — eet for hver Generation — til Faderens (Moderens) Betegnelse, ulige Tal for mandligt, lige Tal for kvindeligt Afkom. $(1/1)012$ er Datter af Hovedpersonens Broder $(1/1)01$, $(4/3)041$ Søn af Morfaderens Søster $(4/3)04$, $(4/3)04.15.73$ Søn af $(4/3)04.15.7$ o. s. v.

De saaledes til Ahnebrøken føjede Tal angiver i Almindelighed ikke Aldersordenen i Forhold til vedkommendes Søskende; er denne Aldersorden sikkert bekendt, og ønskes den angivet, kunde det f. Eks. ske ved til sidste Tal i Personens Betegnelse at føje et Indekstal.

Som det ses, føjes Søskendebetegnelsen til Ahnebrøken med et »Nul« som Mellemed, medens Barnsbetegnelsen knyttes umiddelbart til de foregaaende Tal. Indskydelsen af dette Nul er dog ikke sket alene for at skelne Søskende og Børn fra hinanden, men ogsaa af Hensyn til Beregning af Slægtskabsgrad, jvfr. nedenfor.

Da Lorenz — som tidligere omtalt — betegnede en Ægtefælle ved til Mandens eller fra Hustruens Betegnelse henholdsvis

at addere eller subtrahere 1, angiver vi analogt hermed en i Slægten indgiftet Ægtefælle ved til den anden Ægtefælles Betegnelse at føje + eller \div 1; (4/3)03's Hustru betegnes saaledes (4/3)03 + 1, (4/3)04's Mand (4/3)04 \div 1. Paa denne Maade opnaar man let at kunne konstatere, hvilke Personer der er indgiftede i Slægten og saaledes normalt ikke tilhører denne som blodsbeslægtede. Er undtagelsesvis et saadant Slægtskab tilstede — ved *F r æ n d e g i f t e* — bør for vedkommende Person begge, eventuelt a l l e, de i Henhold til ovenanførte mulige Betegnelser anføres.

Har en Person af Slægten været gift flere Gange, betegnes een Ægtefælle som ovenfor angivet, de øvrige ved til den førstes Betegnelse at føje et Bogstav. Har f. Eks. Ahnen 4/2 været gift to Gange, betegnes den ene Ægtefælle (Farfaderen) 4/1, den anden (4/1)a. H a l v s o s k e n d e til de paa Hovedstammen opførte Personer betegnes paa samme Maade ved til Betegnelsen at føje det samme Bogstav, som er anvendt i Faderens eller Moderens Betegnelse: en Datter af (4/1)a og 4/2 betegnes saaledes (2/1)02a, og er Halvsøster til (2/1)02.

Kunde man i enkelte Tilfælde ønske at betegne en i Slægten indgiftet Persons Ahner, hvilket ifølge Sagens Natur er ret indviklet og vel i Almindelighed uden Interesse, kan det f. Eks. ske ved til den indgiftede Persons Betegnelse at føje Ahnebetegnelser af sædvanlig Art.

Undertiden kan Personbetegnelserne blive lange; men der er selvfølgelig intet til Hinder for, naar alle Personer paa samme Side i en Slægtbog har en Del af Betegnelsen fælles, da kun at anføre den fælles Del af Betegnelsen een Gang, f. Eks. øverst paa Siden med fed Skrift.

Ved den i det foregaaende angivne Metode til Personbetegnelse opnaas efter vort Skøn følgende Fordele:

- 1) Man er s t r a k s under Indsamlingen af Materialet i Stand til at tildele en til Slægten hørende Person hans Betegnelse, uafhængigt af hvor mange Generationer det i Undersøgelsens Løb viser sig muligt at følge Slægten tilbage. De tidligere benyttede Metoder begynder derimod som Regel Betegnelserne ved den ældste kendte Generation, og disse kan derfor først fastslaaes, naar Undersøgelsen er sluttet, eller de maa eventuelt ændres een eller flere Gange under denne.
- 2) Betegnelserne tillader — da de er bygget over Ahnetavlen — at følge Slægten tilbage i a l l e Retninger, medens de ældre Betegnelsermetoder som Regel kun er i Stand til at gaa ud fra en enkelt Stamfader og betegne hans Afkom. Vor Metode kunde derfor tænkes egnet som et Hjælpemiddel ved de Undersøgelser

- over Arvelighed og lign., som Crzellitzer's »Sippschaftstafel« synes at danne et godt Grundlag for, og som sikkert vil komme til at beskæftige Fremtidens Genealoger.
- 3) Hver Person faar sin specielle Betegnelse, medens — som fremhævet i »Personalhistorisk Tidsskrift«, 1915, S. 206 — efter ældre Metoder ofte flere Personer har samme Betegnelse. Samme Fordel opnaas dog ogsaa f. Eks. ved Crzellitzers Betegnelser til hans »Sippschaftstafel«, jvfr. Heydenreich l. c. S. 50. Uden at miste den her nævnte Fordel vil man derhos — hvis typografiske eller andre Hensyn gør det ønskeligt — kunne erstatte Lorenz's Ahnebetegnelser med andre, f. Eks. med Kekule von Stradonitz's, hvorefter Probanden og dennes Ahner betegnes med fortløbende Numre (Probanden med Nr. 1, hans Fader og Moder med Nr. 2 og 3, hans Farfader med Nr. 4 o. s. v.), og iøvrigt anvende vor Metode. I saa Fald maa dog overalt Mænd — bortset fra Probanden — betegnes med lige, Kvinder med ulige Tal, ligesom ogsaa Beregningen af Slægtskabsgrad i Punkt 4) nedenfor maa ændres noget, hvorved den vil besværliggøres.
- 4) Systemet gør det muligt at bestemme Slægtskabsgrad efter den civile eller romerske Regel, ifølge hvilken som bekendt f. Eks. Onkel og Nevø er beslægtede i 3', Fættre i 4', Næstsøskendebørn i 6' Grad o. s. v., jvfr. f. Eks. H. Munch-Petersens Borgerlige Ret, 3' Udgave S. 26. En saadan Beregning af Slægtskabsgrad vil let kunne foretages mellem Hovedpersonen og en med denne blodsbeslægtet Person, idet Slægtskabsgraden er lig Summen af Eksponenten til den Potens af 2, som findes i Slægtingens Ahnebrøks Tæller, og Antallet af de til Ahnebrøken fojede Tal, i hvilken Forbindelse saavel »Nullet« som Cifre mellem Punkter regnes som eet Tal. Hovedpersonen og (8/1)031 er saaledes beslægtede i 6' Grad, idet (8/1)031 omskrives til (2³/1)031, hvorefter Eksponenten til 2, nemlig 3, sammenlægges med Cifferantallet (3) efter Ahnebrøken, saaledes at Summen bliver 6¹).

Betegnelserne indeholder ogsaa Mulighed for at beregne Slægtskabsgraden mellem to af Slægtskabstavlens blods-

1) Udtrykt i Formel ser Beregningen af Slægtskabsgraden saaledes ud; Personens Betegnelse er:

$$\left(\frac{2^p}{n}\right) \underbrace{0. a. b. c. \dots m}_{q \text{ Tal.}}$$

Slægtskabsgraden i Forhold til Hovedpersonen bliver da:

$$p + q.$$

beslægtede Personer indbyrdes; men dette kan dog blive ret kompliceret¹⁾.

- 5) Det skal endnu nævnes, at man foruden paa ovenanførte Maade at fastslaa selve Slægtskabsgraden tillige — ved en Under-søgelse af, om Personbetegnelsens Tal er lige eller ulige — vil kunne konstatere, h v o r l e d e s de paagældende er beslægtede, om Slægtskabet er rent agnatisk som mellem Hovedpersonen og (8/1)031, rent kognatisk eller af blandet Natur.

For at vise, hvorledes de ovenfor omhandlede Regler vil virke i Praksis er foran i grafisk Fremstilling meddelt et U d d r a g af en Slægtskabstavle med K r o n p r i n s F r e d e r i k af D a n m a r k som Hovedperson, udarbejdet efter Crzellitzers System og forsynet med de foran forklarede Betegnelser.

1) De to Personers Betegnelser er:

$$\left(\frac{2^{p_1}}{n_1}\right) \underbrace{0 \cdot a_1 \cdot b_1 \cdot c_1 \cdot \dots \cdot m_1}_{q_1 \text{ Tal.}} \text{ og } \left(\frac{2^{p_2}}{n_2}\right) \underbrace{0 \cdot a_2 \cdot b_2 \cdot c_2 \cdot \dots \cdot m_2}_{q_2 \text{ Tal.}}$$

Først maa det undersøges, om Personerne overhovedet er blodsbeslægtede. For at dette skal være Tilfældet, maa man, hvis $p_1 = p_2$, ogsaa have $n_1 = n_2$, og, hvis $p_1 > p_2$, maa $\frac{2^{p_1}}{n_1}$ kunne udledes af $\frac{2^{p_2}}{n_2}$ ved Hjælp af Lorenz's ovennævnte Regel for at finde Betegnelserne for en Ahnes Forældre og disses Ahner. Er det saaledes fastslaaet, at Slægtskabet er tilstede, bestemmes Slægtskabsgraden ved Formlen:

$$\text{Slægtskabsgrad} = p_1 \div p_2 + q_1 + q_2 \div 2f$$

hvor p_1 , p_2 , q_1 og q_2 fremgaar af Betegnelserne, medens f derefter findes af hosstaaende Tabel:

	$p_1 = p_2$		$p_1 > p_2$	
q_1	> 0	> 0 $= 0$	> 0 $= 0$	$= 0$ > 0
q_2	> 0	$= 0$ > 0	$= 0$ $= 0$	> 0 > 0
$f =$	Antal Tal, Nul medregnet, som findes i begge Betegnelser umiddelbart efter Brøken. Eks.: $(\frac{1}{3})0157$ og $(\frac{1}{3})01532$; $f = 3$.	0		1

Selvfølgelig indgaar den i Noten paa foregaaende Side angivne Regel under de her anførte almindelige Regler.

Slægten Frieboe.

Af

Paul Hennings.

Slægten Frieboe — Navnet skrives som oftest saaledes, men dog ogsaa undertiden Friboe, en sjælden Gang Fribo eller Friebo — hører til de yderst faa udprægede Officersslægter af dansk Rod, der har haft sin Blomstringstid i det attende Aarhundrede, hvor den danske Hærs Officerskorps ellers i stor Maalestok rekrutteredes fra vort sydlige Naboland, og alene derfor fortjener Mindet om denne Slægt at bevares.

Det er karakteristisk, at det, trods alt derpaa anvendt Arbejde i Arkiverne, ikke har været mig muligt at finde hvem Stamfaderens, den omtrent 1675 fødte Kaptain Hans Frieboes, Forældre var; men alt tyder paa, at han var af Bondeæt og har tjent sig op fra neden; i en fremrykket Alder blev han gift ind i den ansete og velhavende Wildenrathske Familie, og hermed har han aabenbart vundet Fodfæste indenfor den højere Embedsstand. Descendensen af denne Mand af ukendt Oprindelse beskriver fra da af socialt set en skarp Kurve opefter; Døtrene gifter sig med Officerer eller civile Embedsmænd, og Sønnerne komme alle uden Undtagelse til at tilhøre Officersstanden; flere af dem naa høje Stillinger i Hæren, forstaa at vinde og bevare deres Konges Gunst og kommer til at spille en betydelig Rolle, gifter sig standsmæssigt og faa en Række sunde Børn, der vokser op i velstillede Hjem; men allerede i tredie Generation uddør Slægten paa Sværdsiden med General Frederik Casper Conrad Frieboe.

Det er som om Slægten, efter at have ødet hele sin Kraft paa at holde sig paa det vundne sociale Niveau, ikke har haft Udviklingsmuligheder i andre Retninger, men har maattet sygne hen; i Naturens store, viist indrettede, Husholdning finder vi mange Exempler herpaa; men det indgaaende, for Genealogiens utvivlsomt saa lønnende, videnskabelige Studium paa de'te Omraade hører destoværre endnu til de uløste Opgaver, som er forbeholdt Fremtiden.

Nedenfor nævnte Generalmajor Christian Wildenrath Frieboe førte følgende Vaaben:

Skjoldet delt paa langs. I højre Felt tre over hinanden anbragte seksoddede Stjerner. I andet (venstre Felt) en Havfrue med tvedelt Hale holdende med en Haand om hver af de udad- og opadbøjede Halespidser. Paa Hjelmen to Ørneflugter, hvor-

imellem en seksoddede Stjerne. Ikke blasonneret. — (NB! Det er de samme Skjoldmærker som i Slægten Serène d'Acquierias Vaaben, blot at dette er tværdelt. Se Adelsaarbogen).

Hans Søn, General Frederik Caspar Conrad Frieboe, førte følgende Vaaben:

Skjoldet delt paa langs. Højre Felt er tværdelt, og i øverste Del er anbragt tre seksoddede Stjerner, to foroven, en forneden, i nederste Del en mod højre svømmende Svane med udspilede Vinger. I venstre Felt en Vildmand med en nedadvendt Kølle i højre Haand. Paa Hjelmøn to Ørneflugter, hvorimellem en harniskklædt Arm, Albuen vendt mod højre, svingende et Sværd. Ikke blasonneret.

Iøvrigt kendes intet af Familien ført Vaaben eller Bomærke. Slægtens mandlige Medlemmer benyttede selvfølgelig efter Skik og Brug alle det militære »von« foran Efternavnet.

Hans Frieboe, f. ca. 1675, 1703 Sergeant, 7. Novbr. 1710 Sekondløjtnant af østsjællandske nationale Infanteriregiment v. Kaptain Schultz's (Sokkelund Herreds) Kompagni, 14. Aug. 1716 Premierløjtnant i Horns Herreds Kompagni af samme Rgt., 23. Jan. 1719 Kaptainløjtnant i østsjællandske Smørum Herreds Komp. af nordsjællandske nationale Infanteriregiment, 29. Oktbr. 1725 virkelig Kaptain, s. Aar Chef for Ods Herreds Komp. af samme Rgt., 1731 reduceret, 1. Maj 1731 ansat i Drabantgarden, 4. Febr. 1733 forsat til fynske nationale Infanterirgt., 16. Decbr. 1743 Chef for Frikompagniet i Steinburger Skanse, 6. Aug. 1745 forsat til Garnisons Rgt. (Hals og Fladstrand), † 18. Decbr. 1747 i Fladstrand¹⁾.

g. 8. Febr. 1730 paa Anneberggaard (Kongelig Bevilling af 24. Jan. 1730) med *Anna Dorothea Wildenrath*, f. 2. Aug. 1712 paa Anneberggaard, † 19. Oktbr. 1784 i Vig Præstegaard, Ods herred, Datter af Kancelliassessor Christian W. til Anneberggaard og Ellinge og Wibeche Margrethe, f. Welding (g. 2. G. m. Generalmajor, Kommandant paa Fladstrand Fæstning *Friedrich Wilhelm von Schindel*, f. 3. Marts 1690, † 13. April 1755 [g. 1. G. m. Anna Ulfeldt, † 1744]²⁾).

Børn:

1. *Christian Wildenrath Frieboe*³⁾, f. 1732 paa Anne-

¹⁾ Ref. Sager 3. Jan. 48 § 9. Enken erholder 5. Jan. 1748 Bevilling til at henseide i uskiftet Bo og skifte med Samfrænder.

²⁾ Jfr. en Række Afkald i Holbæk Amts Arkiv.

³⁾ I en Konduiteliste hedder det, at han var »in Aufführung und im Dienste ein ganzer Mann«.

berggaard (?), Korporal v. Kongens Livregiment¹⁾, 18. Aug. 1756 Fændrik reformé i Kongens Liv-Regt., 29. Decbr. s. Aar virkelig Fændrik, 11. Jan. 1758 karakt. Sekondløjtnant m. Anciennitet af 28. Decbr. 1757, 31. Maj 1758 forsæt til 2det jyske Rytter Rgt. som Løjtnant²⁾, 7. Juli 1762 karakt. Ritmester, 19. Oktbr. 1763 forsæt til det sjæll. gew. Dragonregiment³⁾ som Premierløjtnant, 21. Marts 1770 Sekondkaptain, 17. Jan. 1772 Major af Dragonerne, 23. Juli s. A. Eskadronschef, 29. Jan. 1774 Sekondmajor, 21. Oktbr. 1775 (expederet 23. Aug. 1775) Generaladjutant hos Kong Christian VII, 8. Jan. 1781 Oberstløjtnants Karakter og Anciennitet, frabeder sig 6. Maj 1785 og 18. Juli 1786 Avancement til virkl. Oberstløjtnant i jyske Dragonrgt. og holstenske Rgt. Ryttere, 17. Maj 1785 Premiermajor, 29. Aug. 1788 virkl. Oberstløjtnant, 30. Jan. 1789 (exped. 11. Decbr. s. Aar) Obersts Karakter, 11. Decbr. 1789 forsæt til første sjæll. Rgt. Rytteri, havde 1790 en Duel med den senerè Kmlr., Oberst Carl Ludvig Wegener, 1. Novbr. 1791 fuld Gage, 3. Novbr. 1797 virkelig Oberst og Chef for Jyske Rgt. lette Dragoner, 11. Juli 1801 Medlem af Direktionen for Provinsialtøjhuset i Aalborg, 18. Septbr. 1801 karakt. Generalmajor, † 8. April 1806 i Randers.

g. 22. Novbr. 1766 i Køge (Ægteskabstilladelse 24. Oktbr. 1765) m. *Anna Brasch*, født 11. Decbr. 1745 i Køge, † 22. Maj 1820 i Næstved, Datter af Birkedommer og Godsforvalter paa Gl. Køgegaard Abraham B. og Charlotte Elisabeth, f. Bartholdy.

Børn:

- 1) *Charlotta Ulrica Eleonora Frieboe*, f. 15. Marts 1766 i Køge, † 8. Septbr. 1795 i Hørsholm, g. 31. December 1791 i Køge m. Oberst af Rytteriet *Poul Mathias Hwiid* til Hwiidsminde v. Kolding, f. 29. Febr. 1748 i København, † 14. Jan. 1830 paa Hwiidsminde (Søn af titulær Biskop, Konsistorialraad, Holmens Provst og Medlem af Kirkedirekt. Mathias H. og Karen, f. Fjelsted) (g. 2. G. 22. Marts 1797 i Fredericia m. *Anne Kirstine Bruun*, f. 29. Juni 1770 i Fredericia, † 4. Maj 1848 i Odense, Datter af Justitsraad, virkl. Borgmester og Stadshauptmann i Fredericia Johannes Iver B. og Maren, f. Pagh.
- 2) *Frederik Casper Conrad Frieboe*⁴⁾, f. 7. Marts 1767 i Køge,

¹⁾ Havde en Sag m. Korporal Suckow (Justitsarkivet).

²⁾ Garnisonerede 1758—1762 i Køge.

³⁾ Rgmt. kaldes fra 23/7 1772 2. sjæll. Rgmt. Rytteri og opløses 11/12 1789.

⁴⁾ F. C. C. Frieboe skulde i Aaret 1818 duellere med Oberst Jacob Friedrich Silberschildt, hvis Hustru F. skal have forført. F. var imidlertid saa

Volontær i Livgarden til Hest, 16. Juni 1783 m. Anciennitet af 12. Juli s. A., Sekondløjtnant à la suite i norske Livregiment Rytter¹⁾, 11. Maj 1787 virkelig Sekondløjtnant og forsat til Livgarden til Hest, 24. Oktbr. 1788 Adjutant v. Regimentet, 23. Jan. 1789 (expederet 23. Decbr. s. Aar) Premierløjtnants Karakter, 23. Decbr. 1789 reserv. Anciennitet i Armeen foran Grev Rantzau-Breitenburg, 11. Decbr. 1789 (expederet 25. Jan. 1793) Ritmester, 21. Febr. 1800 stillet à la suite ved Husarregimentet med Tilsagn om at erh. den i Rgt. først vakant vordende Eskadron, 30. Marts 1802 Tilladelse til at bære den for Generalstaben reglementerede Uniform som forrettende Adjutanttjeneste hos Kronprinsen, 10. Juni 1803 Majors Karakter og Anciennitet (expederet 17. Juni s. A.), 21. Juni 1803 Adjutant hos Kronprinsen v. Troppesaml. i Rendsborg, 19. Septbr. 1804 Medlem af det Kgl. københavnske Skydeselskab (Fuglekonge 1811)²⁾, 26. April 1805 Eskadronschef i Husarregimentet, 11. Oktbr. 1805 Adjutant v. Hovedkvart. i Kiel, 20. Jan. 1808 overkomplet Generaladjutantløjtnant i Kronprinsens Stab med Oberstløjtnants Rang, 8. Aug. 1808 attacheret Oberst A. N. C. Kardorff ved Tilvejebringelsen af Ro og Orden bl. de spanske Soldater, 10. Marts 1809 virkelig Generaladjutantløjtnant, 8. Juli 1810 Kammerherre, 20. Juli s. A. kar. Oberst, 7. Juni 1811 optaget i Frimurerordenen (Logen Zorobabel og Frederik til det kronede Haab), 25. Juni 1812 Medlem af Kommissionen ang. Afskaffelse af Epauletter, 30. Juli 1813 Chef for Husarregimentet, 28. Jan. 1817 Generalmajor, 28. Oktbr. s. Aar Ridder af Dannebrog, 16. Maj 1824 Dannebrogsmænd, 25. Maj 1826 Kommandør af Dannebrog, 1. Novbr. 1828 Storkors af Dannebrog, 28. Oktbr. 1836 Generalløjtnant, 20. Maj 1842 afskediget fra 1. Juli s. Aar, 30. Juni 1842 General à la suite m. Anc. fra 1. Juli s. A. og Pensionen forandret til Ventepenge, † 14. Marts 1846 i Lyngby *som Slægtens sidste Mand*³⁾.

forsigtig før Duellen at gaa op til Frederik VI og tage Afsked med denne, og Kongen forhindrede da Duellen (Clausen og Rist: Fra Hoffet og Byen, S. 257).

¹⁾ Rgm. kaldes fra ²⁸/₁ 1785 Liv Rgmt. Dragoner.

²⁾ Hans Vaabenskjold (ommalet 1840, formentlig for at forsyne det med Dannebrogordenens Storkorskæde) findes paa den kgl. Skydebane i Kbhvn. Hans Devise var »semper idem«.

³⁾ Ved Testamente af 22. Novbr. 1841 oprettede F. Størstedelen af sin Formue, som han havde faaet med Hustruen, til et Fideikommis (hovedsagelig bestaaende af Eiendommen Frieboeshvile i Lyngby), der gik i Arv til hans

g. 1795 i København (Ægtepagt af 16. Maj 1795, kgl. konfirm. 15. Aug. s. Aar, Ægteskabstilladelse 22. Maj s. Aar) m. *Giertrud Cathrine Bodenhoff*, f. 1. April 1765 i København, † 19. Novbr. 1814 i København (Garnisons K.), Datter af Kgl. Agent, Grosserer i Kbhvn. Andreas Christian Hansen B. og Mechtilde Cathrine, f. Rohde).

- 3) *Hendrik Christopher Valenthin Frieboe*, f. 26. Maj 1772 i Køge, 6. Oktbr. 1786 Kgl. Tilladelse til efter sin Konfirmation at maatte foreslaas til Fændrik, 17. Novbr. 1786 Fændrik à la suite i sjællandske Dragonregiment, 24. Oktbr. 1788 virkelig Fændrik, 11. Decbr. 1789 forsat til jyske Dragoner, 23. Juli 1790 forsat til sjællandske Regiment Rytteri, 17. Septbr. 1790 Sekondløjtnants Karakter, 27. April 1792 virkelig Sekondløjtnant, 20. Maj 1796 Premierløjtnants Karakter, 10. Febr. 1797 virkelig Premierløjtnant, 15. Septbr. 1797 iflg. Krigsretsdøm 14 Dages Arrest i Citadellet¹), 13. Novbr. 1801 Ritmesters Karakter, 20. Decbr. 1807 Sekondritmester, 28. Jan. 1812 Ridder af Dannebrog, 30. April s. Aar reserveret Majors Anciennitet, 17. Juni 1815 Eskadronschef, 31. Juli s. Aar Majors Karakter, 1. Febr. 1816 Premiermajor, † 19. Septbr. 1823 i Næstved.

g. 10. Aug. 1802 i Stubbekøbing (Ægteskabstilladelse 30. Juli 1802) m. *Engline Jørgine Catherina Scheel* d. 18. Oktbr. 1767 i Stubbekøbing, † 28. Decbr. 1842, Datter af Byfoged i Stubbekøbing Jørgen S. og Cathrine, f. Staal (g. 1. G. 13. Juli 1786 i Stubbekøbing m. Købmand i Køge Hans Olufsen, skilte 1802)²).

- 4) *Ann Christine Wildradtdine Frieboe*, f. 18. Juli 1773 i Køge, † 29. Maj 1851 i København.

g. 8. Juli 1802 i Randers m. Ritmester *Jørgen Kaas Thrane*, f. 12. Septbr. 1769 i Humble, † i April 1816 i Grenaa, Søn af Sognepræst til Humble i Fyns Stift Frederik Christian Rasmussen T. og Birthe, f. v. Pultz.

- 5) *Wibeche Margrethe Petrea Frieboe*, f. 25. Marts 1775 i Køge, † 12. Juni 1810 paa Fødselsstiftelsen i København (begr. 15. Juni Garnisons K.).

Søstersøn, Oberstløjtnant Frederik Caspar Conrad Funch. Naar Familienne Funch og Bodenhoffs Agnater ere uddøde, skal Friboeshvile anvendes til en Fribolig til 2 Officersenker.

¹) Generalauditørens Relat. 405/1797.

²) Reg. No. 409/1802.

g. 16. Septbr. 1796 i Køge m. Oberstløjtnant af Rytteriet *Frederik Christian Funch*, f. 16. April 1775 i København, † 12. Juli 1831 i Randers, Søn af Regimentskvartermester ved 2det sjæll. Regt. Ryttere Lorentz F. og Sophie Amalie, f. Goldschmidt (g. 2. G. i Decbr. 1813 m. *Anna Maria Elisabeth Dreier*¹⁾), d. 14. Febr. 1785 i København, † 2. Maj 1840, Datter af Meelmand Lars D. og Susanne Marie f. Hansen samt Enke efter Skolelærer Rasmussen.

- 6) *Joachim Melchior Holten Frieboe*, f. 2. Febr. 1779 i Køge, 24. Septbr. 1790 Kornet à la suite ved sjællandske Regiment Rytteri, 18. Oktbr. 1793 virkelig Kornet uden Gage, 27. Decbr. 1793 Sekondløjtnants Karakter, 8. Jan. 1796 Kornets Gage, 16. Maj 1800 virkelig Sekondløjtnant, 22. Jan. 1802 Premierløjtnants Karakter, 15. Febr. 1805 udgaaet af Nr. og stillet à la suite, 28. Febr. 1806 reserv. Ritmesters Anciennitet, † 8. Febr. 1807 i København Vor Frue Kirke).

g. 4. Septbr. 1804 i Frederiksberg Kirke (Ægteskabstilladelse 6. April 1804) m. *Helene Cathrine Kofoed*, d. 30. Septbr. 1773 i Frelser Kirke i Kbhvn., †, Datter af Skipper Herman K. og Kirstine Maagensdatter (g. 1. 21. Juni 1799 m. *Anton Nebbe Rosted* til Eskemosegaard, f. 1771, †).

- 7) *Friederich Vilhelmine Caroline Frieboe*, f. 24. Novbr. 1780 i Køge, begr. 12. Jan. 1781 i Køge.

- 8) *Eleonore Lovise Caroline Auguste Frieboe*, f. 7. Septbr. 1782 i Køge, † 19. Marts 1865 i København.

g. (Ægteskabstilladelse 2. Oktbr. 1810) m. Oberst af Artilleriet *Frederik Valentin Peter Gottfred Koye*, Ridder af Dannebrog, Dannebrogsmænd og dekor. m. St. Helena Medaillen, d. 13. Juli 1781 i Stege, † 11. Jan. 1863 i København, Søn af Toldinspektør i Stege, Kammerraad Johann Gottfred K. og Gustava Dorothea, f. Michaelsen.

- 9) *En dødfødt Søn*, begr. 18. Novbr. 1783 i Køge.

- 10) *Johanne Louise Wilhelmine Frieboe*, (begr. spæd) i Køge 1794.

2. *Wiwiche Petrine Frieboe*, hjemmedøbt 14. Decbr. 1733 paa Anneberggaard, fremstillet 21. Decbr. s. Aar i Højby, begr. 10. Oktbr. 1783 i Vig.

¹⁾ F. C. Funch faar ²⁶/₂ 1813 Tilladelse til at ægte »Madame Anne Maria Dreyers« (Reg. No. 600/1813).

- g. 5. Oktbr. 1753 paa Anneberggaard (Kgl. Bevilling af 12. Septbr. 1753) m. Provst for Ods Herred, Sognepræst til Vig og Asminderup *Hans Jørgen Garde*¹⁾, f. 28. Febr. 1713 i København, † 25. Septbr. 1787 i Vig, Søn af Overvisitør i København Christian Hanssøn G. og Wilhelmine Jørgine, f. Reerslev.
3. *Christina Charlotta Frieboe*, døbt 22. Aug. 1735 i Højby, † 26. Decbr. 1788 i Taarnborg.
g. 18. Oktbr. 1758 i Højbye m. Sognepræst til Korsør og Taarnborg *Jørgen Andreas Nielsen Bang*²⁾, f. 21. Septbr. 1730 i Ulkerup, † 24. Aug. 1791 i Korsør, Søn af Kammerraad, Forvalter i Ods Herred Niels Christian B. og Cathrine Marie, f. Kjær.
4. *Peder Schwane Frieboe*, f. 8. August 1736 paa Anneberggaard, døbt 13. Aug. s. Aar i Højbye, 26. April 1758 Fændrik reformé i Kongens Livregiment³⁾, 10. Jan. 1759 Sekondløjtnant reformé 13. Juni 1759 virkelig Fændrik, 1. Aug. 1759 virkelig Sekondløjtnant, 19. Oktbr. 1763 Premierløjtnant, 5. Decbr. s. Aar expederet, 19. April 1764 Premierløjtnant i langelandske Infanteriregiment, 1. Maj 1767 forsat til Artillerikorpsset m. sin Premierlts. Anc. fra ¹⁹/₁₀ 1763, 28. Jan. (expederet 4. Febr.) 1773 Kaptain og Kompagnichef, 11. Maj 1787 Majors Karakter og 150 Daler af Artillerikorpssets Kasse aarlig, saalænge han forretter Majors Tjeneste ved Korpsset, 23. Maj 1788 virkelig Major i Holsten paa havende Gage, 24. Juli 1789 højstkommanderende ved det holstenske Artilleridetachment og faar fra 1. Aug. 1788 i denne sin Egenskab 150 Daler aarlig af Korpssets Kasse, 10. Maj 1793 Oberstløjtnant, † 18. Juni 1796 i Rendsborg.
g. 8. Oktbr. 1762 i Rendsborg (Kgl. Tilladelse til Huskopulation d. 4. Septbr. 1762) med *Margrethe Lucia Louise v. Bauditz*⁴⁾, f. 24. Juli 1739 i Segeberg, † 15. Marts 1820 i Rendsborg, Datter af Overførster i Travendal og Amtsforvalter i de hertugelig plønske Lande Adolph August v. B. og Catherina Louise, f. Claussen.

¹⁾ Jfr. Danske Patriciske Slægter 1891, S. 126—144.

²⁾ Jfr. Hunderup »Stamtavle over Oluf Bangs Efterkommere paa Sværd-siden«. Kbhvn. 1873.

³⁾ Rgnt. kaldes fra ⁴/₁ 1764 norske Livregt.

⁴⁾ P. S. Friboes Chef Generalmajor, Grev Gustav af Isenburg og Büdingen giver ham følgende Vedtegning i hans Konduiteliste: »Fils d'un capitaine du roi, un très habile officier pour enseigner l'exercice et outre cela fort brave. Il est dommage, qu'il s'est marié déjà et pour le coumble de sa des-grace d'une fille d'une cabaretier. Je suis très content de lui depuis je le con-nais.« F.'s Svigermoder havde et Vinhus i Rendsborg.

Børn:

- 1) *Dorothea Christiane Louise Frieboe*, f. 4. Aug. 1763 i Rendsborg, † 11. Juli 1792 i Kiel.
g. 30. Aug. 1782 i Rendsborg (Ægteskabstilladelse 17. Juli 1782) m. Generalkrigskommissær, Land- og Krigskommissær i 3die jyske Distrikt, Major *Leopold Heinrich von Schaumburg*, f. 27. Juli 1743 i Oldensworth (Eiderstedt), † 19. Septbr. 1816 i Viborg, Søn af Løjtnant ved det slesv.-holst. nationale Infanteriregiment Joachim Christian von S. og Gottlieb Magdalena, f. Neumann (g. 2. G. m. *Elisabeth Dorothea Werner*, f. 28. Jan. 1772 i Kiel, † 2. Aug. 1860 i Viborg, Datter af David Jürgen W. og Johanne Maria Margrethe, f.). Generalkrigskommissærinde Elisabeth v. Schaumburg, f. Werner fik 21. Septbr. 1859 Rang m. Generalmajorinder.
- 2) *Hans Adolph Frieboe*, f. 27. April 1765 paa Anneberggaard, d. 1. Maj s. Aar i Højbye, Stykjunker, 6. Aug. 1783 Sekondløjtnant à la suite i Artillerikorpsset, 20. Jan. 1786 virkelig Sekondløjtnant, 22. Aug. 1788 Premierløjtnant paa Sekondløjtnants Gage, 10. Oktbr. s. Aar Fyrværkerløjtnant (o. ansat ved Fyrværkerkorpsset), 11. Novbr. 1791 Kaptains Karakter, 16. Juni 1797 Stabskaptain paa 228 Rdl.s Gage, 29. Marts 1799 258 Rdl.s Gage, 28. Decbr. 1804 Kompagnichef ved 2det Artillerikompani, 23. Jan. 1807 (expederet 6. Febr. 1807) Majors Karakter, 1810—11 var hans Batteri paa Falster, 6. Juni 1812 Oberstløjtnants Karakter og tjenstegørende Major ved holstenske Artilleribrigade, 1. Febr. 1816 virkelig Major og Chef for 14. Art.komp., 28. Oktbr. 1817 reserveret Obersts Anciennitet, 1. Aug. 1819 Kommandør for holstenske Art.brig. m. Obersts Karakter og sin reserverede Anciennitet, 2. Aug. 1823 (fra 1. Aug. s. Aar) 200 Rdl.s Tillæg, 2. Jan. 1826 afskediget m. Generalmajors Karakter, reglm. Pension og 266 Rdl. 64 β's Tillæg, † 25. Juni 1831 i Rendsborg.
g. 17. Febr. 1797 i Rendsborg (Ægteskabstilladelse 20. Jan. 1797) m. *Sophia Marie Wilhelmina Carolina Louise v. Blücher*, f. 18. Decbr. 1778 i Viborg, † 1. Decbr. 1855 i Hamborg, Datter af Generalmajor, Chef for oldenborgske Infanteriregiment Carl Leopold v. B. til Rosenow og Albertine Elisabeth Caroline, f. v. Oertzen.

Børn:

- (1) *Leopoldine Caroline Louise Frieboe*, f. 21. Marts 1797 i Rendsborg, † 1870 i Aitona som *Slægtens sidste Ætling*.

- (2) *Caroline Elisabeth Sophia Frieboe*, f. 14. Novbr. 1798, † 12. Febr. 1869 i Altona.
 g. 6. Novbr. 1821 i Rendsborg m. fhv. Kaptain i Fodfolket og Kammerjunker, Oberst i Insurgent-armeen *Carl Friederich Jürgen Peter v. Abercron*, Ridder af Dannebrog, f. 20. Decbr. 1796 i Rendsborg, † 26. Maj 1856, Søn af Oberst, Kommandør for oldenborgske Infanteriregiment *Christian Friedrich v. A. og Margrethe Sophia Andrea f. Wilkens*.
- (3) *Carl Frieboe*, f. , † som Barn.
- 3) *Johan Frederik Christian Frieboe*, døbt 29. April 1766 i Viborg Domkirke, Stykjunker 19. Maj 1784 Sekondløjtnant à la suite i Artillerikorpsset, 20. Jan. 1786 expederet, s. D. virkelig Sekondløjtnant, 22. Aug. 1788 Premierløjtnant paa Sekondløjtnants Gage, 11. Novbr. 1791 Kaptains Karakter, 14. Septbr. 1797 Stabskaptain paa 228 Rdl.s Gage, 24. Maj 1799 258 Rdl.s Gage, 4. Jan. 1805 Kompagnichef (f. 5te Art. Komp.), 15. Marts 1805 Kompagnichef f. 6te Komp., 6. Febr. 1807 Majors Karakter m. Anc. af 23. Jan. s. Aar, 6. Juni 1812 Oberstløjtnants Karakter, 28. Oktbr. 1817 reserv. Obersts Anciennitet, 1. Aug. 1819 Major, 11. Novbr. 1819 Artilleribrigadekommandør og Chef f. 12te Komp., 27. Jan. 1828 ældst Brigadekommandørs Gage, † 8. Febr. 1830 i København.
- 4) *Ulrikke Eleonore Frieboe*, f. 9. Aug. 1767 i Rendsborg, † efter 1830.
 g. (Ægteskabstilladelse 16. Maj 1819) m. Herredsskriver i Haderslev, Kaptain *Augustin Schmidt*, Ridder af Dannebrog, f. 1759, † 21. Novbr. 1835, Søn af (g. 1. G. 1804 m. *Margrethe Marie Fridericia Trappe*, f. 1779, † 31. Decbr. 1807).
- 5) *Sophie Charlotte Frieboe*, f. 17. Oktbr. 1769 i Rendsborg, †
 g. 23. Oktbr. 1790 i Rendsborg (Ægteskabstilladelse 19. Febr. 1790) m. Generalmajor, Kommandant i Glückstadt *Hans Jacob v. Czernickow*¹⁾, Ridder af Dannebrog, døbt 23. Maj 1749 i Citadellet Frederikshavn, † 14. Jan. 1830 i Rendsborg, Søn af Kaptain ved sjællandske natn. Infanteriregt. *Christian Ulrik v. C. og Catharina, f. Poulsen*.
- 6) *Hedvig Antoinette Johanne Frieboe*, f. 26. Febr. 1772 i Rendsborg, † efter 1830.

¹⁾ Personallhist. Tidsskr. 1882 S. 345—49.

- 7) *Gottfried Otto Frieboe*¹⁾, f. 26. Oktbr. 1774 i Rendsborg, 1788 Kadet, 1789 Stykjunker, 2. Decbr. 1791 2den Sekondløjtnant i Artillerikorpset, men uden Anciennitet og forbliver indtil videre paa Gethuset blandt Kadetterne, 20. Septbr. 1793 i virkelig Nr. og Gage med Anciennitet af 18. Marts 1791, 11. Septbr. 1794 1ste Sekondløjtnant, 2. Aug. 1799 Premierløjtnants Karakter, 26. Septbr. 1800 virkelig Premierløjtnant, 10. Juni 1803 Kaptains Karakter, Maj 1808 forsat til Norge (Trondhjem), 26. Decbr. 1808 Stabskaptain, 26. Novbr. 1810 forsat til danske Artilleribattaillon (annekt.) som Batterikommandør med Reservering af sin Anciennitet i Artillerikorpset, 13. Juni 1811 Chef for 2det trondhjemske nationale Artillerikomp., 26. Juli 1814 norsk karakt. Major af Artilleriet, 10. Aug. 1814 slettet af det danske Artillerikorps's Lister, 27. Oktbr. 1817 virkelig tjenestgørende Major i Artilleribrigaden (Christiania), fra 1. Jan. 1818, 7. Septbr. 1818 Ridder af den svenske Sværdorden, 4. Juli 1823 Oberstløjtnant, 10. Oktbr. 1826 Afsked m. Pension (484 Sp.) fra 1. Jan. 1827, † 31. Aug. 1828 i Trondhjem, efter de sidste 6½ Aar at have været i Huset hos Bastiane sal. Oedings i Trondhjem, der averterer Dødsfaldet.
- 8) *Christian Henrik Georg Frieboe*, f. 7. Septbr. 1778 i Rendsborg, 15. April 1796 2den Sekondløjtnant ved Artillerikorpset, 11. Maj 1798 expederet, 28. Decbr. 1798, (fra 14. Septbr. 1801), tilstaaet Gratiale paa 100 Rdl.²⁾, 10. Juni 1803 Premierløjtnants Karakter, 12. Oktbr. 1804 virkelig Premierløjtnant, 19. Marts 1808 Kaptains Karakter, 28. Jan. 1809 Ridder af Dannebrog, 18. Febr. 1811 Stabskaptain, 31. Juli 1813 forsat til danske annekt. Artilleribattaillon og Chef for 10. Compagni, 1. Febr. 1816 sat à la suite, † 10. Marts 1818 i København.
- 9) *Ferdinand Wilhelm Frieboe*³⁾, f. 17. Febr. 1781 i Rendsborg, 17. Juli 1795 Fændrik i holstenske Infanteriregiment paa Frikorporals Trakt., 8. Juli 1796 virkelig Fændrik paa Undoff. Trakt., 27. Febr. 1801 Gage, 21. Maj 1802 Sekondløjtnant v. samme Regiment, 1. Febr. 1805 forsat til trondhjemske Infanteri Regiment, 21. Febr. 1806 Premierløjtnant m. Ancien. af 21. Febr. s. Aar og ansat

¹⁾ Kaldes i de militære og andre Kalendere *Gerhard Otto Frieboe*. Personalhistorisk Tidsskrift 1905, S. 257.

²⁾ Med. fra Krigsark. I, 1883, S. 256.

³⁾ Personalhist. Tidsskr. 1882, S. 349, 1905, S. 256.

v. Grenaderkomp., deltog i Krigen 1808, 28. Jan. 1812 Kaptain (Eridsfjordske Komp.), 1814 norsk Kaptain og slettet af den danske Hærs Lister, 1. Jan. 1818 entlediget m. Oberstløjtnants Karakter paa Vartpenge, † 22. Decbr. 1837 i Molde.

g. 12. Juni 1835 i Molde m. *Elen Marie Birgitta Brandt*¹⁾, f. 20. April 1794 i Trondhjem (Vor Frue Kirke), † 8. Aug. 1880 i Molde, Datter af Købmand Ahlert Henrik B. og Anna Johanne Christine, f. Hammer.

5. *Andreas Johannes Hartmann Frieboe*, f. 1741 (?), 10. Decbr. 1760 Fændrik reformé i fynske nationale Infanteriregiment, 19. Jan. 1763 Premierløjtnant reformé, 19. Septbr. 1764 i Sekondløjtnants Nr. ved Delmenhorst's gew. Regiment til Fods²⁻³⁾, 19. Febr. 1772 Premierløjtnant, 18. April 1776 Kgl. Resolution, at da Premierløjtnant v. F. »seit einiger Zeit so sehr hypochondrisch geworden, dass er seine Dienste nicht verrichten könne, nummehr auf Ansuchen seines Bruders, des Generaladjutanten v. F., er die Erlaubniss haben möge, auf ein Jahres Zeit zu seiner Mutter heimzureisen, damit man da allenmöglichen Versuche zu seine Restitution anstellen könne«, 19. Aug. 1778 sat à la suite fra 1. Oktbr. s. Aar, 28. Jan. 1785 dimitteret med 108 Rdl. Pension, †
6. *Henrichjetta Regine Frieboe*, døbt 28. Aug. 1742 i Højbye, begr. 20. Juli 1763 i Højbye »kom ey i Ægteskab, men længe hafde været forlovet med Lieutenant Ulrich Martin Albrecht Engel⁴⁾.

¹⁾ Jfr. Stamtavlen: Lossius og Brandt af W. (Wilhelmine Brandt). Bergen 1863. Her anføres, at Ægteskabet var barnløst; et andet Sted omtales, at der var tre Børn; er dette sidste rigtigt, ere Børnene utvivlsomt døde smaa; thi paa Skiftet efter ham var Hustruen eneste Arving.

²⁾ Rgmt. kaldes fra $\frac{1}{11}$ 1778 sjæll. Infrgmt. og fra $\frac{28}{1}$ 1785 fyn. Infrgmt.

³⁾ I en Konduiteliste for 1764 hedder det om A. J. H. Frieboe: Er führt eine gute Conduite, appliciert sich auf den Dienst und ist von guten Eigenschaften.

⁴⁾ Premierløjtnant U. M. A. Engel i fyn. nat. Infrgmt. blev 5. Decbr. 1764 afskediget af Hæren efter at være dømt til $\frac{1}{2}$ Aars Degradation p. G. af Meddelagtighed i et voldeligt Overfald paa en Officer. Hans senere Skæbne kendes ikke.

Biskop Ludvig Munthes hustru Ingeborg Sørensdatter Friis's slægt.

Ved **C. M. Munthe.**

Som paavist af Arkivar E. A. Thomle i dette tidsskrifts 4. Række, 1. Bind, s. 41 ff. var Bergensbispen Ludvig Munthes hustru Ingeborg Sørensdatter Friis utvivlsomt en datter af slotsskriveren paa Riberhus Søren Christensen Friis og Marine Hansdatter Svane.

Om denne Søren Friis, som gennem sin ovennævnte datter er blevet stamfader for en overordentlig talrig efterslægt, og hvis slægtsforhold og øvrige vilkaar derfor ikke er uden interesse, findes enkelte oplysninger i J. Kinch: Ribe Bys Historie og Beskrivelse (Odder, 1884) og i A. Halling: Meine Vorfahren und ihre Verwandtschaften (Glückstadt 1905)¹⁾.

Søren Friis havde som ung været i tjeneste hos lehnsmanden paa Riberhus, rigsraaden Albert Friis. Han tog i november 1603 borgerskab i Ribe og blev i 1605 forstander for hospitalet dersteds. Den 22. januar 1605 blev der nemlig af dettes bestyrelse besluttet, at der, for at hospitalet skulde komme ud af sin gjæld, for en tid ikke sammesteds skulde holdes nogen præst eller foged »til nogen sær bord eller spise«, men at Søren Friis skulde være forstander og husholder, skaffe sig tro folk, selv staa for alt regnskabet og have til løn 50 rdl. og dertil som foged-penge og skriver-penge den tiende pending af alt stedsmaal (indfæstning) og sagefald. — Søren Friis synes dog snart at være bleven kjed af sin stilling; thi efter 2aars forløb forlangte han sin afsked.

Han blev saa senere slotsskriver paa Riberhus, men døde i forholdsvis ung alder.

Han ægtede 5. februar 1604 Marine (Maren) Hansdatter Svane (Svaning), datter af den navnkundige kgl. historiograf og kanonikus i Ribe Mag. Hans Svaning (1503—1584) og Marine Sørensdatter Stage, en borgermesterdatter fra Ribe.

I Hallings ovennævnte bog (»Meine Vorfahren«) gives et morsomt lidet tidsinteriør fra livet i Ribe, hvor ogsaa Søren Friis nævnes:

Den 26. juni 1606 sad Jens Klyne, borger i Ribe, i stadens vinkjælder sammen med sin slægtning Søren Friis. Senere kom ogsaa velb: Hans Munk til Wesselberg til. Denne begyndte nu at ærte Jens Klyne, saa der opstod en trætte dem imellem. For at faa situationen i en behageligere gjænge begyndte Søren Friis at synge:

¹⁾ Anmeldt i Personahist. Tidsskr. V. R. 3. B. s. 177.

»Munken sprang i abildgaarden«. Dette tog Jens Klyne imidlertid mærkelig nok ilde op og sagde: »Sprang ikke ogsaa et faar efter?«, med hvilken bemærkning han vistnok sigtede til en eller anden historie, som maa have vakt ubehagelige minder hos Søren Friis, thi denne greb nu et tinkrus, som stod foran ham, for at slaa Jens Klyne i hovedet dermed¹). Denne fandt det nu raadeligst at rømme valpladsen, men kunde dog ikke dy sig for, da han vel var kommen i sikkerhed ude paa gaden, at raabe ind: »Din faaretyv«! »uden dog at nævne nogen ved navn«. Det blev til retssag, hvor Jens Klyne svor ved sin sjæls salighed, at han ved de anførte ord ikke havde sigtet til hverken Søren Friis eller hans nærmeste, men kun havde sagt det »i galenskab og drukkenskab«, en — som Halling med rette bemærker — vistnok temmelig betænkkelig omgang med sandheden!

Søren Christensen Friis og Marine Hansdatter Svane havde foruden datteren Ingeborg ogsaa en anden datter, Maren Sørensdatter Friis, som maa have været en ren kvindelig Rolf Blaaskjæg, idet hun efter hinanden skal have været gift med ikke mindre end 4 præster i Selje (i Nordfjord i Norge). Da hun efter at have mistet sin 4de mand ikke opnaaede sit ønske for 5te gang at blive præstekone sammesteds skal hun i sin vrede herover have opbrændt en del av præstearkivet²).

Ligesom sin hustru var Søren Christensen Friis vistnok født i Ribe, og meget synes at tyde paa, at han kan have været søn af den borger i Ribe Christen Friis, som med sin hustru Kirsten Christensdatter bl. a. havde datteren Maren, hvilken (i sit 1ste ægteskab) var gift med Hans Hansens Svane (død ca. 1603), borger i Ribe, en broder af Søren Friis's hustru Marine.

Er denne antagelse rigtig, var altsaa biskop Munthes hustru Ingeborg Sørensdatter Friis fra Ribe, hvilken bys patricierslægter hun baade paa fædrene og mødrene tilhørte (kfr. nedenstaaende oversigtstavler, hvoraf det ogsaa vil sees, at til disse slægter hørte en række af sin tids mest fremragende lærde og geistlige).

Skulde nogen specialist i de gamle Ribe-slægters historie eller andre her i tidsskriftet kunde give bidrag til yderligere belysning af disse forhold, vilde det have sin interesse.

¹) I denne forbindelse kan nævnes, at den familiekrede, hvortil Søren Friis og hans hustru hørte, synes at have bestaaet af tildels meget stridbare, men paa samme tid ogsaa gennemgaaende særdeles energiske og begavede mennesker.

²) Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Præster (Kristiania 1896), 2. Bind s. 157 f.

Christen.

Mag. Peder Christensen Præst i Vejle. ¹⁾	Kirsten g. 1° Kristen Friis Borger i Ribe († c. 1580) g. 2° Nils Hansen Grisbæk Raadmand i Ribe († 1618).	Karen g. Anders Lydjikssen Guldsmed.	Valborg g. Anders Lund
1. Maren g. 1° Hans Hansen Svane Borger i Ribe († c. 1693) g. 2° Nils Sørensen Glud Mag. Kannik i Ribe († 1623) (Børn). ²⁾	1. Margrete g. 1° Lambert Knudsen Borger i Ribe g. 2° Oluf Røed Raadmand i Ribe.	1 (?) Søren Christensen Friis Slotsskriver paa Riberhus g. (1604) Marine Hansd Svane.	2. Christen Nilsen Friis (1584—1663) Lektor, Kannik ved Domkirken i Ribe (Børn). ³⁾
			2. Hans Nilsen Friis (1587—1650) Borgermester i Ribe (Børn). ⁴⁾

Søren Klyne.
fl. børn, bl. hvilke:

Karen g. Peder Krag Borger i Ribe.	Anna (1519—1575) g. Søren Jacobsen Stage (1509—1577) Borgermester i Ribe fl. børn, bl. hvilke:
Nils Krag (1550—1602) Kgl. Historiograf.	Dr. med. Anders Krag (1553—1600) Professor i Fysik og Pædagogik.
Marine (1539—1615) g. Hans Svaning, kgl. Historiograf, Kanonikus i Ribe (15 Børn). ⁵⁾	Karine (1548—1567) g. Poul Madsen (1527—1590) Biskop i Ribe, senere i Sjælland Dr. theol. Professor, Univer- sitets Rektor.
	Anders Sørensen Klyne (1551—1598) Rig Borger og Raadmand i Ribe (Børn). ⁶⁾
	Dorothea (1557—1602) g. 1° Peder Baggesen (1546—1591) Rig Borger og Raadmand i Ribe g. 2° Berthel Struck (Han gift 2° med Anders Sørenssøn Vedelsdatter Anna) (*Børn). ⁷⁾

Anmærkninger:

- 1) Mag. Peder Christensens almanakoptegnelser findes indtaget i Kirkehistoriske Samlinger 3 R. II s. 472 ff.
- 2) Hans Hanssen Svane og Maren Christensdatter havde sønnen Anders Hanssen Svane (1601—1657) borgmester i Ribe.
- 3) Lektor Christen Nilssen Friis havde med sin hustru Ingeborg, borgermester i Ribe Laurits Thøgersens datter, flere børn, hvoriblandt *K i r s t e n* gift med borger i Ribe Jens Pedersen Brøndum, *L a u r i t s C h r i s t e n s e n F r i i s* (1619—1659) raadmand i Ribe (en datter af ham Maren blev gift med den lærde historiske forfatter Peder Terpager), *N i l s C h r i s t e n s e n F r i i s*, præst i Hygum i Frøs herred og *I n g e b o r g* gift med borgermester i Ribe Morten Larssen Hellerup.
- 4) Borgermester Hans Nielsens Friis var gift med borgermester Kjeld Jørgenssens datter Lene. Deres børn var: *N i l s F r i i s* død 1658 som lagmand i Skien (i Norge), *K j e l d F r i i s* sekretær hos Corfitz Ulfeldt, fulgte denne i landflygtighed og bosatte sig i Hamburg, han var gift med en datter af den kjendte Otto Sperling, *K i r s t e n* gift med den rige raadmand i Ribe Nils Baggesen, *M a r e n* gift med provstiskriver og ridefoged i Riberhus lehn Peder Byrgesen, *I b F r i i s* (død 1668) borger og raadmand i Ribe, *P e d e r F r i i s* død c. 1664 i Kjøbenhavn som student, *L y d i k F r i i s* død ung (c. 1661) og *C h r i s t o p h e r F r i i s* vistnok gift med Elisabeth Sperling, søster av broderen Kjelds hustru.
- 5) Kgl. historiograf og kanonikus i Ribe Hans Svaning og Marine Sørensdatter Stage havde ikke mindre end 15 børn, bl. hvilke *D o r t h e* gift med raadmand i Ribe Jens Laugesen (deres søn var den som historisk forfatter kjendte Hans Svaning d. y., 1600—1676, sognepræst og provst paa Samsø¹⁾), *M a r i n e* gift med den kjendte Anders Sørensen Vedel, *H a n s H a n s s e n S v a n e* borgermester i Ribe (se ovenfor!), den smukke og begavede *A b e l* gift med den kjendte medicinske professor Dr. Anders Christensen, 1551—1606 og senere med den rige tolder ved Øresund Hans Mechelborg i Helsingør, *K a r i n e* gift med Peder Aagesen, 1546—1591, professor i dialektik, og senere med Mag. Christen Blimester sognepræst til Nyborg, *A n n a* gift med borgermester i Horsens Hans Olufsen Riber, d. 1615, (deres søn var den bekjendte erkebiskop Hans Svane), *K i r s t i n e* gift med Bertel Madsen, sognepræst til Holsterbro, *M a r i n e* gift med Søren Christensen Friis, slotsskriver paa Riberhus.
- 6) Den rige borger og raadmand i Ribe Anders Sørensen Klyne havde med sin hustru Kirstine, en datter af borgermester Laurids Thøgersen i Ribe flere børn, bl. hvilke *J e n s A n -*

¹⁾ En datter Dorothea, 1604—1684, var gift med Mag. Arnold Hanssøn Munthe, 1590—1629, lektor i Lund. Fra dem nedstammer den svenske Munthe-slægt, ligesom den norske og danske gren af slægten nedstammer fra Arnolds broder Ludvig gift med Dorotheas søskendebarn ovennævnte Ingeborg Sørensdatter Friis.

d e r s e n K l y n e, 1574—1616, borger i Ribe, A n n a, gift med den kjendte biskop og forfatter Peder Jensen Hegelund, 1542—1614, Fredrik Andressen Klyne præst i Vindinge og I n g e b o r g gift med Dr. med. Christen Lauridsen Bording, 1578—1640, medicus senere ærkedegn i Ribe (deres søn var den kjendte digter Mag. Anders Bording).

- 7) Dorothea Sørensdatter havde med sin første mand Peder Baggesen, 1546—1591, raadmand i Ribe og byens rigeste mand paa sin tid, flere børn, blandt hvilke B a g g e P e - d e r s e n, 1578—1621, stamfader for slægten Baggesen i Ribe, hvortil vistnok ogsaa digteren Jens Baggesen hørte (se Personalthist. Tidskr. IV. R. 2. B. s. 25 ff.), A n n a gift med Mads Andersen Pors, d. 1618, rektor senere dompræst i Ribe og K a r e n gift med Dr. theol. Iver Iversen Hemmet, 1564—1629, biskop i Ribe.
-

Bidrag til de dansk-vestindiske Øers Personhistorie.

1ste Afsnit: St. Thomas 1671—1733.

Ved **E. Gullach-Jensen.**

I Aaret 1671 den 11. Marts stiftedes det dansk-vestindiske Kompagni i København og i Spidsen for det stod de 3 Direktører Jens Juel, Peder Pedersen Lærche, og Hans Nansen. Den 29. Marts udnævntes den første Gouvernør eller »Opperhoved« Jørgen Iversen Dyppel. Den 20. Okt. 1671 sejlede »Færø« med Jørgen Iversen samt en Del Folk, der var antaget i Kompagniets Tjeneste, derover; men først den 26. Maj 1672 naaede de St. Th. Øen var fuldstændig mennesketom, Englænderne, der i 1665 havde taget St. Th. i Besiddelse, havde forladt Øen kort forinden. Faa Dage efter »Færø«s Ankomst indfandt der sig et engelsk Krigsskib, der egentlig skulde have naaet St. Th. inden »Færø« kom; de Engelske fordrede, at Gouvernøren skulde begære Øen af den engelske Konge, hvad Jørgen Iversen dog afslog, og da de Engelske gav Indberetning om det forefaldne til Regeringen i England, udtalte Kong Carl II., at de Danske var i deres fulde Ret, da hans Undersaatter frivilligt havde forladt Øen. Fra tidligere Tid maa der have staaet et Fort paa Øen, thi allerede 8. August udsteder Gouvernøren sin første Skrivelse dateret Christiansfort. I 1675 tillod Kong Chr. V. alle og enhver af sine Undersaatter at handle paa Vestindien, naar de kunde faa Direktørernes Tilladelse. Samme Aar den 27. Juli tog de Danske St. Jan i Besiddelse, uden at nogen gjorde Indvending derimod; men først i 1716 flyttede 16 Familier fra St. Th. derover og begyndte at opdyrke Øen. Handelen paa Vestindien gav dog ikke saa rigt Udbytte, som man havde ventet og i 1690 bortforpagtede Kong Chr. V. St. Thomas og St. Jan for 10 Aar til Kommerceraad Jørgen Thormøhlen til Møhlenpriis. Hans Forpagtningskontrakt er dateret $13\frac{1}{2}$ 1690¹⁾, hans Instruks $15\frac{1}{3}$ 90²⁾. Den 24. April 1691 anlagdes Byen Charlotte Amalia og den 11. September 1695 udvidedes den.³⁾

Af trykte Kilder vil der i det følgende blive henvist til Jørgen Høst: Efterretn. om St. Thomas 1791; Børnh. Petersen: En hist. Beretn. om de vestindiske Øer. N. Abrahams: Nogle Bidrag til den dansk-vestind. Handels Hist. i de første Aar (Hist. Tidsskr. 7 IV.). C. F. Paludan: Blade af de dansk-vestindiske Øers Hist.

¹⁾ Komp. Kopibog 1671—1713.

²⁾ Div. Dok. vedrørende Gouv. Lavigne (r. Nr. 571).

³⁾ Kirkehist. Sml. 5. II., 301. Note 1.

(Museum 1894). Fr. Krarup: Jørgen Iversen Dyppel; Gabriel Milan; Jørgen Carstensen og Johan Lorentz Castenskjold (Pershist. Tidsskr. 2 VI., 3 II., 3 III., 2 III. & 2 IV.). Personalialia for Søofficerer er hentede fra Lauritz Klingberg: Real- og Nominalrøg. Søetaten vedk. 1721—88 (alf.), i Rigsark. og J. C. W. Hirsch: Saml. af Personalialia vedr. Danske Officerer 1660—1814. Desuden E. V. Lose: Om Folkekirkens tidligste Tid paa vore vestindiske Øer. (Kirkehist. Sml. 5 II.).

Som Hovedkilderne til Meddelelserne er Kirkebogen fra St. Th. for Tidsrummet 1691—1795 benyttet; men da denne til Tider er meget mangelfuldt ført, har Gouvernørens Journaler og Rapportbøger ydet et udmærket Supplement hertil. Oberst H. W. Harbou har allerede i Pershist. Tidsskr. 2 IV. pag. 278, Note 2 fremhævet Ønskeligheden af at faa gjort Udtog af vore Koloniers Kirkebøger. Det kan nu i nogen Maade lade sig gøre, da Kirkebøgerne fra Vestindien er kommet hertil; men nogle af dem er dog i en saare daarlig Tilstand, at de knapt er læselige mere. I Daabsregistrene er i Almindelighed kun angivet Daabsdagen, for nogle Aars Vedkommende er dog ogsaa Fødselsdagen nævnt. I Udtogene er udeladt menige Soldater og Matroser.

Gouvernørerne paa St. Thomas 1671—1733.

- I. Jørgen Iversen Dyppel, f. $25/2$ 1638 i Helsingør (Faderen Bager i Helsingør, g. m. Else Pedersdatter), rejser 1ste Gang til Vestind. 1654 som Serving, hjg. 1665¹). Bestall. som Gouv. $28/9$ 1671²), Kontrakt med Komp. $11/10$ 1671³), afr. $20/10$ med Skibet »Færø«⁴), ank. til St. Th. $23/5$ 1672, afleverer Gouvrm. $5/7$ 1680 til Nicolaj Esmi, hjg. $19/9$ 1680, ank. til Helsingør $26/2$ 1681, i Kbhvn. $7/3$ ⁴), ny Bestall. som Gouv. $26/9$ 1682⁵), Troskabsed $31/10$, Instr. $29/10$ ⁵), afr. $10/11$ fra Helsingør med »Havmanden«, † i Marts 1683, kastet over Bord af en af Slaverne¹).
- G. 1° $30/8$ 1670 m. Birgitte Pedersdatter † $1/8$ 1679⁶), 2° m. Margrethe Christensdatter¹).
- II. Nicolaj Esmi, Bestall. som Gouv. $6/9$ 1679³), Instr. og Ordre fra Komp. $20/9$ 1679³), ank. til St. Th. $4/7$ 1680⁴), Bef. fra Komp. at fratræde Gouvnm. $26/9$ 1682⁷), Ordre fra Komp. at overlade J. Iversen Bef. $29/10$ 1682³), maaske indsat i Arrest i Københavns Arresthus $20/5$ 1683⁷), Dommen afsagt $12/5$ 1684⁸), løsl. af Arrest $17/11$ 1684²).

¹) Pershist. Tidsskr. 2 VI, 25, 41 og 44.

²) Vestind. aabn. Breve 1671—99.

³) Instr. og Kontrbog. 1671—90 (r. Nr. 409).

⁴) J. Iversens Journ. (r. Nr. 403).

⁵) Instr. og Kontrbog 1671—90.

⁶) Sjæll. Reg. Nr. 28 fol. 161.

⁷) Div. Dok. vedr. Gouv. N. Esmi 1680—86 (r. Nr. 517)

⁸) Uordn. Sager 1658—86 (r. Nr. 536).

- III. Adolph Esmi, yngre Broder til N. E.¹⁾, Bestall. som Gouv. $\frac{17}{7}$ 1683, Troskabsed $\frac{20}{12}$ 1683, men allerede $\frac{4}{1}$ 1683 havde han selv udn. sig til Interimsoverhoved efter samme Dag at have aflagt Ed²⁾, Instr. fra Komp. $\frac{23}{7}$ 1683³⁾, kgl. Ordre til at aflevere Bef. $\frac{7}{5}$ 1684²⁾, ny Bestall. som Gouv. $\frac{13}{9}$ 1687¹⁾, Afsked $\frac{25}{1}$ 1690⁴⁾.
- IV. Frants de Lavigne, f. i Kbhvn., hans Stiffader var Dronning Charlotte Amalies Sprogmeister de Visconti⁵⁾, Lavignes Fader er sikkert den paa Holmens Kirkegaard $\frac{3}{9}$ 1673 begr. François de Lavigne⁶⁾. Underass. $\frac{21}{5}$ 1684³⁾, Instr. til at være Købmand og Overbogh. $\frac{11}{12}$ 1691⁷⁾, hans Troskabsed til Thor-møhlen $\frac{11}{12}$ 1691⁸⁾. Johan Lorentz afgiver Gouvnm. til ham $\frac{26}{9}$ 1692⁹⁾. J. Lorentz modtager Ordre til at arrestere ham $\frac{25}{9}$ 1693, Afsk. $\frac{7}{4}$ 1694⁸⁾, † $\frac{8}{4}$ 1695¹⁰⁾, hans Gods blev den 15. og 16. April solgt ved offentlig Auktion, hvorved der indkom 772 Rdl. 4 M.⁵⁾.
- V. Gabriel Milan¹¹⁾, Bestall. som Gouv. $\frac{26}{4}$ 1684, konf. $\frac{12}{5}$ ¹²⁾, det vestind. Komp.'s Ansøgning til Kongen om at faa M. til Gouv. $\frac{14}{3}$ 1684¹²⁾, afr. fra Kbhvn. $\frac{27}{5}$ 1684 med Orlogssk. »Fortuna« sammen med sin Hustru, 5 Børn, Gouvernante og 8 Tjenestefolk¹³⁾, ank. til St. Th. $\frac{12}{10}$ 1684¹²⁾, halshugget i Kbhvn. $\frac{26}{3}$ 1689¹⁴⁾.
- G. 1° med en Datter af Chr. IV.'s Livlæge Benjamin Mustapha af Slægten de Castro med hvem han havde Sønnen Frants Ferdinand¹⁵⁾.
- 2° m. Juliane Regine v. Breitenbach med hvem han havde 6 Børn.
- VI. Christopher Heins, Vicegouv. $\frac{29}{6}$ 1686¹⁴⁾, Bestall. som Vicegouv. $\frac{9}{11}$ 1687¹⁶⁾, Ordre og Instr. $\frac{3}{7}$ 1686³⁾, Bestall. som Gouv. $\frac{25}{9}$ 1693⁸⁾.
- VII. Johan Lorentz, f. $\frac{12}{2}$? i Flensborg¹⁷⁾, Ass. $\frac{18}{6}$ 1684³⁾, Bestall. som Bogh. $\frac{10}{11}$ 1687¹⁶⁾, $\frac{8}{1}$ 1691 nævnes han som Gouv. paa St. Th.⁹⁾, afleverer Gouvnm. til Lavigne $\frac{26}{9}$ 1692⁹⁾, rejser

¹⁾ D. biog. Leks.

²⁾ Div. Dok. vedr. Gouv. A. Esmi (r. Nr. 515).

³⁾ Instr. og Kontrbog 1671—90.

⁴⁾ Vestind. aab. Breve 1671—99.

⁵⁾ Komp. Kopibog 1671—1713 (r. Nr. 216) jvf. Extr. af Johan Lorentz Beretn. til »Hr. Baron Juel og Hr. Oversekr. Moth« dat St. Th. $\frac{9}{1}$ 1693.

⁶⁾ Pershist. Tidsskr. 6 I, 8.

⁷⁾ Instr. og Kontrbog 1691—93 (r. Nr. 564)

⁸⁾ Div. Dok. vedr. Gouv. Lavigne 1692—95 (r. Nr. 571).

⁹⁾ Komp. Kopibog 1671—1713 (r. Nr. 216).

¹⁰⁾ Gouv. Journ. 1694—96 (r. Nr. 40).

¹¹⁾ Pershist. Tidsskr. 3 II & 3 III, D. biogr. Leks.

¹²⁾ Div. Dok. vedr. Gouv. A. Esmi 1682—89 (r. Nr. 515).

¹³⁾ Uordn. Sager 1658—86 (r. Nr. 536).

¹⁴⁾ Pershist. Tidsskr. 3 III.

¹⁵⁾ Hirsch: Danske og norske Off. 1660—1814.

¹⁶⁾ Div. Dok. vedr. Gouv. A. Esmi (r. Nr. 518).

¹⁷⁾ Gouv. Journ. 1696—1702 (r. Nr. 29).

fra St. Th. paa Permission $^{25}/_5$ 1693, kommer tilbage til St. Th. $^{22}/_{11}$ 1694¹⁾, Overkøbmand $^{20}/_9$ 1693²⁾, Vicegouv. Bestall. $^{24}/_3$ 1694³⁾, konf. $^7/_4$ ⁴⁾, i Oktober 1694 lod Gouv. Lavigne Købmand Jochum Melchior v. Holten fængsle, fordi han skyldte Thormøhlen en stor Sum Penge, og først $^{23}/_1$ 1695 blev han indsat i sin Gerning af J. Lorentz⁵⁾, † $^{10}/_6$ 1702⁶⁾, hans Skifte sluttet $^{23}/_3$ 1705, Boet var 10,427 Rdl. 3 M. 8 Sk. stort. Arvingerne var: »Adrian Cornelisøn Lantz — nu eeneværende her paa Landet — eeneste efterladte Søn af Velb. Gouv. Lorentz Søster, sal. Maria Lorentz⁷⁾ og Jørgen Carstenssøn Indvaaner her paa Eilandet, Jacob Carstenssøn og Henrich Carstenssøn i og ved Trundhiem⁸⁾, item Ellin Carstenssøn, ey bedre vidende, end at hun nu i Egteskab lever med Mathias Hanssøn boende i Flensborrig alle fire efterladte Børn af en anden Gouv. Lorentz Syster, nemlig Mette Lorentz⁹⁾.

G. $^8/_5$ 1691 m. Gertrud Haisfeldt, † $^{20}/_8$ 1700⁶⁾ paa St. Eustatius, hvor hun ligger begravet.

VIII. Claus Hansen, $^{13}/_6$ 1702 valgte Indvaanerne paa St. Th. Ltnt. C. H. til deres Overhoved med Titel af »Provisionel Vice Comendant¹⁰⁾, Bestall. til Interims Overhoved $^{24}/_{10}$ 1702¹¹⁾, Komps. Instr. underskrevet $^{11}/_6$ 1703¹²⁾, Bestall. til at være Overhoved og Vicekommend. $^{28}/_{10}$ 1704¹¹⁾, † $^8/_2$ 1706⁶⁾.

G. 1° $^{10}/_1$ 1697 m. Anna v. Ockeren, † $^{26}/_8$ 1699¹³⁾. (Hun var 1° $^{14}/_7$ 1692 g. m. Ivar Jørgensen Dyppel, † 1694¹⁴⁾, 2° $^{11}/_1$ 1695 g. m. Jan le Breton, † i Dec. 1695⁵⁾).

G. 2° $^{27}/_2$ 1701 m. Catharina de Wint, † $^{18}/_{12}$ 1704 (E. e. Samuel Beauvisage⁶⁾).

IX. Joachim Melchior v. Holten, f. $^{17}/_3$ 1671 i Helsingør (Faderen Isebrant v. Holten Toldskriver i Helsingør, g. 3° m. Anna Maria Bacher¹⁵⁾, Bestall. som Købmand og Overbogh. $^{15}/_{12}$ 1692¹⁶⁾, Anmodn. til Gouv. Lavigne $^2/_12$ 1693 om at maatte købe en Plantage efter »at han har været nu i Landet paa siette Aar¹⁶⁾, efter Gouv. Lorentz Død vilde han have Gouvernørembedet, men Indvaanerne valgte Ltnt. Claus

¹⁾ Gouv. Journ. 1692—94 (r. Nr. 25).

²⁾ Instr. og Kontrbog 1691—93 (r. Nr. 564).

³⁾ Komp. Kopibog 1690—1713 (r. Nr. 216).

⁴⁾ Div. Dok. vedr. Gouv. Lavigne 1692—95 (r. Nr. 414).

⁵⁾ Gouv. Journ. 1694—96 (r. Nr. 40).

⁶⁾ Kirkeb. fra St. Th. 1691—1795.

⁷⁾ † $^3/_12$ 1698 g. m. Cornelis Adriansøn † $^{14}/_8$ 1696. Gouv. Journ. 1694—96 (r. Nr. 40).

⁸⁾ Pershist. Tidsskr. 2 IV, 102.

⁹⁾ Skiftebr. fra St. Th. 1684—1723.

¹⁰⁾ Gouv. Journ. 1702—06 (r. Nr. 33).

¹¹⁾ Vestind. aabn. Breve 1699—1746 fol. 14 og 18.

¹²⁾ Eder og Reverser 1700—42.

¹³⁾ Gouv. Journ. 1696—1702 (r. Nr. 29).

¹⁴⁾ Pershist. Tidsskr. 2 VI, 45.

¹⁵⁾ Hostrup-Schultz: Efterretn. om Helsingørs Bestillings- og Embedsmænd S. 131.

¹⁶⁾ Div. Dok. vedr. Gouv. Lavigne 1692—95 (r. Nr. 505).

Hansen¹⁾, J. v. Holten fik Titel af Overkøbmand, Bestall til Vicekommend. ¹⁷/₁₀ 1707²⁾, men allerede ¹¹/₂ 1706 havde Indvaanerne valgt ham til Interimsoverhoved³⁾, † ²¹/₁₂ 1708, er det første Lig, der begr. i den luth. Kirke⁴⁾, »¹⁹/₄ 1710 blev forige Gouverneur Sal. Von Holtens Liigsteen udi Kirchen Indlagt, hans fahne ophengt og hans Kaarde og søheede oplagen⁵⁾.

G. ²³/₆ 1692 m. Maria v. Beverhout, † — — 1727, (Hun 2° g. ¹⁵/₆ 1712 m. Jacob Jørgensen Magens, f. ⁴/₅ 1682 i Helsingør, † ²⁵/₃ 1731 paa St. Th.)⁴⁾.

- X. Mikkel Crone. Han var avanceret fra Matros til Provisionel Overhoved over Christiansfort ²⁶/₉ 1709⁶⁾, Troskabsed ⁵/₁₀ 1709⁷⁾, ank. til St. Th. ²⁵/₃ 1710, afløste Købmand Didrik Magens⁸⁾, der d. ³¹/₁₂ 1708 af Indvaanerne var blevet valgt til Overhoved. Fra ²¹/₁₂—³¹/₁₂ 1708 havde Kommandoen været delt mellem Sekretær Christian Seeberg og D. Magens⁸⁾, † ⁸/₈ 1716, begr. i den luth. Kirke⁴⁾.

G. ¹²/₄ 1714 m. Johanna Teneta Beare⁴⁾.

- XI. Erich Bredahl, Sekretær ⁹/₅ 1713⁹⁾, af Raadet og Borgeroficererne valgt til Overhoved ¹²/₈ 1716, Interims Overhoved ²⁴/₂ 1716⁹⁾, hans Ed dat. St. Th. ¹/₆ 1717⁷⁾, Bestall. til at være Vicekommend. paa St. Th. ²⁹/₄ 1719¹⁰⁾, »Betjentene og Borgerne paa Landet valgte ham enstemmigt til Interims Gouv., skønt han var kun Sekretær og den yngste i Raadet¹¹⁾, maaske er han Søn af Thomas B. Vicelaugmand for Nordlandene og Finmarken, Kammerraad¹²⁾. Den ¹⁶/₁₁ 1723 var Bredahls Dimission underskrevet af Direktørerne i Kbhvn., som synes at have været misfornøjet med ham, fordi Handelen ikke gik rigtig godt i hans Tid. Hans Afsked kom først til St. Th. med hans Eftermand i Begyndelsen af Maj 1724, hvorpaa Bredahl nedlagde sin Tjeneste. En Misforstaaelse rejst hos Direktionen hjemme nødte ham til at rejse til Danmark. I 1634 var han gaaet fra Kbhvn. og Direktionen ventede, at han var kommet til St. Th. sidst i samme Aar, hvor den ønskede hans Raad og Nærværelse ved St. Croix Optagelse; men han kom ikke. Han skal være taget over Holland til Frankrig, og siden er der intet hørt fra ham. Efter at han havde været borte i 7 Aar, lod hans Hustru sig skille fra ham og ægtede derefter Bogholder Horn, som siden blev Vicekom-

¹⁾ Gouv. Journ. 1702—06 (r. Nr. 33).

²⁾ Vestind. aabn. Breve 1699—1746 fol. 25.

³⁾ Gouv. Journ. 1702—06 (r. Nr. 40).

⁴⁾ Kirkeb. fra St. Th. 1691—1795.

⁵⁾ Gouv. Journ. og Rapportbog 1710—14 (r. Nr. 47 b.).

⁶⁾ Instr. og Kontrbog 1698—1717 S. 253.

⁷⁾ Eder og Reverser 1700—42.

⁸⁾ Gouv. Journ. 1707—09 (r. Nr. 44).

⁹⁾ Instr. og Kontrbog 1698—1717.

¹⁰⁾ Vestind. aabn. Breve 1699—1746 fol. 61.

¹¹⁾ Høst: Efterretn. fra St. Th.

¹²⁾ Han staa opført i Kirkeb. som Vidne ved E. B.'s Barns Daab ¹⁸/₃ 1720.

mandant (Mskr. om Gouvernørerne i Vestindien, Christiania Univibibl. Cod. 52). * Aletta v. Beverhout.

- XII. Otto Jacob Thamsen, f. 1670 var Søn af Slotsgartner og Forvalter ved Rosenborg, Andreas Thomsen og Sofie Amalie Kalthof. Sekltnt. 1696, Premltnt, 1697, Kaptltnt. 1700, Kønmandør 1711, Schoutbynacht 1714, Afsked fra Søetaten 1719¹⁾, Commandant paa Christiansfort samt Overhoved over St. Th. og St. Jan ⁸/₁₀ 1723²⁾, † ¹⁸/₉ 1724³⁾.

G. i Helligaandsk. ⁶/₃ 1705 m. Birgitta Catharina Wis-
sing, D. af Jens Wissing til Aarhus Mølle, g. m. Christine
Maren Leerschow (Juul), † i Sept. 1758 i det Harboiske Enke-
kloster, hun oprettede Testament med den ældste Datter
Anna Elisabeth (g. ²¹/₁₂ 1724 m. Adrian v. Beverhout, Køb-
mand⁴⁾, ¹⁹/₁ 1726, konf. ¹/₁₁ 1726⁵⁾.)

- XIII. Frederik v. Moth, f. 1694 i Kbhvn., døbt 8. Sept. i Vor Frue Kirke, (Faderen Paulus Hals, g. m. Margrethe Poggenberg), Søkt. Bestall. 1721, konf. 1732⁶⁾, efter Krigen 1721 tog han sin Afsked fra Søetaten og førte Skibene »Salvator Mundi« og »the Hoop Gally« for det vestind. Komp. indtil han blev Gouv. over St. Th. og St. Jan 1724⁶⁾. Af Sekretraadet valgt til Interims Overhoved ¹⁹/₉ 1724. Gaar ud af Tjenesten i 1727. Hans Valg var Direktionen meget behageligt, og i Skrivelsen til Sekretraadet hedder det: »Om Overkøbmanden Mrs. Friderich Moth har vi altid haft de Tanker, at han er en god og vindskibelig Mand for Kompagniet, og derfor har vi ihukommet ham saaledes, at han efterdags nyder Karakter af Vicekommendant paa St. Th. og sin Aars Gage forbedres med word«⁹⁾ Bestall. som Overhoved paa St. Croix ³⁰/₁₀ 1733, Troskabseden dat. ¹²/₆ 1734⁷⁾, 1740 Ordre til at bosætte sig paa St. Croix⁶⁾, Bestall. til at være Generalgouv. over alle 3 Øer ⁹/₃ 1736¹⁰⁾ i Instr. og Kontraktbogen er hans Bestall. dat. ²²/₁₁ 1735, hans Troskabsed dat. St. Th. ²⁴/₈ 1736⁷⁾, nedlagde Kommandoen ²²/₂ 1744, † ¹²/₈ 46.

G. ²/₇ 1722 m. Elisabeth Beverhout (D. af Lucas B., G. ¹⁷/₆ 1691 m. Margrethe Runnels).

- XIV. Henrich Suhm, f. ⁵/₁₀ 1693 (Faderen: Etatsraad Burchard Suhm¹¹⁾,

¹⁾ L. Klingberg: Real- og Nominalreg. Søetaten vedk. 1721—88. Rigsark.

²⁾ Vestind. aabn. Breve 1699—1746 fol. 74.

³⁾ Gouv. Rapportbog 1723—28.

⁴⁾ Kirkeb. fra St. Th.

⁵⁾ Kgl. Udfærdigelser 1671—1750.

⁶⁾ Høst: Efterretn. fra St. Th.

⁷⁾ Eder og Reverser 1700—42.

⁸⁾ Admiralitetets Resol. Prot. 1732, f. 418.

⁹⁾ Mskr. om Gouv. i Vestindien. Christiania Univibibl. Cod. 52.

¹⁰⁾ Vestind. aabn. Breve 1699—1746.

¹¹⁾ Olaus Heinr. Møller: Hist. und geneal. Nachricht von den uralten adelichen Geschlecht von Suhm. Flensb. 1775.

* Thamsens Hustrus Moder var if. Biogr. Lex. Elisabeth Meulengracht. Faderen J. J. Wissing til Aarhus Mølle var i 1. Ægteskab gift med Christine Maren Leerschow. Han fik 1680 Bevilling paa at vies til hende uden foregaaende Lysning (Pershist. Tidsskr. 7. R. I, 41); hvad der angives smstds. I, 199, Afsn. 13 maa være forkert. If. en Notits i Lengnicks Haandekspl. i Rigsark., maa hun antages at have været Datter af 1. Ægteskab.

Brodersøn til Admiral Ulrich Frederich Suhm), Kadet 1700, Sekltnt. 1714, Premltnt. 1719, Kapltnt. 1723, Bestall. til at gaa til Vestind. og senere til Guinea ¹⁵/₁₂ 1723¹⁾, Søkapt. 1725, engl. Gouv. over Fæstningen Christiansborg i Guinea, forlod denne Post ⁶/₃ 1727²⁾, kom til Vestindien ¹⁴/₅, hans Bestall. blev oplæst ¹⁶/₆ 1727. Ved sin Hjemkomst fra Vestind. 1732 blev han Kommandørkapt. 1742 Kontreadmiral, † ¹⁵/₁ 1744, bgr. 22. s. M. i Nikolaj Kirke³⁾.

G. 1° m. Anna Catrina Frørup (D. af Kapt. F.). G. 2° m. Sophia Benzon(?), † 1769, (g. 2° m. Viceadmiral Michael Tønder⁴⁾).

Underbetjente paa St. Thomas 1671—1733.

Lauritz Tøgelen fra Vendsyssel, Instruks som Ass. paa St. Th. ¹⁸/₈ 1682⁵⁾.

Simon Simonsen Braad, Instruks og Ordre som Ass. paa St. Th. ¹⁸/₈ 1682⁶⁾.

Niels Lassen fra Kbhvn., Bogholder og Underkøbmand ¹⁸/₈ 1682⁵⁾, anden Kontrakt ²¹/₅ 1684⁶⁾.

Johan Mohr, Underskriver, Kontrakt ²⁴/₁₀ 1682⁶⁾.

Jacob Bronchorst, Ordre og Instruks som Købmand ²⁶/₁₀ 1682⁶⁾.

Jørgen Hansen, Underass. ²¹/₅ 1684⁶⁾, rejser sammen med Gouv. G. Milan ²⁷/₅ 1684 med Skibet »Fortuna«⁷⁾.

Andreas Pedersøn Broch fra Thisted, Skriver og Ass. ²⁴/₈ 1685⁶⁾.

Rasmus Christensøn fra Lund, Bestall. som Ass. ⁴/₁₀ 1687⁸⁾.

Jacob Allewyn, Bogholder, hans Ed dat. ¹⁷/₁₂ 1700⁹⁾.

Anders Hissing, Bogholder, Medlem af det sekrete Raad ²⁴/₅ 1719¹⁰⁾, † ¹¹/₂ 1722 »en kjær Mand, hvis Død det ganske Land bejamrer«¹¹⁾.

Ingvold Carstensen fra Flensborg, Bestall. til at være Byfoged ¹⁸/₈ 1682⁵⁾.

Jens Hersleb, Bestall. som Overkøbmand ²/₄ 1698, Fiscal og Byfoged Bestall. ⁶/₁₁ 1702¹²⁾, † ²⁹/₁₀ 1698¹¹⁾.

Hans Hansen Helsted, Bestall. som Fiscal og Byf. ²⁰/₁₀ 1706¹²⁾.

Anders Nielsen, Bestall. som Fiscal og Byf. i Nov. 1707¹²⁾, † ¹⁰/₆ 1708¹¹⁾.

Peter Johansen Thorsong, Byf. ¹⁸/₁₂ 1716¹²⁾.

Jacob Neger, Interims Byf. ⁸/₆ 1719¹⁰⁾, † ³/₁₁ 1719¹¹⁾.

Søren Sandberg, Bestall. som Sekr. og Fiscal ⁵/₅ 1723¹⁰⁾, g. ²⁶/₁₁ 1715 m. Sara Olufs Datter Bjørn (E. e. Offe Nielsen, † ⁶/₁₂ 1714¹¹⁾).

Lorentz Hendrichsen, Byf. ⁸/₄ 1728¹⁰⁾, † ¹²/₄ 1734, g. ³/₂ 1730 m. Helena Margaretha Møller (Stofd. af Gouv. Henrich Suhm), hun 2° ⁵/₃ 1735 g. m. Herman Rosenstand, † ¹⁷/₇ 1735¹¹⁾.

1) Vestind. aabn. Breve 1699—1746.

2) Instr. og Kontrbog 1723—45.

3) Pershist. Tidsskr. I, 219.

4) Klingbergs Reg.

5) Instr. og Kontrbog 1682—84.

6) Instr. og Kontrbog 1671—90.

7) Uordn. Sager 1658—86 (r. Nr. 536 fol. 21).

8) Div. Dok. vedr. Gouv. A. Esmiit 1682—88 (r. Nr. 518).

9) Eder og Reverser 1700—42.

10) Instr. og Kontrbog 1718—29.

11) Kirkeb. fra St. Th. 1691—1795.

12) Instr. og Kontrbog 1698—1717.

Hans Landberg, Commersesekr., Bestall. som Sekr. $\frac{4}{11}$ 1733¹⁾,
 † $\frac{16}{12}$ 1734²⁾.
 Andreas Willumsen, Bestall. som Byf. $\frac{4}{11}$ 1733¹⁾, g. $\frac{27}{6}$ 1737 m.
 Margretha Bredahl, † $\frac{3}{8}$ 1740²⁾.

Præster paa St. Thomas 1671—1733.

Jørgen Jensen Morsing, k. $\frac{31}{8}$ 1672, † $\frac{26}{4}$ 1673³⁾.
 Didrik Christensen Riisbrich, k. $\frac{22}{11}$ 1673, ank. til St. Th. Juni 1674.
 Høj. $\frac{31}{10}$ 1677, Præst paa Als 1681, † 1683⁴⁾.
 Albert Bastian Pedersen, Kallundborg, k. 1680³⁾.
 Jens Fredericksen Hofman, ank. til St. Th. $\frac{24}{2}$ 1686, høj. $\frac{27}{2}$ 1689⁴⁾.
 Jacob Andersen, ank. til St. Th. $\frac{21}{1}$ 1691, † $\frac{9}{8}$ 1692 paa Skibet
 »Marschal Derfling«, hvor han var for at berette en syg⁵⁾.
 Lorentz Ephraim Monrath, f. $\frac{19}{1}$ 1669⁶⁾, k. $\frac{24}{2}$ 1696, conf. $\frac{25}{2}$ 96,
 ank. til St. Th. $\frac{19}{6}$ ⁷⁾, † $\frac{30}{9}$ 1696⁸⁾.
 David Fenrich, k. $\frac{21}{3}$ 1698, conf. $\frac{22}{3}$ 98⁸⁾, ank. til St. Th. $\frac{3}{9}$ 98,
 inds. $\frac{4}{9}$ 98, Afskedspr. $\frac{23}{3}$ 1701, høj. $\frac{28}{3}$ 01¹⁰⁾.
 Andreas Chorne, k. $\frac{12}{4}$ 1701, ank. til St. Th. med Skibet »Gylden-
 leuw«, $\frac{17}{10}$ 1701, inds. $\frac{19}{10}$ 01¹⁰⁾, høj. medio Maj 1708⁸⁾.
 Andreas Petersen Samsing, f. i Ribe Stift $\frac{2}{12}$ 1672, k. $\frac{13}{8}$ 1707,
 conf. $\frac{16}{9}$ 07, ank. til St. Th. $\frac{11}{3}$ 08, høj. $\frac{22}{5}$ 1712⁸⁾, † $\frac{13}{3}$ 1751¹¹⁾.
 Christian Fischer, k. $\frac{20}{5}$ 1711, conf. $\frac{25}{5}$ 11, ank. til St. Th. $\frac{11}{10}$ 11,
 inds. $\frac{18}{10}$ ⁹⁾, † $\frac{10}{12}$ 1714⁸⁾.
 Coort Simonsen Riise, f. i Svendborg $\frac{21}{10}$ 1677, k. $\frac{28}{10}$ 1715, conf.
 $\frac{23}{11}$ 15, ank. $\frac{7}{1}$ 17, † $\frac{23}{2}$ 1717⁸⁾.
 H. Christian Brandt, f. 1684 i Kbhvn., k. $\frac{15}{7}$ 1717, conf. $\frac{21}{7}$ 1717,
 ank. $\frac{3}{7}$ 1718, inds. 4. Sønd. e. Trin., † $\frac{5}{11}$ 1720, g. $\frac{5}{10}$ 1718 m.
 Birgitta Swain⁸⁾.
 Jacob Tamdrop, f. i Slagelse 1681, k. $\frac{11}{11}$ 1720 til Compastor, ank.
 $\frac{28}{6}$ 1721, inds. $\frac{2}{7}$ 21, † $\frac{10}{12}$ 1722⁸⁾, g. m. Maren Hansdatter
 Bonde, † $\frac{19}{1}$ 1722.
 Philip Adam Dietrich, f. $\frac{11}{11}$ 1687, k. $\frac{21}{9}$ 1723, conf. $\frac{8}{10}$ 1723, ank.
 $\frac{30}{4}$ 24, høj. $\frac{11}{3}$ 1731, ank. til Kbhvn. $\frac{15}{6}$ 1731, † 1741, 1°
 ell. 2° g. $\frac{4}{4}$ 1725 m. Giertrud Helena Brandt.⁹⁾
 Andreas Thambsen, f. 1698 i Nakskov, k. $\frac{19}{10}$ 1731, conf. $\frac{25}{10}$ 33,
 ank. $\frac{2}{3}$ 32⁹⁾, † $\frac{1}{11}$ 1733, g. $\frac{18}{4}$ 1732 m. Dorothea Riise, Datter
 af Ebbe Andersen Riise.⁸⁾

Fødsel og Daab paa St. Thomas 1691—1733.

1691.

4. Maj. Jan (Jan de Bretton og Maria Tori).

1692.

14. Jan. Johann (Johannes E smith, Maria Arenhou).

¹⁾ Instr. og Kontrbog 1728—41.

²⁾ Kirkeb. fra St. Th.

³⁾ Elvius.

⁴⁾ Kirkehist. Sml. 5 II, Pershist. Tidsskr. 2 VI, Giessings Jubellærere 3 I. 198.

⁵⁾ Komp. Kopibog 1690—1713 (r. Nr. 216).

⁶⁾ Giessings Jubellærere 3 I. 200.

⁷⁾ Gouv. Journ. 1694—96 (r. Nr. 40).

⁸⁾ Kirkeb. for St. Th.

⁹⁾ Kirkehist. Sml. 5 II.

¹⁰⁾ Gouv. Journ. 1696—1702 (r. Nr. 29).

¹¹⁾ Fyens Topografi & Hist. V. 346.

9. Mts. Jacobus (Jacob de Wint, Anna [E. e. Bronchis]).
 20. — Antonius (Augustinus de Kooning).
 1696.
 21. Sept. Anna (Løjtn. Johannes de Wint).
 1698.
 26. Dec. Maria (Robert Geert).
 1699.
 19. Juni. Abraham (Guldsmed Jacob de Wint, Anna Bronchis).
 2. Juli. Allida (Johan Samuell Rønneberg).
 7. — Abraham (Abraham Abrahamson).
 20. — Anna (Cornelii Delicat, Anna Thoma).
 26. Aug. Hans (Hans Clausen).
 9. Okt. Maria Susanna (David Liron, Gonet Merten).
 14. — Berte Maria (Jan Es Smith, Margrethe Swain).
 19. Nov. Susanna (Joseph Uytendahl).
 8. Dec. Johannes (Johan Piekis).
 10. — Margaretha (Johan Christian, Anna Uytendahl).
 1700.
 24. Jan. Margaretha (Johannes de Wint, Ltnt.).
 6. Mts. Willem (Simon Lamar).
 28. Apr. Hendrich (Hendrich Swendsen, Catharina Nieuwlandt).
 7. Maj. Mette (Jørgen Carstenssøn, Dorothea Berents).
 1. Juli. Catharina (Mester Michel Stolley, Maria Petit).
 1. — Moritz (Moritz Nylandt, Gertrud Eding).
 15. — Anna (Jochum v. Holtén, Maria Beverhout).
 22. Aug. Frantz (Frantz Buschis).
 22. Sept. Maria (Christopher Kabbert, Anna Elisabeth).
 1. Dec. Antoinette (Johann de Koning, Rachel de Kooning).
 22. — Else (Jon Maurer, Helene).
 26. — Paulus (Robbert Gertis, Maria Legron).
 1701.
 24. Mts. Paulus (Jochum Krop).
 1702.
 6. Jan. Sara (Johannes Friis, Margaretha Swein).
 30. Apr. Dorothea (Johan Bryssel).
 21. Maj. Johannes (Jochum v. Holtén, Maria v. Beverhout).
 18. Juni. Joachim (Michel Stolley, Maria Petit).
 11. Juli. Catharina Elisabeth, (Jørgen Hansen).
 31. — Maria (Robbert Giertmans).
 15. Okt. Joachim (Joachim Schacht, Maria Lesage).
 1703.
 1. Apr. Jahn (Hendrich Swendsøn, Catharina Nieuwlandt).
 24. — Birgitta (Tham Swens, Barbara Didriksdatter).
 27. Juni. Elisabeth (Daniel Jonsen, Adriana de Wint).
 9. Juli. Anna Margaretha (Jochum Melchior, Maria Beverhout).
 5. Sept. Elisabeth (Cornelius Delicat, Anna Thoma).
 14. Okt. Carsten (Jørgen Carstenssøn, Margaretha Volckers).
 18. — Balthazar Caspar (B. C. Buschis, Susanna Floris).
 25. Nov. Anatcha Cornelis (D. af Joseph Uytendahl).

6. Dec. Balthazar Lasar (Abraham T e s s e m a g e r).
 30. — Didrich (Jacob v. Stell, Matike de Wint).

1704.

24. Jan. Magdalena (Mester Philip Adolph Ni e m a n d).
 18. Febr. Maria (Jacob de K o o n i n g, Jacomintje de Toy).
 21. — Wornerus (Abraham A b r a h a m s ø n).
 10. Mts. Johannes (Hendrich S w e n d s ø n, Catharina Nieuw-
 landt).
 3. Apr. Titus (Mathias T e r l i n g, Francina v. Huysen).
 4. — Henrik (Joachim S c h a c h t, Maria Lesage).
 5. Maj. Adrian (Adrian S o r g e l o o s, Catharina Seyse).
 12. Juni. Adrian (Gowert M a r s c h e).
 4. Juli. Thomas (Ivo B o r r e l, Maria Jansøn Rheim).
 4. — Jørgen (Didrik M a g e n s, Maria Berents).
 16. — Thomas (Thomas P e y k).
 17. — Peter (Samson B u r i n).
 31. — Susanna (Johannes de W i n t, Ltnt.).
 26. Aug. Maria (Lucas U y t e n d a h l, Aggenis Ansel).
 31. — Adrian (Adrian D e l i c a t, Jannicke de Byck).
 14. Sept. Thomas (Thomas S w e i n, Barbara Didriksdatter).
 16. — Adrian (Anthony S a l o m o n s e n, Maria Runnels).
 21. — Reimer (Volqvar V o l q v a r s ø n).
 4. Okt. Thomas (Johannes E s m i t, Margaretha Swain).
 8. Nov. Jørgen (Jørgen H a n s e n).
 14. Dec. Susanna (Andreas R h e i n).
 22. — Johannes (Johannes M i n n e b e c k, Sara Swain).

1705.

22. Jan. Elisabeth (Augustinus de K o o n i n g).
 26. — Maria (Martinus B o r e l l).
 30. — Willem (William C r a m m e u w s).
 3. Febr. Isaac (Isaac de C l e r y, Elisabeth Gonsel).
 17. — Elisabeth (Johann P y c k, Johanne Jansen).
 27. — Johannes (Jacob C a l w a r t).
 5. Mts. Johannes (Thomas J a n s o n de W i n t, Elisabeth
 Moi).
 22. — Rebecca (Gabriel v a n S t e l l i s).
 2. Apr. Søren (Andreas D r e y e r, Elisabeth Berwils).
 9. — Anna (Claudi v. B e v e r h o u t, Anna Martens).
 30. — Gellis (Gellis N y e l a n d t, Maria Perpa).
 19. Maj. Anna (Peter R u n n e l s, Elisabeth de Wint).
 4. Juni. Johan Lorentz (Jørgen C a r s t e n s ø n, Margaretha
 Volckers).
 6. — Clara (Johann S y s t i s).
 9. — Magdalena (Peter K a m b e c k e n).
 8. Aug. Catharina Elisabeth (Henrich S w e n d s ø n, Catha-
 rina N.).
 8. Aug. Margaretha (Hans K r ø y e r, Barbara Didriksd. (E. e.
 Thomas Swain).
 11. — Joachim (Anders Z i n c h, Maria Delicat).
 26. — Stewen (Christopher K o e p p e r, Anna Elisabeth).
 16. Sept. Johann (Johan de K o o n i n g, Anna Wintsberg).
 22. — Antoinette (Jacob de K o o n i n g, Jacomintje de Toy).

16. Okt. Peter (Johan C r a m m i e u w).
 29. — Dorothea (Johan B r y s s e l, Maria Sylwan).
 11. Dec. Elisabeth (Offe N i e l s ø n, Sara Olufsdatter Bjørn).
 29. — Jacoba, f. ¹⁹/₁₂ (Jochum v. H o l t e n, Maria v. Beverhout).
 31. — Jesper (Daniel J a n s ø n, Adriana de Wint).

1706.

16. Febr. Magdalena (Just U y t e n d a h l).
 19. — Engel Peter (Johannes B e v e r h o u t, Sara Mooy).
 5. Mts. Maria (Willum B æ r e n t z).
 10. — Elisabeth (Lucas U y t e n d a h l, Aggenis Ansel).
 11. — Elisabeth (Kapt. Jacob T h o m a).
 16. — Thomas (Didrik M a g e n s, Maria Berents).
 18. — Constantin (Adrian D e l i c a t, Janniche de Byck).
 25. — Dina (Gowert M a r c h e).
 17. Apr. Catharina (Michel S t o l l e y, Maria Petit).
 22. — Hans (Jørgen H a n s e n, Anna Grantel).
 11. Maj. Elisabeth (Johannes d e W i n t).
 15. — Anthoni (Augustinus d e K o o n i n g).
 29. — Sara (Isaac C o n s t a n t i n, Kirurg).
 30. Juni. Lena (John T e w e r s ø n).

1707.

3. Apr. Maria (Thomas L e y c h).
 13. Maj. Wilhelm (Tham S w e i n, Barbara Didriksd.).
 26. Juni. Anna Margaretha (B. C. B u s c h i s, Susanna Floris).
 27. — Thomas (Johannes M i n n e b e c k, Sara Swain).
 15. Aug. Mathias (Mathias T r u p c a).
 26. — Joseph (Peter U y t e n d a h l, Elisabeth Jonson).
 29. — Joche Minche (Jacob d e K o n i n g, Jacomintje de Toy).
 9. Sept. Susanna Elisabeth (Johan d e W i n t).
 27. — Anna Barbara (Martin B o r e l l).
 29. — Heppinetis Antoinette (Johan P y c k, Johanne Lamar).
 29. Okt. Tobias (Tobias v a n W o n d e r g e m, Josine de Wint).
 2. Nov. Jacob Thoma (Jacob T h o m a).
 8. — Anna (Jørgen C a r s t e n s s ø n, Margaretha Volckers).
 15. — Catharina (Andreas Z i n c h, Maria Delicat).
 25. — William (Willum B æ r e n t z, Margareta Janson Rhein).
 15. Dec. Dorothea (Thomas d e W i n t, Elisabeth Moy).
 29. — Rebecca (Ebbe Andersøn R i i s e, Maria Swain).

1708.

5. Jan. Peter (Hans K r ø y e r, Barbara Didriksd.).
 6. — Cornelia (Gowert M a r c h e, Cornelia Kerwing).
 6. — Anniche (Peter B a t r i c h).
 11. — Herman (Gabriel v a n S t e l l i s).
 24. — Rachel (Michel S t o l l e y, Maria Petit).
 1. Febr. Adrianna (Adrian D e l i c a t, Janniche de Byck).
 2. Mts. Willum (Johan C r a m m i e u w).
 14. — Janniche (Just U y t e n d a h l).
 18. — Hans (Hendrich D r o m e n).
 24. — Elisabeth (Theophil R u b e r t, Susanna Leron).
 1. Apr. Gertrud (Didrik M a g e n s, Maria Berents).

10. Maj. Elisabeth (John Mour, Elisabeth Tocher).
 16. — Peter (Adrian Abrahamsøn).
 14. Juni. Johannes Thadeus (Johannes Tessemager).
 18. — Anna (Augustinus de Kooning).
 25. — Elias (Andreas Rheni).
 28. — Rebecca (Gellis Nieuland).
 24. Sept. Nelche (Cornelius Delicat, Anna Thoma).
 15. Okt. Johanna (Abraham v. Wondergem, Elisabeth Bolten).
 23. — Susanna Elisabeth (Willum Berentz, Margaretha Jansøn Rhein).
 29. — Sara (Johann Pichert, Maria Hou).
 5. Dec. Elisabeth (Johannes Esmit, Margaretha Swain).
 30. — Judith (B. C. Buschis, Susanna Floris).

1709.

14. Febr. Povel (Andreas Zinch, Matike Delicat).
 24. — Anna (Nathaniel Runnels, Annatje (D. af Rasmus Reny)).
 24. — Johanna (Samuel Thoma, Martha Deridan).
 16. Mts. Theophil (Ivo Borell, Maria Jansøn).
 20. — Andreas (Asverus Falchenburg, Cornelia Cornelissen).
 6. Apr. Adrian (Johannes Minnebeck, Sara Swain).
 16. — Wouter (Cornelius Stallart, Maria Elias).
 4. Maj. Susanna (Adrian Sorgeloos, Catharina Seyse).
 23. — Lucas (Lucas Uytendahl, Aggenis Ansel).
 3. Juni. Gertrud (Martin Andreasøn).
 3. Juli. Jacob (Willum Cramieuw).
 23. — Joseph (Johannes Uytendahl, Maria Bretton).
 28. — Søren (Andreas Dreyer, Elisabeth Berwils).
 26. Aug. Dorothea (Johannes v. Beverhout, Sara Moy).
 4. Sept. Claus (Jan de Kooning, Jacomintje de Toy).
 5. Okt. Liron (Gowert Marsche, Cornelia Kerwing).
 13. Nov. Jacob (Jacob Calwart).

1710.

23. Jan. Anna (Johannes de Wint, Maria Derideau).
 26. — Elias (Elias Chatein, Elisabeth Bosill).
 6. Febr. Johan og Didrica (Gouv. Didrik Magens, Maria Berents).
 7. — Anna Maria (Jørgen Hansen, Anna Grantel).
 26. — Magdalena (Peter Kambeck, Antonia Gyssel).
 4. Mts. Johannes (Daniel Janson, Adriana de Wint).
 13. — Maria (Christopher Koeppe, Elisabeth Janson).
 21. Apr. Cornelius (Dinis Kerry, Maria Stallart).
 29. — Adriana (Peter Uytendahl, Elisabeth Jansøn).
 30. — Maria (Mathias Tropka, Elisabeth de Toj).
 12. Maj. Susanna Magdalena (Claudi Saubert, Catharina).
 12. — Rebecca (Thomas Swain, Maria Halman).
 14. — Elisabeth (Cornelius Delicat, Anna Thoma).
 19. Okt. Johannes (Hans Krøyer, Barbara Didriksd).
 28. — Maria (Adrian Runnel, Elisabeth Moy).

1711.

27. Jan. Cornelius (Cornelius Stallart, Elisabeth Elias).
 5. Febr. Elsebe (Johannes Esmit, Margaretha Swain).

7. Febr. Anna (Augustinus de Kooning).
 9. — Johannes (Claudi Beverhout, Elisabeth de Wint).
 23. — Anna (Abraham v. Wondergem, Elisabeth Bolten).
 10. Mts. Jacob (Jacob de Kooning, Maria Hou (Johan Piekert)).
 10. Apr. Anna (Jacob Calwart, Maria Gertrud Martens).
1712.
 7. Mts. Joseph (Peter Uytendahl, Maria Runnel).
 29. — Anna (Lucas Uytendahl, Aggenis Ansel).
 27. Dec. Jacob og Anna (Jacob Magens).
1713.
 25. Jan. Jacob (Ahasverus Falchenberg, Cornelia Cornelissen).
 4. Maj. Margaretha (Johannes Esmitt, Margaretha Swain).
 12. Aug. Hans (Michel Hansøn).
 2. Nov. Johannes (Ebbe Andersøn Riise, Maria Swain).
1714.
 18. Sept. Severin (Christian Seeborg, Elisabeth Runnels).
 6. Okt. Margaretha (Johannes Minnebeck, Sara Swain).
 31. — Johannes (Johannes Bender).
 3. Dec. Peter (Johan de Wint).
 5. — Peter (Gerhard Sprewert de Wint, Anna Maria Bender).
1717.
 25. Jan. Johan Jacob¹⁾ (Johan Jacob Creutzer, Else Rasmusdatt.).
1718.
 6. Juli. Jacob (Philip Gardelin, Barbara Pedersdatter).
 28. — Johanna (Johannes Esmitt, Margaretha Swain).
 14. Aug. Paulus Alexander (Sauter).
 21. — Susanna Elisabeth (Johan Jacob Creutzer, Else Rasmusdatt.).
1719.
 12. Mts. Jürgen (Peter Krøl).
 4. Juni. Martinus Christian (Georg Raschis).
 25. Okt. Berent (Herman Berentson, Maria de Klair).
 31. — Christina (Peter Ullerup, Ltnt.).
 6. Dec. Christian (Berent Wessel, Elisabeth Stolley).
1720.
 18. Mts. Johanna Maria (Gouvn. Erik Bredahl, Aletta v. Beverhout).
1721.
 6. Juli. Bodil (President i det ord. Raad, Lauritz Friis, Elisabeth Dorothea Jansøn).
 17. Aug. Christina Elisabeth (Andreas Henningsøn, Adriana Simons).
 28. — Lucas (Gouvn. Bredahl, Aletta v. Beverhout).
1722.
 5. Jan. Helena (Andreas Hissing, Birgitta Swain).
 3. Febr. Joseph (Adolph Peter Maynfeldt, Maria Uytendahl).
 22. Mts. Margaretha (Rasmus Jensen, Bornholm, Birgitta Esmitt).

¹⁾ Barnet var da 10 Maaneder gammelt.

23. Mts. Catharina Judith (Berendt Wessél, Elisabeth Stolley).
 15. Maj. Daniel (Skr. Andreas Torstensøn, Adriana Jansøn).
 6. Juni. Abraham (Michel Jansøn).
 12. — Anna Christina (Wilhelm Christopher Gotschalch, Maria Christensen).
 30. — Maria (Overkøbm. Paul Stage, Susanna Jaspersøn).
 1724.
 29. Maj. Abraham (Johannes Cramieuw, Johanna Uytendahl).
 7. Juni. Johanna, f. $^{22}/_4$ (Andreas Henningsøn, Adriana Simonsdatter).
 9. Juli. Bodil (Lauritz Friis, Elisabeth Dorothea Jansøn).
 22. — Elisabeth (Paul Stage, Susanna Jaspersøn).
 20. Aug. Jørgen (Andreas Torstensøn, Adriana Jansøn).
 1725.
 16. Apr. Jens (Peter Jensøn, Kallundborg, Anne Margaretha de Klery).
 14. Okt. Anna Maria, f. $^6/_{10}$ (Henrich Specht, Maria S.).
 20. Dec. Adelgunda Margaretha (Kapt. Krabbe, Anna Beverhout, D. af Claudi Beverhout, Anna Martens).
 1726.
 30. Juni. Johannes Nicolaj, f. $^{25}/_6$ (Mads og Elisabeth Esmitt).
 7. Juli. Anna, f. $^{26}/_6$ (Berend Langemack, Maria Berendt).
 15. — Maria, f. $^6/_7$ (Jochum Schacht, Sara Esmitt).
 7. Nov. Anna, f. $^3/_6$ (Joseph Uytendahl, Anna Gertner).
 10. — Maria Elisabeth, f. $^4/_{11}$ (Søren Dolmer, Rebeca Nieu-land).
 12. — Anna, f. $^6/_{11}$ (Robben Basil, Anna Abrahamson Rogier).
 17. Dec. Lucas, f. $^{18}/_{11}$ (Johannes Beverhout, Maria Duurloe).
 1727.
 11. Jan. Johanna Christina, f. $^4/_1$ (Warnerius Abrahamsen Rogier, Magdalena Uytendahl).
 12. — Johanna Cathrina, f. $^5/_1$ (Petrus Crammieuw, Johanna Haly).
 17. — Peder, f. $^{10}/_1$ (Byf. Andreas Hammer, Clara Sorgeloos).
 2. Febr. William, f. $^{26}/_1$ (Johannes Cramieuw, Johanna Uytendahl).
 17. — Helena (Poul Moulin, Anne Margrethe Rønneberg).
 21. — Christina, f. $^{14}/_2$ (Henrich v. Heeven Caspel, Rebecca).
 23. Mts. Ebbe Nicolaj, f. $^{16}/_3$ (Johannes Nielsen Helmerschou, Rebecca Riise).
 29. — Isaach, f. $^{22}/_3$ (Abraham, Anna Maria Runnels).
 11. Apr. Pieter, f. $^4/_4$ (Philip Adam Diderich, Giertrud Helena Brandt).
 29. Maj. Rasmus, f. $^{22}/_5$ (Andreas Henningsøn, Adriana Simonsdatter).
 5. Okt. Johannes Conrad, f. $^{27}/_9$ (Henrik Specht, Maria Bryt).
 13. Nov. Dieterich, f. $^7/_{11}$ (Andreas Torstensøn, Adriana Jansen).
 29. — Gerhard, f. $^{21}/_{11}$ (Daniel David, Eleonora Sivert).
 26. Dec. Anna Dorthea (Mads, Elisabeth Esmitt).

1728.

10. Febr. Hans, f. $11/12$ 27 paa St. Jan (Johannes Reimert Soetman, Birgitta Swain).
 24. — Lucas, f. $5/2$ (Andreas Charria, Susanna Uytendahl).
 8. Maj. Elisabeth, f. $1/5$ (Titus Taarling, Maria v. Wondergem).
 9. — Gamaliel, f. $17/4$ (Gamaliel Geyl, Maria Eras).
 9. Nov. Anna, f. $31/10$ (Lucas Volqvard, Anna v. Beverhout).
 6. Dec. Paulus, f. $6/11$ (Gouv. Friderich Moth, Anna Elisabeth Beverhout).
 30. — Lucas, f. $18/12$ (Adrian Beverhout, Anna Maria v. Holten).

1729.

25. Jan. Anna, f. $13/1$ (Johannes Calwart, Johanna Uytendahl).
 16. Mts. Margaretha, f. $22/2$ (Berent Langemack, Maria Berndt).
 17. — Joseph, f. $17/2$ (Warnerius Abrahamsen Rogier, Magdalena Uytendahl).
 1. Maj. Martinus, f. $23/4$ (Martinus Hund, Anna de Wint).
 4. — Esther, f. $25/4$ (Hendrich Allair, Maria Elias).
 31. Juli. Johannes Jochum, f. $27/7$ (Jochum Schacht, Sara Esmit).
 4. Sept. Christopher Wilhelm, f. $29/8$ (Christ. Wilhelm Godtschack, Antonea Zissel).
 13. Nov. Philip Gardelin, f. $1/11$ paa St. Jan (Johan Reimert Soetman, Birgitta Swain).
 9. Dec. Catharina, f. $4/12$ (Warnerius Testemacker, Elisabeth Kemp).

1730.

23. Jan. Paulus, f. $15/1$ (Paul Stage, Susanna Jasparsøn).
 13. Febr. Friderich Christian, f. $27/1$ (Friderich Moth, Anna Elisabeth v. Beverhout).
 26. — Jan Pieter, f. $20/2$ (Gamaliel Geyl, Maria Eras).
 25. Mts. Govert, f. $17/3$ (Liven Marche, Rebecca Swain).
 30. — Abraham, f. $23/3$ (Titus Taarling, Maria v. Wondergem).
 2. Apr. Jørgen, f. $22/3$ (Johannes Lorentz Carstensøn, Jacoba v. Holten).
 14. Maj. Thomas, f. $12/5$ (Thomas Peyck, Anna Uytendahl).
 23. — Joris, f. $14/5$ (Andreas Henningsøn, Adriana Simonsdatter).
 26. Juni. Johanna, f. $10/6$ (Geert Sprewert de Wint, Anna Batrice).
 5. Aug. Daniel, f. $31/7$ (Isaach de Harriet, Anna v. Stell).
 6. — Maria, f. $27/7$ (Philip Adam Dietrichs, Giertrud Helena Brandt).
 24. Sept. Johanna Susanna, f. $16/9$ (Peder Froeling, Ltnt. & Kommandør paa St. Th., Mariana Thomas).
 27. — Johannes, f. $12/9$ (Andreas Torstensøn, Adriana Jansøn).
 20. Nov. Catharina Margaretha, f. $7/11$ (Govert Marche, Susanna Sorgeloos).
 18. Dec. Gabriel (Gabriel v. Stell, Neeltje Delicat).
 22. — Isaach, f. $15/12$ (Isaach Runnels, Susanna v. Beverhout).

1731.

3. Jan. Hendrich, f. $26/12$ 30 (Byf. Lourentz Henriksen, Helena Margaretha Müller).
 4. Sept. Johannes, f. $23/8$ (Adrian v. Beverhout, Anna Maria v. Holten).
 16. — Adrian, f. $8/9$ (Andreas Hammer, Clara Sorgeloos).
 24. — Angenita, f. $20/9$ (Thomas Peyck, Anna Uytendahl).
 26. — Agetta, f. $17/9$ (Lucas Volqvard, Anna v. Beverhout).
 31. Okt. Sara, f. $27/10$ (Johannes de Harriette, Elisabeth v. Wondergem).
 8. Nov. Elisabeth, f. $28/10$ (Geert Sprewert de Wint, Anna Batri).
 13. — Johan Hendrich, f. $6/11$ (Philip Adam Dietrichs, Gertrud Helena Brandt).
 5. Dec. Maria, f. $17/11$ (Warnerius Testemacher, Elisabeth Kemp).
 18. — Gabriel, f. $4/12$ (Jasper Jansøn, Rebecca v. Stell).
 23. — Rebecca, f. $16/12$ (Abraham Abrahamsøn, Cathrina Uytendahl).
 23. — Francina, f. $20/12$ (Titus Taarling, Maria v. Wondergem).

1732.

16. Mts. Jacob (Johannes Calwart, Johanna Uytendahl).
 2. Juni. Jacob (Jacob Schønnemann, Susanna Johanna).
 18. — Thomas (Johan Reimer Soetman, Birgitta Swain).
 15. Juli. Johannes (Henrich Hoffmann, Else Esmit).
 16. Okt. Anna Catharina (Byf. Lourentz Henriksen, Helena Margaretha Møller).
 28. Dec. Margaretha (Adrian v. Beverhout, Anna Maria v. Holten).

Vielser paa St. Thomas 1691—1733¹).

1691.

8. Maj. Johan Lorentz (Gouv.), Gertrud Haisfeldt.
 20. — Anthonius Salomons, Anna Barbara Borrels.
 16. Juli. Lucas v. Beverhout, Margaretha Rønnels.
 1. Sept. Henrich Pedersøn, Johanna Gass.
 24. — Jan Froll, Anna (E. e. Loris Catiors).
 3. Dec. Anthonius Willumsøn, Maria van der Westyne (E. e. Joris Terling).
 8. — Peder Christensøn, Sekr., Anna Uytendahl.

1692.

11. Febr. Christopher Kyppe, Catharina Sevesens.
 16. — Jeppe Lauridsen, Ellen Jensdatter (E. e. Mads Hansøn).
 17. — Gellis Nieuwland, Catharina Beifle.
 19. Juni. Simon Michelsøn, Janniche Andrea (E. e. Berent Rut).
 22. — Gerhard Sibert, Karen Peders Datter.
 28. — Joachim Melchior van Holten, Maria v. Beverhout).
 14. Juli. Ivar Jørgensen Dyppel², Anna von Ockeren (D. af Plantageejer Simon v. O.).

¹) De i Pærentes staaende Optegnelser er hentet fra Gouvernørens Journal og Rapportbog.

²) † 1694 (Pershist. Tidsskr. 2 VI. 45).

28. Juli. Mojes G o a t t o o m, Anna Rambert.
 [11. Dec. Jacob d e W i n t, Susanna Fleurie].
1693.
 [2. Apr. Simon K o c h, Elisabeth Kooningsdatter].
 [3. Juni. Cornelis D e l i c a t, Anna Thoma (D. af Jacob Thoma)].
 [31. Maj. Jacob v a n C a m p e n h o u t, Prena Arenhou]¹⁾.
1694.
 [29. Nov. Peter S m i t h, Anna (E. e. Planter Andreas Cabaen)].
1695.
 11. Jan. Jan l e B r e t o n, Anna v. Ockeren (E. e. Ivar Jørgensen Dyppel, se ¹⁴/₇ 92)].
 [3. — Cornelis Adriansen L a n t z, Maria Lorentz].
 [5. Mts. Zent v a n d e r L i n d e n h o f f²⁾, Margrethe Volckers (D. af Lucas V.)].
 [7. Maj. Balthazar D o r i s, Elisabeth (D. af Kapt. Joachim Delicat)].
 [21. — Mathias T e r l i n g, Francina van Huysen].
 [25. — Moritz N i e u w l a n d t, Giertrud Edens (E. e. Willum Fernier)]³⁾.
1696.
 [4. Febr. Mikkell S t o l l e y, Maria Petit].
 [? Okt. Diderich P o v e l s e n, Margaretha Swain (E. e. Jens Pedersen)].
 [? Dec. Jan Claesen d e K o n i n g h, Rachel de Kooningh (D. af Anthony de K.)].
1697.
 [10. Jan. Claus H a n s e n, Ltnt., Anna v. Ockeren (E. e. Jan le Breton, se ¹¹/₁ 95)].
 [1. Apr. Jacob F o u r n i e r, Elisabeth Tevers (E. e. Reis Davids)].
 [19. Aug. Jan L a f o n, Magdalena Cabanis].
 [28. Okt. Johan Christian, Fændrik, Anna Uytendahl (E. e. Peter Christenson, se ⁸/₁₂ 91)].
 [21. — Johannes S e y s e, Maria Uytendahl (E. e. Frantz Martens)].
 [5. Nov. Abraham v. W o n d e r g h e m (S. af Tobias v. W.), Elisabeth Bolten (D. af Charles Bolten)].
1698.
 [29. Apr. Johannes E s m i t, Margaretha Swain (E. e. Diderich Povelsen)].
 [29. — Thomas S w a i n, Jacomintje Delicat (E. e. Michel Chapas)]⁴⁾.
 29. Dec. Hendrich S w e n d s ø n, Catharina Nieuwlandt.
 30. — David L i r o n, Gonet Merten.
1699.
 [9. Mts. Peter R a s m u s s e n, Achen Samuels].
 [21. — Christopher C o p h e r, Anna Elisabeth].
 [14. Juni. Eiro B o r e l l, Maria Jansøn Rhein].

¹⁾ Fra ¹¹/₁₂ 92—³¹/₅ 93 er Optegnelser i Gouv. Journ. 1692—94.

²⁾ Stifson af Johan Lorentz.

³⁾ ²⁹/₁₁ 94—²⁵/₅ 95: Gouv. Journ. 1694—96.

⁴⁾ ⁴/₂ 96—²⁹/₄ 98: Gouv. Journ. 1696—1702.

22. Juni. Jørgen Carstenson, Dorothea Berents.
 31. Aug. Gerhard Sigbert (se $22/6$ 92), Catharina Dawids).
 19. Sept. Volcker Volckersen, Agethe Claevens (D. af Renier C.).
 29. — Frantz de Wille, Maria Lesage.
 8. Dec. George Horn, Ellen Nielchen Pilkert.
 14. — Abraham Runnels, Maria Giertrud Martins¹⁾.
1700.
 10. Jan. Gellis Nyelandt, Maria Perpa.
 29. — Peter Terlov, Nielcke Cornelia Delicat (D. af Jochum D.).
 29. Febr. Peter Uytendahl, Elisabeth Janson (D. af Adrian Delicat).
 1. Aug. Lucas Uytendahl, Aggenis Ansel (Rasmus Petersens Enke).
 19. — Andreas Zinch, Maria Delicat, (E. e. Jacob Thoma).
 12. Sept. Johannes Stewardsøn, Margaretha Janson.
 26. — Daniel Janson, Adriana de Wint (D. af Josine de W.).
1701.
 27. Febr. Claus Hansen (se $10/1$ 97), Gouv., Catharina de Wint (E. e. Samuel Beauvisage).
 18. Mts. Balthazar Caspar Buschis, Susanna Florie (E. e. Jacob de Wint, se $11/12$ 92).
 27. — Jochum Schacht, Maria Lesage (E. e. Frantz de Wille, se $29/9$ 99).
 [24. Apr. Titus van Huyssen, Anna Grantell].
 [17. — Jacob van Campenhout (se $31/3$ 93), Jannicke de Büyck (D. af Peter de B.)].
 [20. Maj. John Pyck, Susanna Jansen].
 [14. Aug. Thomas Swain, sen., Maria Halleman].
 [18. Sept. Thomas Swain, jun., Barbara Didriksdatter (D. af Thomas Swain, sen.)].
 [11. — Johannes v. Beverhout, Sara Mooy (D. af Kapt. Daniel M.)²⁾].
1702.
 8. Febr. Ditlev Herman Grim, (Barber), Karen Jensdatter.
 [23. — Peter de Wint, Margaretha le Ducq].
 [11. Maj. Jacob Elias, Maria Gowert].
 [27. Juni. Esaias van Loo, Susanna de Wint].
 [18. — Jacque Martin de Herlin, Marie Magdalena Gerait].
 [5. Sept. Jan de Kooningh, Anna Wintsberg].
 [12. Okt. Esaias Chatain, Elisabeth Basil³⁾].
 8. Nov. Jørgen Carstenson, (se $22/6$ 99), Margaretha Volckers (E. e. Zent van der Lindenhoff, se $5/3$ 95)].
1703.
 4. Jan. Joachim Coop, Maria Cramieuw.
 [8. — Peter Dousain, Christine Møller].
 [29. Mts. Jacob Kervink, Annatje Sorgeloos].

1) Stifd. af Johannes Seyse.

2) $24/4$ 1701— $11/9$ 01: Gouv. Journ. 1696—1702.

3) $23/2$ — $12/10$ 1702: Gouv. Journ. 1702—07.

- [5. Apr. Jacob de Kooningh, Jacomintje de Toy].
 {27. Juni. Christopher Cooper (se $21/3$ 99), Else Boel¹⁾}.
 28. — Jacob van Stelle, Matike de Wint.
 4. Juli. Adrian Delicat, Janniche de Byck (se $17/4$ 01).
 26. — Adrian Sorgeloos, Catharina Seyse (Søster til Johannes S.).
 2. Aug. Anders Sørensen Dreyer, Degn, Elisabeth Berwils (E. e. Johan Arenhou).
 16. — Daniel Roger, Maria van der Woestyne (E. e. Thomas Flannigen).
 22. — Didrich Magens, Bogholder, Maria Berents (D. af Thomas B.).
 30. — Jørgen Hansen, Anna Grantell (S. 264 $24/4$ 1701).
 6. Sept. Henrich Woutersøn Printz, Cornelia Moi (D. af Daniel M.).
 4. Okt. Claudi v. Beverhout, Anna Martens (Stifd. af Johs. Seyse).
 12. Dec. Antoni Salomonsen, Maria Runnels.
 20. — Hans Crøyer, Barbara Didriksdatter (E. e. ThamSwein).
 1704.
 23. Apr. Thomas de Wint, Elisabeth Moi.
 28. — Willum Crammeuw, Cecilia Gellis Pats.
 1. Maj. Peter Rønnels, Elisabeth de Wint (D. af Peter de W.).
 17. Juli. Johannes Eding, Elisabeth Lamar (D. af Robber L.).
 26. Aug. Ebbe Andersøn Riise, Maria Swain.
 28. — Jan van Huyssing, Anna Lechwind.
 16. Okt. Arthur Merideur, Beatrice (Jaspar Skippers Enke).
 1705.
 5. Febr. Willum von Coewarden, Cornelia Moi (E. e. H. W. Printz, (S. 265, $6/9$ 03).
 26. — Christopher Richard, Elisabeth Tocker.
 25. Mts. Offe Nielsøn, Sara Oluffsdatter.
 27. Apr. Simon van Ockeren, Josine de Wint.
 30. — Johan Andreasen Brøssel, Maria Sylwan (E. e. Jens Børgesen).
 18. Juni. Johannes Teweson, (S. 264, $12/9$ 1700) Johanne Paules.
 2. Juli. Willum Bærentz, Margaretha Jansøn Rhein.
 16. — Johan Jacob Hoffmann, Elisabeth Rychward, (E. e. Abraham Matheusen).
 25. — Isaac Aubien, Elisabeth Derieu.
 2. Sept. Thomas Houward, Maria Martins (S. 264, $14/12$ 99).
 19. — Kapt. Parmether, Johanne Tessemacker (E. e. Abraham Abrahams).
 15. Okt. Tobias Presun, Maria Samuels.
 7. Nov. Jacob Boeffron, Joel Gerhard.
 12. Dec. Peter Marsche, Johanne Seyse (E. e. Tobias van Willegems).
 1706.
 20. Maj. Tobias von Wondergem, Josine de Wint (E. e. Simon van Ockeren).
 27. — Niels Petersøn, Susanna Jaspar.
 2. Juni. Nathaniel Boy, Ariancke Mol (E. e. Lieven de Wint).

¹⁾ $8/1$ — $27/6$ 1703: Gouv. Journ. 1702—07.

22. Juli. Christian S ø e b e r g, Catharina de Wint (S. 264 ²⁷/₂ 1701).
23. Aug. Albert Wessel M ø l l e r, Aleke Banek.
31. — Johan P y c k (se ²⁰/₅ 1701), Johanne Lamar (D. af Simon L.).
12. Okt. Giøder N i e l s s ø n, Karen Jensdatter (S. 264, ⁸/₂ 1702).
20. — Adrian W a t e r, Anna Margaretha de Clery.
9. Nov. Johan J a h n s e n, Catharina Nel.
9. Dec. Cornelius C o r n e l i u s s e n, Elisabeth Gonsel.
1707.
30. Maj. Johan Christopher S i e f f a r t, Catharina (D. af Thomas Berns).
11. Juli. Theophil R o b e r, Susanna Leron (Søster til David L.).
4. Aug. Johannes U y t e n d a h l, Maria Breton.
25. Nov. Johan Jacob H o f f m a n n, (se ¹⁶/₇ 1705), Else Rasmusdatter (D. af Kasserer R. Henningsen).
8. Dec. Nathaniel R u n n e l s, Annatje (D. af Rasmus Reny).
15. — Johan M o u r, Elisabeth T o c h e r (S. 265, ²⁶/₂ 1705).
1708.
11. Febr. Johan P i e k e r t, Maria Hou.
16. — Dinis K e r c, Maria Stallart (D. af Cornelis S.).
27. — Willum H i g g i s, Luise Ewerith.
28. — Henrich D r o m e n, Anna Styert.
- [17. Apr. Samuel T h o m a, Martha (D. af Peder Dirideau)].
- [14. Juni. Cornelis S t a l l a e r t, Maria Elias].
- [31. Juli. Jacob K e m p e, Matike le Ducq (D. af Johan le D.)].
- [22. Aug. Claudi B e v e r h o u t, Elisabeth de Wint (D. af Peter de W., S. 265, ¹/₅ 1704)].
- [18. Okt. Joest P e t t e r s e n, Ebbenette Lamar (D. af Simon L.)]¹).
1709.
14. Febr. Johannes de Wint (S. af Ltnt. Johs. de W.), Maria Derideau (D. af Peter D.).
26. — Jan Jansøn F i n c k, Matje le Ducq (D. af Jacob le D.).
28. — Johannes C r a m m i e u v, Damaris Gerhard.
- [12. Juni. Engel B o l t e n, Elisabeth D. (D. af Adrian Delicat)].
26. — Adrian R u n n e l s, Elisabeth Moy (S. 265, ²³/₄ 1704).
10. Juli. Didrich S a l o m o n s, Elisabeth Mathieussen.
7. Aug. Claudi S a u b e r g, Catharina de Grippecow.
16. Okt. Joseph M o l l e n, Anna Sveris.
23. Dec. Jan F i n c k, Johanne Lamar (se ³¹/₈ 1706).
1710.
23. Jan. Jacob de K o n i g, Maria Hou (se ¹¹/₂ 1708).
30. — Johannes S i g b e r t, Janniche Paul.
19. Apr. Nicolaus G r o t h o b, Johanna Paul.
11. Okt. William B r e i t, Christina Troesyn.
11. Nov. Andreas Sørensen D r e y e r, (se ²/₈ 1703), Maria Sylwan (S. 265, ³⁰/₄ 05).
18. — Johannes S a l o m o n s, Maria Hanson Muys.
1711.
- [12. Mts. Thomas B o r d e a u x, Maria Claver]²).

¹) ¹⁷/₄—¹⁶/₁₀ 08: Gouv. Journ. 1707—09.

²) Gouv. Journ. 1710—14 (r. Nr. 43).

25. Mts. Peter Uytendahl, (S. 264, $29/2$ 1700), Anne Maria Runnels.
 28. — Michel Hanson, Elisabeth Cornelison.
 25. Juni. Anthony Barrett, Francina Taarling.
 16. Juli. Conrad Versteeg¹⁾, Agatha Claver (S. 263, $19/9$ 99).
 7. Okt. Constantin Christian Konnetzky, Birgitta Ivarsdatter Dyppel²⁾.
1712.
 15. Juni. Mons. Jacob Jørgensen Magens, Maria v. Beverhout (S. 262, $28/6$ 1692).
 3. Aug. Christianus Stumphius, Berte Arent Simsen.
 20. Okt. Christian Seeberg, Elisabeth Runnels.
1713.
 30. Maj. Johan Jacob Creutzer, Else Rasmusdatter (S. 266, $25/11$ 1707).
1714.
 17. Jan. Gerhard Sprewert de Wint, Anna Maria Bender.
 31. — David Bordeaux, Annichje Mejer.
 7. Febr. Gerhard Moll, Elisabeth de Wint (S. 45, $22/8$ 1708).
 12. Apr. Velædle Gouv. Michael Crone, Johanna Teneta Beare.
 23. Maj. Peter Runnels, Cornelia Moy (S. 265, $5/2$ 1705).
 16. Juli. Jan Willumsøn, Annatkie Abrahams Rogier.
 26. — Hans Henrich Magnus, Annatkie Abraham.
 29. Nov. Rif PENCH, Susanna Elias.
1715.
 4. Sept. Ole Henningsøn, Maria Magdalena Siwart.
 26. — Jacob v. Campenhout, Catharina Berents.
 26. — Willum Smith, Magdalena van Baen.
 6. Nov. Christian Creitzmer, Maria Sillemansdatter.
 26. — Søren Sandberg, Sara Oluffsdatter Bjørn ($25/3$ 1705).
 6. Dec. Johan Houtscheld, Maria Susanna Fournie.
 11. — Johan Caspar Snetseil, Sekreteraad og Overbogh., Margaretha Didriksdatter.
1716.
 29. Jan. Jacob Erras, Barbara Maria Cornelis.
 9. Juni. Johannes Minnebeck, (G. 1° m. Sara Swain, lyst 3. G. $19/3$ 02), Susanna Berens³⁾.
 5. Aug. Philip Gardelin, Sekr., Barbara Pedersdatter.
 21. — Nathaniel Runnels (S. 266 $8/12$ 07), Anna v. Stell.
1718.
 5. Okt. Christian Brandt, luth. Præst, Birgitta Swain.
 1. Nov. Andreas Rasmusson Henningsøn, Ariantke Simons.

¹⁾ Kaldes Dr. med. fra Utrecht.

²⁾ »Ober Mesteren her paa Fortet C. C. K. haver i Dag haftt bryllup, hannem til Ærisbevisning er 9 Canonskud fra Fortet giort og Flaget ophisset, som bem. Dag til Solens Undergang Vujet« (Gouv. Journ. og Rapportbog 1710—14).

³⁾ Fra $4/9$ 1715— $9/9$ 16 er Vielsen foretaget af Gouv. M. Crone i den luth. Kirke.

1719.

1. Febr. Jacob M a g e n s (S. 267, $15/8$ 1712), Elisabeth Runnels (se $20/11$ 12).
25. Okt. Herman B e r e n t s o n, Maria de Clair.

1720.

18. Apr. Paul S t a g e, Overass., Susanna Jasper (S. 265, $27/5$ 06).
11. Juli. Jochum S c h a c h t, Sara Esmit.
7. Aug. Bendt A n d e r s e n, Soldat, Maria Geertman.
22. — Michel H a n s o n (S. 267, $28/3$ 1711), Elisabeth Peterson Mesmouws.

1721.

17. Juli. Ebbe Andersøn R i i s e, Dorothea Bryssel.
11. Sept. Christopher Wilhelm G o d t s c h a l c k, Maria Christensøn.
1. Okt. Jacob M a g e n s (se $1/2$ 1719), Margarétha Volckers (S. 264, $8/11$ 02).

1722.

19. Jan. Abraham R u n n e l s, Anna Maria Runnels.
2. Juli. Friderich M o t h, Kommandørkapt., Elisabeth v. Beverhout.
6. Aug. Rasmus E r i c h s o n, Kirstina Nielsdatter (E. e. Ass. Schuurman).
27. — Johan Christopher M e j e r, Anna Maria Nieman.

1724.

16. Juli. Pierre C a r t a u, Elisabeth Thoma.
12. Okt. Andreas S e u r i e, Susanna Uytendahl (S. 255, $9/11$ 1699).
26. — Peder J e n s o n, Anna Margaretha de Clery (S. 266, $20/10$ 06).
21. Dec. Adrian v. B e v e r h o u t, Anna Elisabeth Thambsen¹).

1725.

7. Febr. Christian K r a b b e, Anna v. Beverhout (S. 256, $9/4$ 05).
4. Apr. Philip Adam D i e t r i c h, luth. Præst, Giertrud Helena Brandt.
23. Aug. Jørgen V a l e t, Anna Christina Godtschalck.
6. Sept. Berendt L a n g e m a c k, Maria Berends.

1726.

28. Apr. Mads E s m i t h, Ass., Elisabeth Esmith.
1. Maj. Andreas H a m m e r, Clara Sorgeloos.
9. — Reimert S o e t m a n, Birgitha Swain.
31. — Andreas L e r c h e, Birgitha Ivars Dyppel (S. 267, $7/10$ 11).

¹) Separationsbevilling $25/3$ 1757 (Vestind. aabn. Br. 1746—71) Testamente opsat $2/3$ 1726, konf. $1/11$ 26 (Vestind. aabn. Br. 1699—1746).

(Fortsættes.)

TILF. TIL SIDE 253. If. Skiftet efter Admiral Tøunders Enke Sofia Elisabeth Benzon † 4. Sept. 1769 testamenterede hun et Billede af Schoutbynacht Suhm enten til Etatsraad Suhm eller Konferensraad P. F. Suhm. Hun maa være identisk med Sofia Elisabeth B., der 1738 31. Juli i St. Petri Kirke blev gift med Heinrich v. Suhm. Hendes Forældre var Peder B., Købmand og Bogholder ved Stempelpapirskontoret, og Johanne Lowson.

**Dr. med. Christian Jacob Theophilus de Meza:
Mit medicinske Levned,**

skrevet og udført i Aaret 1809 til egen Moro og Tidsfordriv.

Ved **K. Carøe** og **H. W. Harbou.**

Forfatteren til den her meddelte Selvbiografi var Søn af S a l o m o n d e M e z a, en hollandsk Læge af mosaisk Tro, der 1753 havde bosat sig i København, og der erhvervet sig en betydelig Praksis og en anset Stilling¹⁾. Med sin Hustru, R e g i n a C a h a n e l B e l i n f a n t e, der ligesom han selv hørte til de »portugisiske« Jødeslægter, havde han 3 Sønner og 1 Datter.

Alle Sønnerne studerede Medicin, men de 2 af dem døde unge, den ældste, A b r a h a m G o t f r e d, født 1751 i London, allerede 1773, Aaret efter at han var bleven Student. Den næstældste, J u s t u s Z a d i g, født 1754 i København, blev Student 1771 og fik 1776 efter en Del Vanskeligheder Tilladelse til at

Dr. med. Christian Jacob Theophilus de Meza.

disputere for den medicinske Doktorgrad, men uden »jus docendi et disputandi ex suprema cathedra«²⁾; formodentlig fortrydelig herover, benyttede han ikke Tilladelsen, men blev Aaret efter Dr. med. ved det meklenborgske Universitet i Bützow, hvor han døde kort efter. Den yngste Søn er Selvbiografen, der blev født i København 25. Nov. 1756 og fik Navnene J a c o b T h e o p h i l u s.

Blandt de mange Venner, Faderen havde erhvervet i København, var ogsaa den bekendte rationalistiske Teolog, kgl. Konfes-

¹⁾ Se om ham Dansk biogr. Lex. og Erslews Forf.-Lex.

²⁾ Nærmere herom se Gordon Norrie: Jødernes Kamp for Adgangen til Universitetet og den medicinske Doktorgrad (Bibl. f. Læger, 1892), hvor der ogsaa findes en Del Oplysninger om Faderen.

sionarius C h r. B a s t h o l m. Paavirket af denne, vistnok ogsaa af Sorgen over sine 2 ældste Sønners tidlige Død, havde de Meza mere og mere nærmet sig Kristendommen, og det samme gjaldt hans 2 overlevende Børn, der lod sig døbe i Fredensborg den 27. Juli 1783; Sønnen fik ved denne Lejlighed C h r i s t i a n føjet til foran sine andre Navne, Datteren fik Navnet J u l i a n e M a r i e. Hun var født 1761, blev gift 1) 1785 med Løjtnant Georg Frederik Hoffmann, 2) med Major Daniel Christian Weldingh og døde 1817.

Netop samme Dag, som Børnene blev døbt, døde deres Moder, og kort efter, 23. Okt. 1783, lod ogsaa Faderen sig døbe i Fredensborg af Bastholm¹). Han havde allerede tidligere føjet T h e o p h i l u s til sit Fornavn; nu forandrede han det helt og blev døbt C h r i s t i a n J u l i u s F r e d e r i k. Han døde i København 24. Juni 1800.

Umstände formen den Character, Schicksale bessern, Unglück macht milde, Erfahrung weise, Wiederwertigkeiten stimmen herab, Leiden erweckt Geduld, Schwierigkeiten erwecken die Geister, Weltkenntniss macht uns klug.

Roman meines Lebens.

I en Alder, hvor andre Ynglinger nyde Livet i Spøg og Munterhed, naar de have faaet en god Opdragelse og af Naturen ere begavede med et godt Hierte, eller, naar de ere slet opdragne og af Naturen have Tilbøielighed til Laster og Udsvævelser, tilbringe deres Dage i slette Selskaber med Spil og Sviir og andre for Siel og Legeme fordærvelige Sysler, sad jeg og rugede over Bøger, Sprogkyndighed og Videnskaber. Allerede fra det 12te Aar blev jeg bestemt og dyrket til den lige saa megen Gavn virkende og Held udbredende som besværlige og paa Forfølgelser frugtbare Lægevidenskab. Min værdige Fader, hvis Minde aldrig uddøer hos mig, og som sikkert endnu hos mange af Hovedstadens Indbyggere er i lige saa kiærlig, som i Udlandet berømmelig Erindring, var med Liv og Siel hengivet til denne Videnskab, som han i et halvt Aarhundrede med Roes og Held udøvede i Kiøbenhavn. Denne hans Hengivenhed til Lægekunsten tilligemed hans medfødte utrættelige Flid og Virksomhed

¹) Baade Børnenes og Faderens Daab omtales i Adresseavisen 28. Juli og 29. Oktober 1783, men er ikke indført i Fredensborg Slotskapels, heller ikke som ofte ellers i Kristiansborg Slotskirkes Kirkebøger.

B. udgav s. A.: »Den ældre Doctor de Mezas Trocsbekiendelse, aflagt ved hans Indlemmelse i den Christne Kirke, tilligemed den Tale, som blev holden ved samme Leilighed«.

voldte, at han ikke et Øieblik kunde være uden Beskieftigelse. Hans ledige Timer, det vil sige den Tid, han var fri for at besøge de Syge, anvendte han derfor til min og mine Brøders Undervisning. Vi vare 3 Sønner og hans Hensigt gik ikke mindre end ud paa at danne os alle til Læger. Til hans største Sorg døde den ældste af os i Ynglingearene og den næstældste i en blomstrende Alder, efter at han havde taget sin Doctor-Grad i Bützow. Jeg var nu den eneste, han havde fæstet alle sine Forhaabninger paa, og uagtet jeg ikke viiste stor Lyst og Attraa til en Bane, som jeg, saa ung jeg var, nok kunde indsee var en saare vanskelig, maatte og skulde jeg dog blive Læge. Jeg var af en svagelig Helbred, havde følsomme Nerver og et deeltagende Hierte. Den mindste Modgang kunde giøre mig traurig, andres ringeste Lidelser opvakte større hos mig, desuden havde jeg et tungt Nemme. Vanskelig fattede jeg en Ting, men havde jeg den først inde, glemte jeg den aldrig. Med slige Mangler og Egenskaber var jeg begavet til Lægevidenskaben. Min gode Fader var af en aldeles modsat Natur og Temperament, han var heftig, utaalmodig, lettelig bragt i Harnisk, fattede let og havde en heldig Hukommelse. Hvad han kunde begribe, mente han, en anden ogsaa maatte kunde forstaae og fatte. Den ringeste Feiltagelse hos den, han underviiste, var ham utaalmodig, han geraadede i den største Vrede, og denne yttrede han i de heftigste Udbrud.

Lysten til at lære denne vanskelige Videnskab blev altsaa, som man let kan forestille sig, ikke synderlig opflammet hos mig ved denne Underviisningsmaade. Man tænke: hvilket et Aag for en 13 Aars Drengs Nakke at svede under anatomiske, physiologiske, pathologiske Videnskaber, at lære Lectier udenad i det latinske, franske, tyske og portugisiske Sprog, altsammen bibragt om Morgen tidlig, naar han klædte sig paa, en halv Time før Middagsmaaltidet, en Time strax efter og nogle Timer om Aftenen før Sengetid. Jo strengere han var, jo mere tog Lysten til den velsignede Læge-Kunst af hos mig. Det, som endnu mere bidrog til denne min Ulyst, var: at jeg alt i det 18de Aar maatte i Sommerheden saavel som i Vinterkulden vandre med ham i Elendigheds Boliger og see de Plager og Lidelser, den stakkels Dødelige er underkastet i Sygdoms Tilstand, være Øienvidne til den Jammer, Usselhed og Fattigdom, som saa mange kiæmper med foruden det høieste Klenodie: Sundhedens Tab (thi den ædle Mand nægtede ingen sin Hielp, Rige og Fattige havde lige Ret til hans Kundskab). Himmell! Hvilket Indtryk giørde slige Optrin paa mit stakkels Hierte. Næsten sandsesløs forlod jeg slige Steder, og det værste var, at jeg ikke fik Lov at fatte mig af min Angst og Skræk, førend jeg allerede maatte giøre Rede for det, jeg havde seet, sige, hvad jeg troede om Sygdommen, explicere, hvorfor disse og ikke andre Midler

vare anvendte o. s. v. Man tænke sig min Forfatning, at overtænke et grundigt Svar, naar sønderlidende Følelser bemestrede sig min hele Siel, og man vil vist ikke misunde min Tilstand. Alt dette gjorde ogsaa, at jeg i mit 20de Aar var saa fuldkommen hypochondrisk, som gives kunde. Tungsindet, vranten og afmattet sluttede jeg mig inde i min Eensomhed og fældede bitre Taarer, fordi jeg skulde fordømmes til en Bestilling saa aldeles imod mine Følelser og Tilbøieligheder. I slige bedrøvelige Dage var det ogsaa, at jeg besluttede enten at bryde Lænkerne og aldeles at opgive det Forsæt at vorde Læge, eller i det mindste at vælge en anden Læremaade og Undervisning. Denne Beslutning bekiendtgjorde jeg min Fader i et Brev, erklærende, naar jeg endelig skulde gaae frem paa den begyndte Bane, saa vilde jeg nu selv lede mig frem og frequentere Professorernes Forelæsninger i alle til Læge-Kunsten henhørende Videnskabsgrene. Det stod til ham selv, om han nu og da vilde overlade mig nogle Syge til Behandling og tillade mig at underrette ham om det, jeg foreskrev, og om Sygdommens Fremgang. Maanedlig bad jeg ham ligeledes at ville foretage en Examination med mig for at erfare, hvad Fremgang jeg gjorde i Videnskaberne. Min gode Fader antog dette Forslag med koldere Blod, end jeg havde ventet, og nu begyndte jeg da i Guds Navn en ny Løbebane og ligesom at fødes paa ny. Ærekiærhed og den Seier, jeg haabede at vinde over min Faders Tvivl om mit Foretagende, bevirkede det meste til mine Bestræbelsers lykkelige Fremgang, men især var Dr. Carstensen¹⁾ ypperlige og sieldne Indsigter og ligesaa prompte som vittige Svar, da han underkastede sig Examen medicum, den virksomste Drivfieder til min Beslutning i den senere Tid, nemlig: *e n t e n e n G a n g i T i d e n a t s t a a ø m i g s o m h a n e l l e r a l d e l e s a t o p g i v e d e t H a a b a t b l i v e L æ g e.*

Jeg studerede nu med Lyst og Iver, var opmærksom og lutter Øre ved Professorernes Forelæsninger, forsømte aldrig en eeneste Lection, var en flittig Tilhører ved de forefaldne Examina, besvarede hos mig selv de Spørgsmaal, som Professoren forelagde Candidaten, inden han besvarede dem, for at prøve mine Kundskaber — og paa denne Maade blev jeg saa bevandret i alle til Læge-Videnskaben henhørende Punkter, at Medicinen begyndte at blive mig ligesaa kiær, som den forhen havde været mig forhadt. — I de fem eller sex Aar jeg, saa at sige paa egen Haand, studerede, vare de Collegier

¹⁾ Knud Nicolai Carstensen, f. 1750, med. Eksam. 2. Sept. 1779, død som Akademilæge i Sorø 1820.

jeg valgte: Hennings's¹⁾, Kratzensteins²⁾, Callisens³⁾, Rottbølls⁴⁾, Winsløws⁵⁾, Saxtorphs⁶⁾ og Todes⁷⁾. Det, jeg blev og er, har jeg disse uskatteerlige, langt over mine Lovtaler gaaende store Mænd at takke for. Deres utrættelige Flid og Gaver i at undervise mig og andre, men især det uforglemmelige Venskab, en Callisen og en Winsløw, og den faderlige Kiærlighed, en Saxtorph skienkede mig, gjorde, at jeg med Begierlighed indsugede den veldædige Honning, som flød af deres Læber. Af disse mine uskatteerlige Lærere leve ikkun Callisen og Winsløw, der endnu bære mig med deres Venskab og i paakommende tvivlsomme Tilfælde venskabelig meddele mig deres gode Raad — de øvrige, tilligemed min uforglemmelige Fader, ere gaaede over til et bedre Liv.

De besværligste men tillige lykkeligste 3de Aar, jeg haver oplevet i mit medicinske Liv, vare de, jeg tilbragte paa den Kongelige Fødsels-Stiftelse. I det første Aar bleve ikkun faae Nætter tilbragte i en rolig og vederkvægende Søvn. Fødslerne indtraf som oftest om Nætterne, baade paa Stiftelsen selv, eller, hvad værre var, i Byen. I Mulm og Regn og Snee maatte man da, saasnart det ringede paa den slappe Portklokke, vandre ud til dem, som forlangte Hielp. Som oftest var det paa fattige Steder, hvor Lugt og Mørke og Usselhed angrebe Næse og Øine. Ingen Vand eller Lagen for den Hielpende, et Bord med usle Pjalter paa for den stakkels Fødende, omringet med grove, berusede Mænd, sladdervorne og sukkende Kiærlinger, der kappedes om at forpeste Luften med deres ikke appetitlige Uddunstninger saavel som med urimelig Nonsens, Eder og Forbandelser, naar Hielpen ikke skeete hastig nok — ofte ikke sikker paa sit Liv, naar man vilde forlade Konen med uforrettet Sag, fordi det gunstige Tidspunkt, hvori man kunde hielpe, endnu ikke var kommen. Dette er kun et svagt Billede paa de Oprin, der mange, mange Gange forefaldt ved mine Natteudvandring i det første Aar, jeg var paa Stiftelsen. Min ungdommelige Frygt hialp meget til at forøge det ublide i min Stilling, men da jeg omsider blev mere bevandret i Forretningerne, da jeg tog Mod til mig og svør paa ikke at sætte Haand til Værket, førend Mænd og Kvinder forlode Stuen, saa fik Tingen langt om længe et bedre Udfald og alting gik bedre. Alligevel bleve alle disse Bitterheder

¹⁾ Carsten Vilhelm Henrik Hennings, f. 1716, Generaldirektør for Kirurgien og Prof. chir. ved kir. Akademi, d. 1794.

²⁾ Christian Gottlieb Kratzenstein, f. 1723, Prof. med., d. 1795.

³⁾ Henrik Callisen, f. 1740, Prof. chir., d. 1824.

⁴⁾ Christian Friis Rottbøll, f. 1727, Prof. med., d. 1797.

⁵⁾ Frederik Christian Winsløw, f. 1752, Prof. chir. ved kir. Akad., d. 1811.

⁶⁾ Matthias Saxtorph, f. 1740, Prof. i Fødselsvidenskab, d. 1806.

⁷⁾ Johan Clemens Tode, f. 1736, Prof. med., d. 1806.

forsødede ved den moderlige Ørsløws¹⁾ blide og kiærlige Omhyggelighed; hvor ofte opmuntrede hun ikke mit vaklende Mod i besværlige Forretninger, hvor tit trøstede hun mig ikke, naar jeg kom hiem bleg af Angst over de mange Lidelser, som de stakkels Fødende maatte udstaae under den Operation, jeg var nødt at udøve. Hvor tit vederkvægede og oplivede hun mine synkende Kræfter med en styrkende og lædskende Drik, hvor megen Hiælp og Omsorg ydede hun mig ikke, naar Sygdom fængslede mig til Sengen! Dog, det vilde være et lige saa forgieves Arbeide at afmale hendes ædle Venskab, som det vilde være forgieves med Ord at udtrykke min Erkiendtlighed for de af hende modtagne Veldædigheder. Held hende derfor, hvor hun staaer og gaær, til den sildigste Alder!

Ikke lidet til disse tilbragte Aars Lyksalighed bidrog ligeledes min værdige Lærers Saxtorphs og hans Families blide og venlige Omgang. Han beegnede mig ikke som en despotisk Lærer og Fore-sat, men som en Ven og kiærlig Fader. Selv kom han ind til mig paa mit Værelse med den ham medfødte Blidhed og bærede mig med sine lærerige Samtaler, bad mig til sig, baade naar talrige Forsamlinger vare tilstede (der ikke vare sjeldne i hans Hus, thi han holdt meget af Velleevned), som i smaae Familie kredse med anstændig Tvangløshed, tilbragte jeg der mange behagelige og lykkelige Timer i Sang og Spøg og Munterhed! O! I Tider, hvor ere I henne? Der, hvor han er, som voldte dem, forsvunden ere de — borte er han — Fred med hans Aske!!

Fra 1781 til 1783 var jeg saa heldig at opholde mig i denne, hvad Fødsels-Videnskaben angaaer, saa lærerige Skole. I disse Aar var det ogsaa, at jeg om Morgenen, naar Prof. Bang²⁾ og Winsløw besøgte Hospitalets Syge, trolig fulgte med for at beskue de menneskelige Elendigheder. Een Dag gik jeg paa den medicinske, den anden Dag paa den chirurgiske Side. Den Kundskab, jeg der høstede under benævnte Mænds Styrelse, var ikke liden.

Forsynet altsaa med gode theoretiske og practiske Kundskaber vovede jeg det at underkaste mig den for saa mange Candidaters Skiebne afgjørende Examen medicum. Nogle Maaneder forud var jeg efter privat Prøvelse af Prof. Abr. Kall³⁾ og Etats-

¹⁾ Karen Ørsløw. Om hendes fortjenstfulde Virksomhed som Overjorde-moder ved Fødselsstiftelsen 1771—1790 henvises til E. Ingerslev: Matthias Saxtorph og hans Samtid.

²⁾ Frederik Ludvig Bang, f. 1747, Prof. med. og Overlæge ved Frederiks Hospital, 1820. (Indtil 1787 var Fødselsstiftelsen i en f. Fr. Hosp.s Pavilloner).

³⁾ Abraham Kall, f. 1743, Prof. i Historie, d. 1821.

raad Colbjørnsen¹⁾ indskrevet og optaget blandt Studenternes Tal²⁾). Jeg glemmer aldrig denne for min tilkommende Skiebne saa afgjørende Dag!

Klokken 9 om Morgenen³⁾ var jeg tilsagt at møde paa Valpladsen. Fader Saxtorph havde bevæbnet sig med alle baade skarpe og stumme Instrumenter, der henhøre til Giordemoder-Kunsten, og Moder Ørsløw havde forsynet mig med en god Frokost og nogle Glas ægte Champagnevin, der saaledes havde oprømmet mit Sind og mine Geister, at jeg i al Glæde og Lystighed hopped hen til Studie-Gaarden, hvor allerede een heel Skare af nysgierrige Medstuderende ventede min Ankomst. Mit oprømte Lune var dem paafaldende. De ventede at see den frygtsomme, blege Candidat og modtog nu den modige muntre Fyr, som han skulde gaae til en Dands. Men de drømte ikke om, at jeg paa saa vigtig en Dag havde udtømmet et Par Glædes-Bægre forinden Kampens Begyndelse. Jeg maa her anmærke, at det var raadeligt for Eenhver ved slige vigtige Leiligheder stedse at forsyne sig med et Par Glas af den velgjørende Druesaft, thi ikke sielden kan man, saa brav Karl man forresten maa være, af Frygt paa den uskyldigste Maade falde igiennem og derved lægge Grunden til Eens timelige Velfærds Tab. Man tænke sig og, kun for et Øieblik, hvilket voveligt Skridt det er for et ungt Menneske at møde for 6 til 7 graahærdede Professorer, der i deres hele Liv igiennem intet andet have syslet sig(!) med end deres Videnskaber, hundrede og hundrede Gange have lagt dem efter at udstudere de vanskeligste Spørgsmaal for at prøve Candidatens Styrke, og saa Ynglingen paa den anden Side, der i 9 til 10 Timer prompte og rigtigt skal besvare alle de ham forelagte Spørgsmaal uden at betænke sig! Maa man ikke forestille sig ham for Øieblikket klogere og erfarnere end alle dem, som skulle prøve ham? — Foruden god lagt Grund i sine Studeringer maa der da ogsaa sandelig en god Portion Mod til et saadant Foretagende — og Champagne er det sikkreste Middel til at opnaae det behøvende Mod og Munterhed. I det mindste er det overeensstemmende med min Erfaring, thi i de første to Timer ansaae jeg dem alle som Kaalstokke — og mit Foretagende faldt ud til alle mine Læreres Tilfredshed, til min gode Faders ubeskrivelige Glæde og til min egen Fyldestgjørelse.

¹⁾ Jacob Edvard Colbjørnsen, f. 1744, Prof. jur., d. 1802.

²⁾ de Meza er saaledes blevet Student i Efteraaret 1781, men han lod sig først immatrikulere 24. April 1783, fem Dage før han disputerede for Doktorgraden. For at underkaste sig med. Eksamen var det ikke nødvendigt at være Student.

³⁾ Eksaminationen fandt Sted 5. Dec. 1781.

Facultetet tilkiendte mig eenstemmig den bedste Character og erklærede mig værdig til at være Licentiat i Medicinen.

Ikke saasart havde jeg opnaaet denne Værdighed, førend det Kongelige Medicinske Selskab høitidelig med et trykt latinsk Brev inviterede mig til at bivaane dets Forsamlinger og valgte mig til dets corresponderende Medlem.

Det første Skridt var nu giort til min medicinske Vandel, og Prof. Saxtorph raadede mig nu at søge kongelige Stipendier for at reise udenlands. Dette var fuldkommen efter min Tilbøielighed og Smag, men min gode Fader, som flere Gange med den bedste Hensigt havde giort Hindringer i min Lykke, var ogsaa her Skyld i, at der intet blev af. Han drømte om, Gud veed hvilke, mange Hændelser, der kunde hænde mig paa en saadan 3 Aars Reise i fremmede Lande, saasom Paris, Italien, England, Berlin etc., talte om den Sorg, det skulde være ham, naar han, efter at have haft det Uheld at miste 2de af sine Sønner, nu maaske ogsaa skulde miste mig — og tusinde for Faderhiertet saa vigtige Grunde — og jeg holdt min Ansøgning, der sikkert var bleven bevilget, tilbage.

I Stedet for denne, maaske for min Lykke, gavnlige Reise, skrev jeg min Doctor-Disputats, og i April Maaned 1783 blev jeg promovet¹⁾. Til denne Høitid valgte jeg Professor Saxtorph, min Fader og en Student ved Navn Horn²⁾, som nu er Physicus i Norge, til mine Opponenten. Den Tale, min Fader holdt, inden han skreed til sine Indvendinger, var fuld af værdige Formaninger og Raad, hvorledes jeg nu havde at opføre mig mod de Syge, mod mine Medcolleger og ældre Læger, som vandt et stort Antal Tilhøreres Bifald og rørte mig til det inderste. Professor Tode, som var min Præses, bidrog ogsaa meget til Dagens Hæder, og efter 3 til 4 Timers Strid og Kamp fik jeg Dr.-Hatten paa ved Oldingen Kratzensteins Haand.

Efter min Dr.-Grad blev jeg atter af det Kongelige Medicinske Selskab valgt til dets ordentlige Medlem og bidragede med adskillige Afhandlinger til dets udgivne Skrifter Forøgelse.

I 1784's Begyndelse vedblev jeg nu som før at høre Collegier og at opholde mig paa Fødsels-Stiftelsen, men da min Praxis nu tog til, og nogle Candidater, der ønskede at komme i mit Sted, begyndte at se suurt til mit lange Forblivende paa en Stiftelse, som sielden Nogen nød længere end 3, høist 6 Maaneder, saa saae jeg mig nødt til at forlade et Opholdssted, der nu saa lang en Tid havde

¹⁾ Ligesom Broderen (se Indledningen) maatte han dog for at opnaa Tilladelsen give Afkald paa jus docendi et disputandi ex suprema cathedra, men har maaske opnaaet denne Ret, da han faa Maaneder efter blev døbt.

²⁾ Hans Iver Horn, f. 1761, d. 1836 som Landfysikus i Tønsberg.

været mig kiært. Jeg forlod det, ikke uden Rørelse, ikke uden at føle mig giennemtrængt af en oprigtig Erkiendtlighed mod Fader Saxtorph og Moder Ørsløws kiærlige og venskabelige Omgang. Men, det maatte skee.

Fra det Øieblik af jeg vendte Stiftelsen Ryggen, og jeg nu ligesom skulde begynde at betræde en ny Bane, begyndte alle mine Fortrædeligheder og Forfølgelser, som indtil dette Øieblik ikke have ophørte. Til en Deel af disse var jeg selv Skyld i, en Deel andre er jeg geraadet uskyldig i. Men jeg maa ikke glemme, at det ikke er min Agt at skrive mine Levneds B e d r i f t e r og H æ n d e l s e r, men at jeg blot skriver mit m e d i c i n s k e L i v, altsaa til Sagen.

I Aaret 1784 fik jeg det Indfald at udgive en latinsk Afhandling, der handlede om nogle af de mærkværdigste Giensstande i Fødsels-Videnskaben. I samme Skrift havde jeg indført en Afhandling om den onde Barsel-feber, som herskede i Aaret 1781 og havde bortreven mange Koner baade i Hovedstaden som paa Stiftelsen. Denne Afhandling voldte mig mange Ubehageligheder og lagde Grunden til mange paafølgende Gienvordigheder. Jeg kunde have forekommet det Hele, dersom ikke utidig Forfængelighed og ilde anvendt Ærekiærhed havde forledet mig. Dette gik saaledes til. Da jeg skrev min Dr.-Disputats, tilføjede jeg bemeldte Afhandling om Barsel-feberen til det Øvrige. Fader Saxtorph som Medlem af det medicinske Facultet skulde i Følge Loven tillige med de andre Lemmer giennemlæse Disputatsen, inden den kunde trykkes. Han ønskede, jeg vilde udelade denne Afhandling, fordi han ikke havde beskrevet denne Sygdom, og fordi han troede, at Udlandene vilde tilregne ham det som en Skiødesløshed, naar ikke han, som den første Fødsels-Hjælper i Danmark, men jeg som hans Discipel, først skulde beskrive den og offentlig bekiendtgjøre den. Da de andre Facultets-Medlemmer havde bifaldet hele Disputatsens Indhold, kunde han ikke med Myndighed befale mig at udelade den, men han overtalte mig venskabeligt at tiene ham deri. Jeg beklagede mig desangaaende for Prof. Tode som min Præses, men han raadede mig, for ikke i Øieblikket at støde Saxtorph for Hovedet, at udelade den og siden ved en anden Leilighed at give den ud i Trykken. Dette Raad tilfredsstillede mig, og som en stolt Yngling, der sluttede af den Fliid, hvormed Saxtorph søgte at forhindre Afhandlingens Bekiendtgjørelse, til selve Afhandlingens Fuldkommenhed, besluttede: om føje Tiid at komme frem med den for ei at gaa Glip af den Roes, jeg i den lærde Verden mulig kunde høste ved dens Bekiendtgjørelse.

Ikke saasart var den kommen for Lyset, førend hundrede

Ubehageligheder bleve Lønnen for min Næsviished. En Deel af det medicinske Publicum holdt dem op over, at jeg havde tilegnet Bogen ikke alene til Saxtorph, men endog til Madame Ørsløw, der ikke forstod Latin. Saxtorph blev vred, deels fordi jeg alligevel havde befordret den Afhandling, som var ham saa stor en Anstøds-Steen, og deels fordi jeg havde delt den Roes og Taksigelse, jeg efter hans Mening skyldte ham alene, tillige med Mad. Ørsløw. Jeg, som troede at skyldte dem begge lige meget, kunde ikke overtale mig til at smigre den eene og vise mig utaknemmelig mod den anden, havde altsaa i den bedste Mening tildraget mig en Hoben Critiker og Bebrejdelser, som jeg følte desto mere, jo mere jeg lærte at indsee, da det var for sildig, at jeg havde feilet. Tode blev nu Saxtorphs Hævner. Han skrev en bitter Recension over denne min Bog, dog saaledes at han blot berørte Tilegnelsens og Fortalens Indhold uden at sige hverken godt eller ondt om selve Bogens Indhold. Han viiste mig i denne Recension, at jeg havde ført Publicum i Vildfarelse, idet jeg betog Saxtorph den Roes, ham eene tilkom som Lærer paa Stiftelsen, naar jeg tillige tillagde Moder Ørsløw Berømmelse for den Underviisning, hun havde ydet mig; han gav mig nogle dierve Skoser, fordi jeg paa Titelbladet med fuld Navn havde skrevet mig den yngre, og sluttede med en fiin Compliment: at jeg aldrig kunde ønske mig større Lykke, end en Gang at blive saadan en Mand, at Publicum vilde antage mig for den ældre. Denne vittige men fienske Recension kom ud i et af Hefterne af hans Sundheds-Tidende¹⁾, altsaa til Skue for hver Mand i Standen, der alle holdt dette Maanedsskrift.

Man kan let forestille sig, at jeg, som en forfængelig, opblæst Yngling, ikke kunde fordøie et saadant Angreb af en Mand, der stedse havde viist sig som min Ven, der selv havde saa godt som raadet mig til at lade Afhandlingen trykke, og nu for at toe sine Hænder i Uskyldighed kastede sig op som Saxtorphs Hævner paa min Bekostning. Mit Blod var i Kog, jeg besluttede, han skulde ikke dø i Synden. Jeg skrev derfor et Svar, vel i en høflig men i lige saa bidende Tone som hans. Jeg kaldte ham min ærværdige og elskede Lærer, af hvem jeg ikke havde ventet Fiendtligheder, der slet ikke vare sigtende til min Bogs Indhold, men blot saarede min Person og lagde mig ud med en Mand, som jeg skyldte saa megen Erkiendtlighed. At jeg havde ventet en kiærlig Høflighed til virkelige Regler, paa det jeg en anden Gang kunde ved andre Skrifternes Udgivelse vide, hvad jeg havde at rette mig efter,

¹⁾ J. C. Tode: Nye Sundheds-Tidende for Aaret 1783. Recensionen Side 218, de Meza's Svar Side 250.

og ikke formodede Usandheder, Fordreielser og Bitterheder af en Mand, jeg stedse gjorde mig en Glæde af at ære som min Lærer. Sluttede tilsidst med en varm Taksigelse for den Compliment, han gjorde mig i Henseende til min værdige Fader, hvilken til at komme at ligne mine ivrigste Bestræbelser stedse skulde være henvendte til. Omtrent i denne Smag var Svaret stilet, som jeg udbad mig som en Ret at vorde indrykket i hans Sundheds-Tidendes næste Hefte. Under samme Tiid udbredte jeg i Byen, at man kunde vente mit Svar paa Todes Kritik i næste Hefte, hvilket kom en hel Deel af Nysgierrighed at længes med Utaalmodighed. Daglig løb man op til den arme Mand med Efterspørgsel, om ikke Mezas Svar snart kom ud, hvilket ærgrede ham meget. Han havde ventet, at jeg med ungdommelig Hidsighed efter Fortieneste skulde angribe ham, og nu fik han at see, at jeg med Kulde, med mandbar Stadighed giennemgik alle de Forurettigheder, han havde gjort sig skyldig i, at jeg beklagede mig i den uskyldig lidende Tone, og at jeg benævnte ham med anstændige og Ære-Titler — alt dette var ikke efter hans Kogebog, og han søgte alle Udflugter for at slippe at indføre Svaret.

En Dag — jeg glemmer det aldrig — da jeg gik, uden at tænke paa ham eller mit Svar, med en god Ven under Armen og spadserede paa Østergade, kom den opbragte Professor mig i Møde med Hatten i Haanden og gnistrende Øine og stevnede mig til følgende Dagen, som var en Torsdag, at møde i det Kongelige Medicinske Selskab for der, som han foregav, at afgjøre, om jeg vilde tilbagetage mit Svar, eller om han skulde dømmes til at lade det indrykke i Sundheds-Tidenden. Jeg forsikrede Hr. Professoren, at intet skulde være mig større Glæde end at have den Ære at møde paa bemeldte Sted, skiøndt jeg paa ingen Maade kunde indsee, hvad dette Selskab havde med vore Tvistigheder at gjøre, og end mindre kunde begribe, hvorvidt Selskabet var competent til at dømme os imellem, da det aldeles afhængte af Professorens egen Villie, hvad enten han vilde unde mit Svar en Plads i hans Sundheds-Tidende eller ikke. Derpaa skildtes vi ad, og min Ven spurgte med største Nysgierrighed, hvem denne Mand var, og hvad alt dette betydede. Leende fortalte jeg ham vor Skiermydsel, som nok skulde afgjøres med mere Blæk end som Blod.

Jeg gav dog min Fader og nogle faae Venner et Vink om dette Tilhold og mødte som sædvanlig i Selskabet den følgende Dag Klokken 6.

Efter at de sædvanlige Forretninger vare afgjorte i Mødet, og nogle alt havde reist sig for at forlade Selskabet, hørte jeg paa den anden Side af Bordet min opbragte Modstander høirøstet hviske til Selskabets Præses, som den Gang var salig Livmedicus

Gulbrand¹⁾. Tydelig hørte jeg denne indvende Professoren, at Stedet, hvor man kom sammen til videnskabelige Granskning, ikke var passende til slige Stridigheders Afgjørelse, saa meget mere som det stod aldeles til Professoren selv, om han vilde lade Svaret indrykke eller ikke; da nu Manden saae, at her ingen Trøst var at hente truede han med, jeg veed ikke hvilke Ulykker han i sit Medicinske Bibliothek vilde lade komme over mit Hovede, dersom jeg paastod, at han endelig skulde lade det indrykke i Sundheds-Tidenden. Jeg oppebiede nu alle disse Fataliteter med største Sagtmodighed, der dog blev ved den blotte Trudsel, thi det længe omtvistede Svar kom ud i forhen omtalte Blad, og Professoren greb hverken til Giensvar eller Hevn i ingen af hans Skrifter siden.

Ellers lærte jeg ved denne Leilighed af de Udtryk, nogle af Selskabets Lemmer yttrede sig med, hvor mange Fiønder jeg havde blandt mine Colleger. Især udmærkede Livmedicus Aaskow²⁾, Professor Saxtorph og Dr. Buchhave³⁾ sig i denne Henseende, og endskiøndt de Øvrige hverken gave Medhold eller Uvillie tilkiende, er det dog sikkert, at ingen aabenbart tog mit Partie uden Gulbrand, som forhen er meldt. Aarsagen til de 3de Herrers Fiendskab var følgende. Aaskows Had havde jeg allerede paa den uskyldigste Maade i Verden tiltrukket mig, da jeg endnu var Student og nylig var kommet paa Fødsels-Stiftelsen. Jeg blev nemlig engang af Prof. Saxtorph, som næsten alletider sendte mig i sit Sted, befalet at gaae til Madame Lund ved Børsen, der var i Barnsnød. Jeg undersøgte Omstændighederne, fandt alting i bedste og naturligste Tilstand og erklærede, at inden een Times Forløb vilde Konen lykkelig have født, og gik, efter at have lovet at komme igien, naar Timen var omme, hos nogle andre Syge. En vis Fru Waisfogth, der var Slægtning til bemeldte Kone og nærværende ved min Ankomst, kunde ikke finde sig i, at Saxtorph i saa vigtig en Begivenhed sendte en Yngling, som jeg var, gjorde strax efter min Bortgang Anstalt at faae Livmedicus Aaskow hentet. Denne paastod, at Konen strax maatte forløses med Instrumenter, dersom Fosteret og Konen skulde reddes. Konen blev nu lagt paa Lei, Instrumenterne tillavede og alting rede til den forestaaende Operation — da Konen til de Nærværendes største Forundring uden ringeste Hielp fødte en velskabt, skrigende Søn.

Under Sniil og venlige Haandtryk fortalte Barselkone mig ved mit Besøg denne Hændelse og fornoiede sig over min Spaadoms lykkelige Indtræfning. — Kunde jeg nu vel gjøre for, at Fostret spillede Aaskow denne Streg? Og var jeg en Forbryder

¹⁾ Johan Vilhelm Gulbrand, f. 1744, Livmedikus, d. 1809.

²⁾ Urban Bruun Aaskow, f. 1742, Livmedikus, d. 1806.

³⁾ Rudolph Buchhave, f. 1737, Dr. med. i København, d. 1796.

imod ham, fordi jeg efter min Overbevisning og Indsigter havde dømt rigtig?

End een Gang var jeg saa uheldig end mere at opvække hans Harmen imod mig, og den Gang tilstaaer jeg at have fortient hans Vrede. Sagen var denne. Et vist Fruentimmer fandt for godt, Gud veed af hvilke Aarsager, at sysselsætte Publicum med en Deel Giøglespil, som bestod i, at hun hverken spiste eller drak i adskillige Maaneder og slilte sig an at være inspireret af den Hellig-Aand, ved hvis Kraft hun kunde præke som den bedste Gudslærer, endskiøndt hun alletider forhen havde være eenfaldig og uvidende. Aaskow var Læge for denne Syge og talte om hende som et Underværk. I min ungdommelige Varme og Troskyldighed tog jeg mig ved en og anden Leilighed den Frihed at erklære det Hele enten for hysteriske Tilfælde og følgelig for en ganske naturlig Ting — eller for aabenbart Bedrageri. Patienten kom nu at ligge paa Hospitalet, og Aaskow blev endogsaa der ved at besøge hende som Læge. Til Lykke for Sandheden og til Ulykke for mig udviste det sig nu snart, at jeg havde havt Ret. Patienten havde ved Hiølpers Hiølp vidst at forskaffe sig Fødevarer, som hun skulde paa Bunden af Sengen, og ved forud vel at have indstuderet sig nogle af Bastholms Prædikener, som hun opremsede, naar der var brav Tilhørere, gav sig Anseelse af en inspireret Helgen, givet Anledning til al den Staahøi og Beundring! Da Bedrageriet var opdaget og tilstaaet af hende selv, kom hun i Forbedringshuset, og Comedien var ude. — Var det nu min Skyld, at Personen var en Bedragerske, som jeg havde paastaet, og kunde jeg for, at jeg ikke var saa lettroende som Mængden og en Livmedicus Aaskow? — Sandt er det, jeg skulde ikke paa saa latterliggjørende en Maade have yttret mine Tanker og ikke saa aabenhjertet ladet mig forlyde med min Mening, naar jeg lettelig kunde indsee, at den vilde fornærme mere aldrende og større Mænds Interesse. Unge Mennesker kunne speile sig i dette mit Exempel og betænke: at Følgerne af slige Udladelser kunde i Tiden vorde farlige for dem selv.

Dr. Buchhave var den anden af disse, der ved den Todeske Sag yttrede sit Fiendskab. Han havde i et andet lærd Blad¹⁾ ligeledes recenseret den omtvistede Bog. Han havde fordreiet Meninger og udrevet Stykker af deres Sammenhæng, saa det, jeg paa det tydeligste havde foredraget, blev uforstaaelig og Snak paa den Maade, han anførte det. Han tog sig ligeledes den Frihed at drage de Kiendetegn, jeg anførte paa Svangerskabet, i Tvivl, og da jeg ikke erkjendte ham for nogen Accoucheur og følgelig ikke ansaa ham competent at bedømme mine Erfaringer, antastede jeg ham

¹⁾ Nyeste Kiøbenhavnske Efterretninger om lærde Sager for Aaret 1783 S. 803.

temmelig diervt og beviiste ham baade med Saxtorphs og andre udenlandske Fødsels-Hjelpers Skrivter, at jeg havde Ret, og at han var en Idiot, der ikke vidste, hvad han sagde. — Grund nok altsaa for ham at hade mig.

Fader Saxtorph, der før havde været min Ven, min velmenende Lærer og oprigtigste Velynder, havde endnu ikke glemmt, at jeg mod hans Villie havde ladet den oftbemeldte Afhandling trykke, viiste sig altsaa ved denne Leilighed ikke heller som min Ven. Hans Fiendskab smertede mig mest, dels fordi jeg virkelig elskede ham, og dels fordi jeg følte med mig selv, at jeg nogenledes havde fortient hans Vrede. Men det var nu for sildig, og det Giorte stod ei til at ændre. Af en bedrøvelig Erfaring lærte jeg heraf, at man saare længe burde overveie en Ting, inden man udførte den; Diu deliberandum quod semel statuendum. I Øvrigt var det underligste i heele denne Hændelse, at denne lille Bog, der havde faaet saa mange Modstandere her i Landet og givet Anledning til saa mange Stridigheder og saa megen Fiendskab, at samme Bog udenlands og især i det berømte Værk, som udgives i Leipzig under Titel af Comment. de reb.¹⁾ med megen Roes blev omtalt og bedømt.

Imidlertid havde jeg skaffet mig en Deel Fiender og Forfølgere ved denne Sag, og jeg, som alletider har haft en empfindlig Character, kunde ikke taale daglig at see dem for Øiet, som ikke vilde mig vel, blev derfor saa kied af mit Fødested, at jeg besluttede at forlade det, naarsomhelst der tilbød sig en gunstig Leilighed. Denne Leilighed indfandt sig snart. I Norge bleve en Del Physicater oprettede, hvoraf jeg søgte det Bedste. Nu vare alle, selv mine Fiender redebon at være mig behielpelig dertil. De anbefalede min Ansøgning paa det Bedste, formodentlig fordi de ønskede at blive af med mig, og Hans Majestæt erklærede sig for mig. Min Bestalling var allerede underskreven og jeg fuldkommen bestemt til for evig at sige Kiøbenhavn Farvel, da Lægen i Helsingør sal. Salholts²⁾ Død indtraf. Jeg skulde nu atter være et Offer for andres Meninger og Fordomme. Skiebnen havde besluttet, at jeg skulde udsættes for flere Chicaner og Forfølgelser i et Fag, jeg med Ulyst havde appliceret mig til, studeret paa en møisommelig Maade og allerede tiltrukket mig saa mange Fiender ved. Min sønlige Kiærlighed skulde atter give efter for en om og værdig Faders Overtalelser. Han bad mig at opgive Physicaten i Norge og forsøge min Lykke i Helsingør. Jeg forestillede ham, at det var et voveligt Foretagende at bortkaste et kongeligt og vist Embede med et uvist, som var afhængigt af en heel Bys Sindelag, der baade kunde være gunstig eller ugunstig og altid var mindre ærefuld end Physicaten. Men hans

¹⁾ Commentarii de rebus in medecina gestis XXVII, 17—19.

²⁾ Biler Salholt, f. 1750, Læge i Helsingør 1779, d. 1784.

kiærlige Forestillinger, at han maaske som en gammel Mand aldrig meere fik mig at see, naar jeg tog til Norge, derimod tit kunde faa Leilighed at see mig, naar jeg valgte mit Levebrød i Nærheden, kom mig da ogsaa at opgive min første Plan og at vælge den, der var overensstemmende med min Faders Ønske.

Samme Dag, da man havde læst den helsingørske Læges Døds-Anmeldelse i Aviserne, satte jeg mig i en Kareet Klok. 6 om Aftenen (det var den 15de October 1784) og reiste, forsynet med en halv Snees Breve til nogle af Byens Indvaanere, en god Ven i Kiøbenhavn havde skrevet, i Guds Navn paa maae og faae ned til den paa hine Tider for Sviir og uordentligt Levned saa meget berygtede Helsingør. Det var over Midnat, da Postillonen holdt for Byens Svingelport. Det var mig, husker jeg, paafaldende, at man uden Vanskelighed aabnede Porten for min Skyld, hvilket jeg ikke var vant til i Kiøbenhavn, men da jeg saae, at en forfalden Stakitport skulde vogte Byen og tiene den til Sikkerhed i Nattetiden, saa forsvandt min Forundring meget.

Postillonen kiørte nu til Siøsteds Giæstgiverhuus, der uagtet al vor Ringen paa Klokken og Venten ikke behagede at lukke op. Vi henvendte os til Perssons', hvor det hedte, de kunde Ingen tage imod. Nu var kun Rhodes Auberge tilbage, men der lod de os vide, at saa sildig paa Natten toge de ikke imod Reisende. At alle disse Underligheder ikke morede mig meget, at det strax indgav mig underlige Tanker om Helsingørske Anstalter og Politie-Væsen og opvakte Fordomme imod hele Byen, som endnu til dette Øieblik, efter at jeg i 26 Aar har slidt mine Dage her, ikke har forladt mig, vil nok Ingen forundre sig over. Vi komme nok til at ligge paa Gaden i Nat, Kudsk, sagde jeg, men han bandte en stor Ed, at de nok skulde læres at lukke os ind. Han holdt ogsaa Ord, thi, da vi til anden Gang toge os den Frihed at forsøge vor Lykke hos Siøsted, holdt han ikke op at dundre paa Porten, førend vi naadigst bleve indladte. En Pige, der hverken var en Venus eller Mægære, men et godt skikkeligt Bondequindfolk, førte mig i dybeste Negligé og en Praas i Haanden ud igiennem nogle mørke, gothiske, og med alskens Ting møblerede Værelser i en temmelig stor, ikke mindre mulen og gammeldags Stue, som hun foregav at være Værtens S t a d s e s t u e, da de andre Værelser vare optagne, hvori der stod en gyselig stor Seng opstablet med Dyner til under Loftet, der denne Nat skulde afgive mit Hvilested. Da jeg var alene, faldt jeg i mørke Tanker. Jeg forestillede mig alle Huuses Bygning saa gammeldags og saa skumle som Hr. Siøsteds Auberge og fortrød inderlig det Skridt, jeg havde gjort, at forlade Kiøbenhavn for at tilbringe mine Dage i denne Ravnekrog. Søvn fik jeg slet ikke denne Nat, deels forhindrede Tusinde Tanker, som opstode i min Siæl, deels Madame Siøsteds

al for bløde Seng, jeg ikke var vant til, og deels et Selskab af nogle store Rotter, som nu og da hoppede mig over Hovedet og regalerede mig med deres behagelige Skrig, i at sove — saa Ingen var gladere end jeg, da Klok. slog 6 om Morgenens, og jeg fik høre, at Folk vare oppe i Huset. Jeg lærte nu snart at kiende ogsaa min Hr. Vært. Man forestille sig en gammelagtig, men rank, høi Mand med et blidt, muntert Ansigt, snaksom høflig i det uendelige, svensk af Fødsel, han ikke vilde være bekiendt, thi han talte godt Dansk, noget Italiensk og gebrokket Fransk, ogsaa Tydsk, med hvilke Sprog han ved alle Leiligheder slog om sig som med Trommelstikker, iklæd en puddret Pidskeparyk og Nathue, en gammel rød Skarlagens Kiøle og Vest med smalle Guldgalloner, stumpede Skiøder, store opslagne, gule Skindbuxer og Støvler med Spore paa, saa har man Hr. Vognmester Siøsted, som han stod og gik i levende Live. Med en Værts medfødte Nysgierrighed og Spørgekiærhed søgte han at udfritte min Hensigt til denne Reise, mit Navn, Character og Embede, og ikke saasnart havde han faaet alle disse Siebensachen at vide, førend han pludselig forlod mig, for, som jeg fuldt og fast maatte formode, at udbrede denne Nyhed i Søe- og Handelsstaden Helsingør.

En for mig meget behagelig Virkning af denne hans Sladder-vornhed erfarede jeg samme Dags Formiddag, da den engelske Consul Hr. Fenwick¹⁾ med megen Høflighed og fidelité gjorde mig den Ære at aflægge sit Besøg hos mig i mit Rotte-Logie og var saa forekommende, at han samme Dags Middag bad mig til Bords hos sig, hvilket var mig saa meget velkomnere, som jeg ingen Brev til ham havde med mig og følgelig kunde frabede mig denne Artighed hos de Andre, jeg havde Adresse til, som dog, naar der var mindste Ære i dem (saa tænkte jeg i det mindste), maatte endog mod deres Villie beviise mig samme Høflighed, naar jeg afleverede mine Breve. Men jeg havde forbandet forregnet mig. Jeg havde dømt gavmildere, end de fortiente. Hverken den ene eller den anden beviiste mig den Artighed, da de havde læst Brevene og deraf erfarede min Kommes Hensigt — men alle smigrede mig med deres Glæde, at jeg vilde som Læge nedsætte mig i Helsingør og udbad sig min Bistand i Sygdoms Tilfælde. Hr. Fenwicks Visit og Invitation var mig derfor dobbelt kjær, da jeg derved undgik et kiedeligt Middagsmaaltid i Hr. Siøsteds Huus, og som jeg i bemeldte Consuls Huus overmaade behagelig tilbragte hos hans værdige Frue. Ellers var den Skildring, man der gjorde mig om Indvaanernes Character, Egoisme og Særheder, ikke tillokkende for mig.

¹⁾ Nicolas Fenwick, f. i England c. 1729, d. 1799 som Generalkonsul. (Meddelt af Direktør Fr. Kaas).

Jeg havde nu næsten tilbragt 14 Dage i Helsingør og vidste, hverken om jeg skulde forblive paa dette Sted, eller om jeg atter skulde tage til Kiøbenhavn. Vel sendte man Bud efter mig nu paa eet, nu paa et andet Sted, vel havde de, som jeg havde Breve til, antaget mig som Læge med aarlig Salarium, men alt dette var ikke nok til at bygge noget bestemt paa, eller til at anmode en Mand af min Tænke-Maade at slaae mig til Ro. Fenwick han hjalp mig snart udaf min Forlegenhed, thi han kiendte Kruddet bedre end jeg. Han sagde mig, der var 2de Partier i Byen denne Sag angaaendc. Førend jeg kom til Byen, havde man overdraget Apotheker Wulff¹⁾, der ved sin Sledskhed og Snedighed forstod at tildrage sig Publicums Tillid, at, ved Skrivelse til Livmedicus Aaskow paa Byens Vegne, han skulde foreslaae een til Salholts Successor, som man paa hans Ord og Recommendation vilde antage og betroe sig til. Dette var mig ubevidst, ellers havde jeg hverken taget til Helsingør, eller i det mindste strax reist bort igien. Desuden var der endnu Eet, som gjorde, at hele Toldkammeret og deres Venner hellere vilde døe end lade sig betiene som Læge af mig, og denne Ting var følgende

Et halvt Aar forud havde jeg gjort et Engagement med Major R — skjolds Datter, der boede i min Faders Huus, hvor og jeg logerede, og som var i Kost hos Captain R — ulff. Jeg elskede denne Pige for hendes Blidhed, sædelige Anstand og andre gode Egenskaber, men især fordi hun oprigtig og med den inderligste Ømhed elskede mig. Hun bad mig henvende mig til Faderen, der var en opblæst, eønføldig, stolt Mand, hvilket jeg gjorde skriftlig, men fik Afslag uden at anføre anden Aarsag til denne hans Benægtelse, end at han allerede havde lovet sin Datter bort. Han bemærkede snart, at Datteren ikke saa let var at overtale til Frafald, besluttede derfor at sende hende til Helsingør hos en Tante (Fru E.), der var Søster til første Kæmmerer, Hr. Etatsraad. W.

Jeg vidste slet ikke, hvor hun var kommen hen, og hun blev saaledes bevogtet og beobagtet, at hun ikke kunde skrive mig til. Jeg havde alt opholdt mig en Deel Dage i Byen, førend jeg fik at vide, at hun var her. At jeg nu gjorde mig Umage at tale med hende, kan man nok forestille sig, men desuagtet var og blev det forgiève. Man sendte hende atter paa et andet Sted og svor mig Fiendskab og Had. Man udsprede de afskyeligste Usandheder, foregav, at jeg havde forført hende, at jeg havde besvangret hende, og, uagtet jeg indvendte, at, naar saa var, vilde det være Galskab af Faderen hellere at nægte mig sin Datter end at have den Plet paa sig at eie en Datter, der kunde saaledes glemme sig selv, blev man dog i den Tro, blot fordi man nu vilde have noget at hænge sin Hat paa

¹⁾ Johan Frederik Wolf, f. 1739, Apoteker i Helsingør 1773, d. 1786.

Man slutter nu lettelig, at denne Race, der hørte til dette Partie, cabaliserede alt, hvad de kunde for at faae mig herfra. Imidlertid gjorde nogle lykkelige Cure baade som Læge og Accoucheur Indtryk paa den fornuftige Deel af Publicum, og jeg var allerede i en vidtløftig Praxis, inden Aaskows Brev til Wulff indløb. Consul Fenwick, der, uagtet sine andre Feil, dog var en lige saa klog som listig Mand, man ikke saa let kunde narre, havde mig uafvidende skrevet et Circulaire i mit Navn, hvorpaa han fik een hel Deel Subscriberer paa mit Partie, inden de, som Aaskow havde foreslaaet, (hvoriblandt ogsaa jeg til min største Forundring befandtes) kom til Circulation — og da jeg af Antallet nok kunde see, naar Skibsfarten kom til, at jeg rigelig for det første kunde leve, og Byen begyndte at staae mig bedre an, lod jeg 3 være lige og slog mig til Ro. Imidlertid undlod Modpartiet, hvoriblandt Apotheker Wulff (der gierne ikkun havde ønsket een eneste Læge i Byen, som havde hans Mægling at takke for sit værende her) var, ikke at tilføie mig al den Skade, de kunde. Bemeldte Wulff altsaa vidste paa en underfundig Maade at forkleine min Credit, idet han af og til advarede Folk ikke at tage den Dosis, Doctoren havde foreskrevet, forinden man end een Gang havde talt med mig, da han frygtede Midlet vilde blive for stærkt for et Barn af den og den Alder — men han fik snart at lære, at jeg var ikke at spøge med. Jeg viiste ham snart, at han stod under mig og ikke jeg under ham. Hver Gang jeg fik Leilighed at komme efter, at Medicinen enten ikke var god eller slet lavet, eller andre slige Skiødesløsheder gik for sig paa Apotheket, som i de Tider sikkert ikke var sjeldne Tilfælde, saa angreb jeg ham offentlig og i Eenrum, som han fortiente, og truede tillige med, at dersom det ikke ændredes, skulde jeg forklage ham for Cancelliet og andre behørige Steder. Det hialp. Ikke alene blev Anstalterne bedre paa Apotheket, men han tog Seilene ind og blev saa spag som et Lam.

Ved Dr. S.¹⁾ Ankomst her til Byen havde jeg ogsaa adskillige Fortrædeligheder. Den første var, at Assessor W.²⁾, der var en vimsig og krybende Mand og vilde gierne gjøre sine Hoser grønne for Toldkammerererne, hvor han selv var ansat som Casserer, tog sig paa at aflægge Visitter med bemeldte S., der den Gang kun var Licentiat og endnu ikke havde taget Dr.-Graden, ikke alene i de Huuse, der havde skrevet sig for ham, men endog i alle mine Bekjendtes Huuse, og med megen Ordgyderi, som han havde overmaade Styrke i, at udbasune Mandens Ufeilbarlighed og Indsigter

¹⁾ Jørgen Strætt, f. 1755, Læge ved Hospitalet i Helsingør 1784, Dr. med. 1787, d. 1819.

²⁾ Johan Magnus Christian Weise, død 1812.

og recommandere ham, naar farlige Sygdomme indtraf. Uagtet nu de fleste Folk kiendte W. som en Fusentast, saa nægter jeg ikke, at denne Fremgangsmaade fortrød mig, især da han altid førend S.' Ankomst, havde paa samme Maade, især naar jeg var nærværende, talt i samme Sprog om mig og desuden viist sig tienstagtig og venskabelig. Ved første Leilighed, jeg traf ham i et stort Selskab i Klubben, foreholdt jeg ham ogsaa hans tvetydige og Lurendreier-Opførsel, og det Bedste var, at alle gavede mig Ret. Paa denne Maade skaffede jeg mig Fred fra den Kant.

Den anden Gang kom jeg i Strid med S. selv og det paa den uskyldigste Maade. Bemeldte Apotheker Wulff blev heftig syg af en Nervefeber. S. var hans Læge. Da det blev tvetydigt i Henseende til Livet, bad hans Kone mig, da jeg hændelsesvis var i Apotheket, at see til ham. Jeg fandt, at han burde have Blodigler og bad Madammen at proponere det for S., naar han kom. Hun gjorde saa, men han satte sig derimod og reiste til Fredensborg for at hente Aaskow, for at lade ham afgjøre Trætten. Jeg paastod, naar de ikke strax bleve anvendte, vilde Patienten maaskee være død, inden S. kom tilbage. Dette lo han af og forsikkrede, at Patienten var meget bedre, og at der ingen Dødstegn vare tilstede. Han reiste Klokkeren 11 om Formiddagen og kom med Aaskow Klokkeren 6 om Aftenen til Byen. Imidlertid var Patienten hensovet et Par Timer forud. De, som nu vare bekiendte med vor Strid, oppassede de ankommende Æskulaper i Porten ved Svingelen for at tilskrigte dem den, for deres Øren saa ubehagelige Efterretning, at Patienten alt var død. Man kan tænke, hvor han blev tilmode ved denne Tidende og ikke uden Aarsag, thi nu hedde det: havde han fulgt Mezas Raad, havde Wulff maaskee endnu levet, som man veed, det gaaer i Smaastæder. Aaskow for at redde hans Creaturs Ære (thi S. havde i Kiøbenhavn været Aaskows Amanuensis) foregav, at Patienten havde alligevel død, om han endog havde faaet Blodigler. Jeg saae mig nu nødt til at forfatte en Opsats, hvori jeg forklarede Wulffs Sygdom og den Tilstand, han var i, da Blodiglerne bleve anraadet, og bad min Fader i sit Navn at bede Tode indrykke det i sin Sundheds-Tidende og at besvare det Spørgsmaal: Om ikke Blodigler, under de omtvistede Omstændigheder, kunde have reddet den Syge. Svaret blev bejaende, og jeg seirede atter. Saaledes gjorde jeg mig lidt efter lidt bekiendt som en Mand, der forstod sin Metier, men skaffede mig ogsaa derved des flere Misundere og Forfølgere.

En anden ligelydende Chicane prøvede en vis R. F. Steffensen¹⁾ at tilføie mig hos en Skomagerkone, han i lang Tid var gaet til og behandlet for Kræft i Moderen, men da jeg blev hentet hos Konen

¹⁾ Rimeligvis Regiments-Feltskær Henrik Steffens, f. 1744, d. 1798, der en Tid garnisonerede i Helsingør.

uden at vide, han forhen havde behandlet hende, fandt jeg og erklærede, at Patienten havde Bugvattersot. Steffensen fik det at vide og bad mig skriftlig at møde hos Konen følgende Dag, hvor han og flere skulde overbeviise mig, at han havde Ret, og at jeg tog Feil.

Jeg mødte og fandt Strætt, en Compagnie-Feltskær ved Navn Altvater¹⁾, der blev anseet for et stort Lys hos Almuen, fordi han havde lært ved Grimasser og Charlatanerie at vinde de Eenfoldiges Yndest, en Amts-Barbeer ved Navn Beye²⁾ og R. F. Steffensen. Her vare nu Fire mod Een, men til Lykke var den Eene stærkere end alle Fire. Jeg overbeviiste dem nu, at Konen virkelig laborerede af Vandsot, og at hun skulde tappes. Det skeete, og hun blev skilt med halvanden Spand Vand. Da Konen var i Forveien afmatet, døde hun nogle Dage efter Tapningen, og nu paastod jeg, hun skulde aabnes for at vise Steffensen, at der ikke var Spor af Kræft i Moderen, men de fik underhaanden Manden overtalt til ikke at tillade det, og saaledes slap Steffensen for den anden Skam at vorde overbeviist om ikke at have kiendt Sygdommen.

Inden Konen blev tappet, havde Sladdermadammerne af mit Modparti stukken de smaa Hoveder sammen og yttret dem mod den Forvovenhed, jeg som ung Læge havde, at ville tro mig klogere end en gammel og erfaren Mand som Steffensen, og var forud forvisset om, at han og ikke jeg havde Ret; men efter Udfaldet blev deres Næser een Gang saa spidse som forhen, og de toge dem siden nok i Agt at bedømme og tale om Ting, som ikke kom dem ved.

Da nu intet vilde lykkes for mine Fiender at skade min Credit i Henseende til mine Indsigter som Læge og Accoucheur, saa sagde de: han er en brav Mand, der forstaaer sine Ting, men han er ligegyldig med sine Patienter, naar de ikke ere farlig syge — men hermed gjorde de mig en større Lovtale, end de maaskee troede, thi jeg har alletider gjort mig det til Lov aldrig at gjøre mere af en Ting, end den virkelig fortjener, da jeg anseer det for Bedrageri og Charlatanerie at udgive en Sygdom for farligere, end den er, hvorved Patienten uden Grund skræmmes og ofte angribes stærkere af Frygt, naar Lægen gjør for vigtige og betænksomme Miner over Smaating, og har jeg Gud skee Lov derved befundet mig saare vel hos mine Venner og Bekiendte, som kiender mig, de pleier at sige: saalænge Meza har Haab, ere vi trygge og frygte ikke.

¹⁾ Gottlieb Frederik Altvater, f. 1758, Kompagnikirurg i Helsingør 1782, kir. Eksam. 1786, d. som Regimentskirurg i Rendsborg 1836.

²⁾ Johan Peter Beye, Kirurg i Helsingør fra c. 1773 og endnu 1794.

Med en Amtsbarber ved Navn Beaufin¹⁾, en sand Original af Idiotie og den personificerede Stolthed, havde jeg og en Strid af en anden Slags. Jeg havde fæstet en af hans Svende, der skulde gaae mig tilhaande ved Søreiser med at sætte Spansk-Fluer, aarelade o. s. mere. Beaufin paastod, det var det samme som at berøve ham sit Levebrød og stevnede mig op paa Raadstuen, hvor han lod oplæse en Klage, der hverken havde Rimelighed eller Sandhed. Jeg affærdigede ham efter Fortieneste og fik giennem Collegium medicum udvirket, at Svenden ikke skulde mig formenes og han holde sig i Skindet.

Med Directøren ved Øresunds Toldkammer Hr. Geheime-Conferentsraad Numsen²⁾ geraadede jeg ligeledes i en alvorlig Penne-Kriig, som sandelig ikke gjorde ham Ære, da han heri viste sig partisk og uædelsindet. Hermed forholdt det sig paa følgende Maade. Der var ved Toldkammeret bestemt 100 Rd. fast Løn for en Læge, der med Fødsels-Kunsten kunde være de fattige Fødende behjælpelig. I lang Tid havde jeg alt i dette Fag assisteret de fattige Koner med Lykke, inden endogsaa Strætt kom til Byen, der blot i 3 Maaneder havde ligget paa Fødsels-Stiftelsen, jeg derimod lært denne Kunst og med Berømmelse udøved den i Kiøbenhavn i 4 Aar. Jeg søgte derfor de 100 Rd., dog saaledes at Enken, Fru Sallholt, skulde nyde dem i hendes Enkestand, og at jeg maatte erholde dem, saasnart hun indtraadte i et andet Ægteskab. Borgmester Wilde³⁾ erklærede paa min Ansøgning, at jeg var formedels mine bekjendte Kundskaber i denne Videnskab samt for den hidtil beviiste Flid for de fattige værdig at erholde Lønnen. Jeg bad Bastholm, der var min gamle Ven⁴⁾, at flye Numsen (der endnu den Gang var ved Hoffet) Ansøgningen, men han lod mig vide, at Numsen havde besluttet ikke at bortgive disse 100 Rd., førend eet Aar var forløbet, for at erfare, hvo af de to var den habileste — ikke destomindre havde S. allerede Løfte derpaa, inden han kom hertil og fik dem ogsaa; at jeg nu skrev Numsen et bittert og satirisk Brev til, kunde vel Ingen fortænke mig i, og fra det Øieblik af erklærede jeg ham Kriig ved alle Leiligheder, som jeg ærlig har holdt indtil denne Dag i Dag.

¹⁾ Christian Beaufin, f. 1722, Stadskirurg i Helsingør 1754, d. 1791. Om dennes Strid med de Meza henvises til Gorden Norrie's Artikel: »Doktorgradens Forhold til kirurgisk Praksis før 1788«, hvor der ogsaa findes den Oplysning, at Collegium medicum i 1784 havde udtalt sig omtrent ligesaa anerkendende om de tre Ansøgere: de Meza, Strætt og cand. chir. Falkenthal. Ugeskrift for Læger 1899, S. 1177—1186.

²⁾ Christian Frederik Numsen, f. 1741, Overhofmarskal, Direktør for Øresunds Toldkammer 1791, d. 1811.

³⁾ Tevis Wilde, f. 1727, Borgmester i Helsingør 1762, d. 1800.

⁴⁾ Jfr. Indledning.

Et lignende Tilfælde havde jeg med Biskop Balle, da Beaufin døde. Jeg søgte at blive ansat som Læge ved Klostret og Fattighuset efter ham, tilbød at lade den fattige Enke beholde Lønnen, saalænge hun levede, og vilde saalænge betiene de Syge i disse Hospitaler gratis; men den hellige Bisp, der var Ven af Aaskow, som interesserede sig for Strætt, besad saa liden Christelighed og Menneskekiærlighed, at han hellere vilde berøve Enken denne Indtægt end støde sin Ven Aaskow for Hovedet — og S. fik altsaa dette med alt det andet.

Saaledes vedblev man ved alle Leiligheder at vise mig Uretfærdigheder, ufortient Had og Forfølgelse, og Eenhver anden vilde maaskee hundrede Gange have forladt en Bye, der saa lidet skønnede paa Fliid, Fortieneste og uegennyttig Vandel; men jeg, uagtet jeg vist ikke harmonerede med Mennesker, hvor hverken Musik, Lecture eller fornuftige Samtaler vare agtede og intet var tilpas uden Kortspil (som jeg den Gang ikke kiendte til), Viid og Charlatanerie (hvoraf jeg var en afsagt Fiende), trodsede alle disse Anstøds-Støene og blev rolig. Om jeg heri handlede fornuftig, er et andet Spørgsmaal, som neppe kan bejaes — især burde jeg efter min Faders Død forladt en By, der stedse har viist sig utaknemmelig og uskionsom mod mig, thi da ønskede de Fleeste af hans forrige Venner, at jeg skulde komme til Kiøbenhavn for at være deres Læge; havde jeg gjort det, skulde jeg sikkert nu levet paa en brilliantere Fod, end jeg gjør her, og mine Børn vilde vist befundet sig bedre derved end ved at opholde sig her — tusinde Ubehageligheder, som her ikke er Stedet at anføre, vilde jeg derved have undgaaet, — men det skulde ikke saa være. Sandt nok er det, at i de senere Tider, efter at Folk en Gang vare blevne klogere, og man lærte at skielne imellem det sande og falske, levede jeg et roligere og lykkeligere Liv, hvortil en Deel af mine Fienders og Forfølgeres Dødsfald meget bidroge.

Dette Tiidspunkt indtraf især i Aaret 1793. Anledningen dertil gav nogle Stridigheder imellem Cancelliet, Magistraten og nogle Læger, der havde med de veneriske Syges Helbredelse at bestille. Cancelliet bebreidede Magistraten, at de ikke oconomisk nok behandlede Udgifterne i denne Anledning, saa at ikke sielden en fattig Patient beladt med denne Sygdom kostede 40 til 50 Rd. Sagen var især bleven paafaldende med en Mand, der, uagtet han alt havde forbrugt over 50 Rd. i Medicamenter, endnu var i samme Forfatning, som han forhen havde været. Magistraten fik derfor Befaling at tage en anden Læge til denne Syge. Magistraten skrev mig til, at man ønskede, jeg vilde paatage mig denne Syge og bad mig sige dem, hvad jeg vilde have for Curen, naar jeg troede Mennesket kunde komme sig. Jeg svarede dem, efter at have

undersøgt Patienten fandt jeg, at han kunde hjælpes, og at jeg vilde have 20 Rd. for min Umage, men f o r u d, da deres Opførsel imod mig hidindtil havde gjort mig vantro i Henseende til alt, hvad der angik dem. Jeg fik Pengene uden Indvending, hialp den Syge i 14 Dage paa Benene fuldkommen helbredet, og Medicinen, han havde forbrugt, beløb sig til 14 Sk. Nu sendte jeg dem de 20 Rd. tilbage, foregivende at det ikke var min Agt at fortjene Penge paa en fattig Casses Bekostning, og, da jeg hidtil havde levet foruden slige Sportler, kunde jeg ogsaa nu undvære dem. Dette blev alt fra Magistratens Side tilmeldt Cancelliet, der bærede mig med et saare galant Brev for min uegennyttige og ædle Tænkemaade, men da det fandt det ubilligt, at jeg skulde gjøre det omsonst, ønskede det, at jeg skulde modtage Pengene og lade dem vide, om jeg herefterdags vilde antage mig disse Elendige og under hvilke Conditioner, forsikkert om, at den uegennyttige og billige Tænkemaade, jeg havde viist ved denne Lejlighed, ogsaa vilde styre mig i denne Begivenhed. Jeg svarede herpaa, at jeg ikke tog mod Pengene, og at jeg fremdeles vilde gratis paatage mig alle Fattiges Helbredelse, saafremt de sorterede under det medicinske Fag og Fodsels-Kunsten, det chirurgiske undtagen, saafremt Regieringen vilde gratis give mig en Slags Bestalling paa denne min Forretning. Hans Majestæt fandt derfor for godt i Følge derom giorte Forestilling at udnævne mig som kongelig Stadsphysicus¹⁾.

Havde jeg den Gang forlangt, at man tillige skulde give mig Tittel af Professor eller Justitsraad, jeg havde sikkert faaet den.

Denne liden Ophøielse gjorde mig nu i Publicums Øine til et langt større Lys end Strætt, thi i de Uvidendes Øine behøves kun lidet for at reise eller fælde en Mand i mit Fag. Men at Vedkommende alligevel misundte mig denne paa Indkomster lige saa ufrugtbare, som paa Arbeide og Besværlighed saare frugtbare Bestilling, kan man vel ikke tvivle paa.

Jeg foresatte mig nu ogsaa at handle som en nidkiær, stræbsom Embedsmand, der maatte flyde af, hvad der vilde. Hidindtil havde jeg alt iagttaget mange Uordener det medicinske Politie angaaende, men jeg maatte tie, da det ikke var mit Kald at tale — men nu at tie var Forbrydelse mod den Tillid, Regieringen satte til mig.

Den største Nød, jeg fik at knække i mit Kalds Tiltrædelse, var at udrydde de Vanskeligheder, som hidindtil alle Tider mødte, naar en fattig Syg, der i k k e var venerisk, skulde have fri Medicin. Der var da alle Tider en Skriven til og en Skriven fra Magistraten, inden dette kunde tillades, saa ofte en saadan Syg meldte sig, i

¹⁾ Herved forklares, at der med Stadsfysikatet i Helsingør lige til dets Nedlæggelse i 1915 aldrig har været forbundet fast Gage.

dette Mellemrum blev værre og værre, ja ikke sielden døde, inden Svaret indløb. Dette var ikke efter min Kogebog, end mindre kunde jeg fordrage den aabenbare Uretfærdighed, at Elendige, der ikke vare Skyld i deres Uheld, skulde have mindre Rettighed til denne Understøttelse end de Ryggeløse, der ved Udsvævelser havde bragt sig Sygdommen paa Halsen. Jeg skrev derfor en Ansøgning til Magistraten, at det herefterdags maatte tillades mig uden derom at gjøre Forespørgsel, at forskrive fri Medicin til alle fattige Syge, som søgte min Hielp, men dette blev mig af den høivise Magistrat aldeles afslagen. Nu insinuerede jeg en lige Ansøgning til Cancelliet, forestillende for dette høie Collegium, hvorlunde de fattige Syge lidet vare tjente med den nye Indretning, af Stadsphysicus at have Tilsyn i deres Sygdom, naar Hænderne bleve bundne paa ham, og han ikke kunde skrive de nødvendige til Curen udfordrende Midler, og at Patienterne ofte døde, inden Magistratens Tilladelse blev udstedet. Cancelliet fandt denne Forestilling billig og gav Ordre til Magistraten, at det skulde være Stadsphysicus herefterdags uden Indvending tilladt strax ved en Sygs Anmeldelse at forskrive, hvad han fornøden til denne Hensigts Opbydelse for godt befandt. Denne sande Velgierning for de her i Byen værende Fattige, som de til den Dag i Dag have været i uforstyrret Besiddelse af, glædede mig mere, end om jeg havde vunden en stor Gevinst i Lotteriet — og dog vandt jeg intet andet dermed end Magistratens større Fiendskab, som de i Fremtiden saa tit lode mig føle.

Da jeg havde bragt dette i Rigtighed, begyndte jeg at henvende mit Øie paa Apotheket, som trængte til adskillige Forbedringer. Det havde hidindtil været uden Opsigt. Slette og daarlige Medicamenter kunde sælges uden Modsigelse. De stærkeste og farligste Midler kunde kjøbes der uden Recept som Kræmmervarer i en Urtebod. Men dette gik ikke af uden Umage og Besværlighed paa min Side. Vel havde jeg i Kiøbenhavn mange hundrede Gange bivaanet slige Apotheker-Visitationer, men eet er at være Tilskuer til en andens Handling, et andet er at være selv den Handlende. Mit Princip har alle Tider været: Vil man gjøre noget, maa man gjøre det tilgavns. Jeg begyndte derfor alvorlig at berede mig til dette Foretagende, og i hele sex Maaneder læste jeg flittig de bedste Bøger i Apotheker-Kunsten, skaffede mig smaae Partier af alle Medicamenter fra Kiøbenhavn for mine egne Penge, for at blive bekiendt med Lugt, Smag, Sammensætning og Bestanddele, gjorde Experimenter for at undersøge, om de vare gode og ægte, og om Tillavningen var som den burde, og da jeg nu troede mig i Stand til mit Foretagende, tilmeldte jeg Apothekeren, at i Følge min Pligt skulde Apotheket paa den og den Dag visiteres, bad ham til denne

Forretning at invitere alle de her practiserende Læger som Vidner og at anskaffe sig en Protocol, hvori Forretningen kunde indføres og underskrives af mig og de Andre.

Den første Visitation løb ikke af uden Forbittrelse paa Apothekerens Side, thi, at der fandtes adskilligt at lastes, at bortkastes paa Møddingen som udelig, kan man vel forestille sig — men jeg havde en Gang sat mig for at handle tilgavns og ikke pro forma. Siden blev denne Forretning hvert Aar udøvet, og Apotheket var i de senere Aar et af de Bedste i Landet.

Giordemodervæsenet var ogsaa endnu ikke saa fri for Unoder og skadelige Vaner, som jeg ønskede. Vel havde jeg ved at lade en Bog, Om Giordemødrenes Pligter og Egenskaber, som jeg i Begyndelsen af 1784, inden jeg var kommen til Helsingør, havde udgivet i Kiøbenhavn, gaae i Omløb hos mine Bekendteres Husmødre, søgt at underrette dem om alle de Ulykker og fordærlige Haandgreb, disse gjøre dem skyldige i, og advaret dem at vogte sig for — vel havde jeg skienket enhver Giordemoder et Exemplar af denne Bog, for at viise dem, hvorledes de burde være, naar de skulde fortjene Navn af sande Giordemødre eller Fødsels-Hielperinder. Men det hjalp kun for saa vidt, naar de vare hos en Kone, der havde læst min Bog, paa andre Steder gik det efter den gamle Slendrian, og endog disse Damer bleve mig fiendske, fordi jeg havde giort Barselkonerne for kloge. Een især fandtes her i Byen ved Navn From, som med sin barske Behandlings-Maade og ufølsomme Adfærd havde afstedkommet gyselige Uordner. Jeg gruede, hver Gang jeg blev hentet hos en Fødende, hvor hun var Giordemoder, thi jeg vidste i Forveien, at hun ved sin Selvklogskab saaledes havde fordærvet Tingene, at man uagtet al anvendt Hielp ikke kunde raade Bod paa den Ulykke, hun havde forvoldet. Jeg anklagede hende mange Gange for Magistraten og erklærede hende for uværdig til sit Embede. Men da disse Herrer lidet bekymrede sig om Menneskevel, og med deres fede Embeder beløe og ringeagtede min Nidkiærhed, saa blev det immer ved det Samme, og hun slap immer ustraffet og heelskindet. Jeg maatte derfor gribe til diærvere Midler. Jeg forfærdigede en Klage paa nogle Ark stor, hvori jeg anførte alle Data, der beviiste hendes slette Opførsel, tilføiet de Herrer Dr. Strætts, Regiments-Feltskjærer Altvaters og Hjelmdrops¹⁾ Vidnesbyrd, om saavel det af mig anførte, som hvad de hver især havde havt Kundskab om angaaende denne Furies Opførsel, og sendte det ind til Giordemoder-Commissionen i Kiøbenhavn, der bestod af Saxtorph, Tode, Mangor²⁾ og Bang.

¹⁾ Hans Christian Hjelm-drop, f. 1764, i Helsingør 1792—1799, d. 1802 i København.

²⁾ Christian Elovius Mangor, f. 1739, Stadsfysikus i København, d. 1801.

Jeg ventede nu sikkert at opnaae Maalet og at see Byen befriet for dette Uhyre, men jeg bedrog mig. Saxtorph, der var Froms Læremester, kunde ikke udsætte sig for den Skam at afsige Dom over en Gienstand, han selv havde produceret, og fandt for godt at erklære, at for disse Forseelser troede han ikke, at hun kunde afsættes fra sit Embede. Da han var den, som styrede hele Commissionen, kan man vel forestille sig, at de Øvrige maatte og være af hans Mening. Dette Tilfælde gik mig meget nær, og jeg sukkede over, hvor lidet Menneskeligheden toges i Betragtning, naar Egoisme, utidig Undseelse og Egennytte beherskede Embedsmanden. Jeg græmmede mig over, at den nidkiæreste Embedsmand maatte, imod bedre Følelse og Villie, see sig nødt til at blive kold og lunken, da han sielden fik Medhold i de vigtigste Foretagender. Men man lod mig sukke, man lod mig græmme sig, og Kvinden triumpherede endnu. Jeg maatte nu tie og overlade Tingen til Tiden, der ogsaa langt om længe virkede veldædigen, thi den eene efter den anden forlod Umennesket, og jeg tør sige, at i en Deel Aar har hun vist ikke havt Leilighed at anvende sine Kunster, thi hun er lige saa godt som gaaet i Forglemmelse, og Ingen agter hende mere. Endog ikke her slap jeg for Chicane og Fortrædelighed, thi hendes Mand, uagtet han levede ilde med hende og var desuden en grov og ubehøvlet Karl, søgte om Aftenen to Gange paa Gaden at løbe mig overende for denne Klage mod hans Dalunda, og, dersom jeg ikke havde raabt paa Folk, maaskee tiltænkt mig noget værre. Dette var da atter min Løn for min gode Villie at handle, som jeg burde for Mængdens Bedste! Men ikke desto mindre blev jeg ved, som jeg havde begyndt, holdende mig til det tyske Ordsprog: *T h u e R e c h t u n d s c h e u d e n T e u f e l n i c h t.*

Den væmmelige og i mine Tanker skadelige Vane, de fleeste Slagtere gjøre sig skyldige i, idet de oppuste Kiødet, især Kalve-, Lamme-ogGriise-Kiød, havde i lang Tid været en Anstøds-Steen i mine Øine. Jeg vidste, det var forbudt i Kiøbenhavn, jeg higede efter at see det ligeledes her hemmet. Tit havde jeg mundtlig anmodet Politie-Mesteren at sætte Dæmning for denne skidne Unode, men det var ikke den Mands Sag at lægge sig ud med det agtbare Slagterlaug. Jeg maatte da nu paa Embeds-Vegne skriftlig bringe ham mine mundtlige Anmodninger i Erindring, og han var nødt til at opkalde Slagterne paa Raadstuen. Men da de foregave, at dem skadede intet og følgelig ikke troede dermed at tilføie andre Skade, saa forblev det som forhen. Jeg henvendte mig nu til Cancelliet, forestillende, hvorlunde jeg baade mundtlig og skriftlig havde paalagt Politie-Mesteren at forbyde Slagterne denne for Dyret lige saa væmmelige som for Sundheden skadelige Skik, men havde intet udvirket. Jeg tog nu ifølge min Pligt min Tilflugt til det

kongelige Cancellie og ventede sikkert Understøttelse i en for Sundheden saa vigtig Sag af dette høie Collegie. Cancelliet indhentede Collegii medici Erklæring desangaaende, og efter føie Tid blev det forbudt under Mulct og Tiltale. — Politie-Mesteren, der ærgrede sig, at jeg havde drevet det saa vidt, hevnedes sig paa en særegen Maade, idet han ved Placaten paa de offentlige Hjørner bekendtgjorde: at i Følge Stadsphysici Dr. de Mezas Anke til Cancelliet forbydes det herefterdags at opblæse Kiødet under Mulkt af saa og saa mange Rigsdaler.

Nu stod jeg i Stikken, nu faldt al Harme paa mig — nu havde jeg opbragt det hele Slagterlaug imod mig — og Karle og Drengene med Trugene paa Nakken løb efter mig og raabte: Vil Doctoren ikke see, om Kiødet er opblæst, og andre slige Lavheder, som man kan vente dem af Pøbel. Men et Par dierve Ord til Politie-Mesteren og Trudsel om at anklage ham for Regieringen, dersom han ikke i faae Dage raadte Bod paa denne Uorden, skaffede mig snart Fred — dog varede det ikke længe, førend man atter pustede Kiødet op som før og vedbliver den Dag i Dag med at gjøre det uden mindste Straf.

Da hans Majestæt befalede, at jeg skulde tiltræde den Helsingørske Sundheds-Commission, bevirkede jeg ogsaa adskillige gavnlige Ting, som før ikke vare tænkt paa. Først blev det ved min Forestilling afgjort, at Vagtskibet skulde forblive i Sundet til December Maaned og længere, naar ingen Frost eller Is forhindrede det. Hensigten af denne Anstalt var: at Skippere, som kom fra med Pest befængte Steder, skulde forbydes at gaae i Land, med mindre de først vare undersøgte, hvilket af Vagtskibet bedst kunde iværksættes, hvilket ogsaa i min Tid, da jeg var i Quarantainen, blev foranstaltet.

Ligeledes foreslog jeg ogsaa, at naar en Syg, af hvad Slags det endog var, blev ført i Land, skulde han ikke, som det skeete, forinden Hospitalet var opført¹⁾, vorde lagt efter gammel Skik i et eller andet Huus for at helbredes, men skulde forinden undersøges af Quarantaine-Commissionen, om Sygdommen var af den Beskaffenhed, at han uden Skade og uden at udbrede Smitte kunde ligge der eller ikke, og at han, saasnart det fandtes, at Sygdommen var smitsom, skulde transporteres til Hospitalet. Cancelliet gav ikke alene dets Bifald til dette Forslag, men udvidede det dertil, at blot jeg af hele Commissionen skulde vælges til denne Undersøgelse, og at eenhver Læge, der behandlede en saadan Syg, skulde først henvende sig til mig og indhente min Bedømmelse, forinden han turde paatage sig Curen, i manglende Fald tiltales for Forsømmelse.

¹⁾ »Øresunds og Helsingørs Syge-Hospital« blev taget i Brug 1796.

Dette voldte nu atter Suurheder og Misundelse paa Lægernes Side, som jeg dog var uskyldig i, da jeg langt fra ikke drømte om, mindre havde søgt, at Forordningen skulde falde ud paa den Maade.

Ovenfor er anført, at jeg passede paa alle Uordner, som gik for sig paa Apotheket. Iblandt disse var denne, at Brækmidler og Purgansere kunde Eenhver faae uden Recept. Letsindige Fruentimmer, som gierne vilde skille dem ved den Byrde, de havde paaført sig ved Ukydskhed, betiente sig af denne Leilighed og brækkede og purgerede hveranden Dag. For at forekomme denne Uorden foreslog jeg for Cancelliet, at saadant skulde forbydes i Helsingør, og at ingen herefterdags skulde faae slige Midler, med mindre de vare foreskrevne af en legitimeret Læge. Cancelliet, efter at have hentet det medicinske Facultets Betænkning, udvidede denne Forordning ikke alene til Helsingør men giældende for hele Danmark.

Jeg havde bemærket, at Fuskere og Barberere som efter denne Forordning ikke kunde faae disse Midler fra det Apothek i den By, de opholdt sig, foreskrev store Quantiteter af samme fra Hovedstaden og i deres Praxis meddelte dem til de Syge, som vare galne nok at betroe sig til dem. Jeg proponerede derfor atter til Cancelliet, at til Fuskeres Udryddelse skulde der foranstalles, at hver Apotheker saavel i Hovedstaden som i Provindserne burde have en Liste paa alle de privilegerede Lægernes Navne, og at hver Gang en Candidat, naar han blev examineret og fik Tilladelse at practisere, skulde hans Navn Apothekeren tilkiendegives, som den eneste Maade hvorved Fuskere kunde udryddes — thi saa kunde hverken Kiøbenhavns Fuskere faae Medicin i Provindserne, eller Provinsial-Fuskere faa Medicin i Kiøbenhavn. Men enten Cancelliet nu begyndte at blive kied af min Nidkiærhed eller ved en af Herrens Afgang, da den i hans Sted komme ikke kunde lide, at et saa ringe Lys som jeg skulde skinne for meget, saa blev denne Proposition ikke reflecteret paa til for et Aar siden; da jeg alt i nogle Aar havde taget min Afsked, kom den ud Ord for anden¹⁾, men ikke under mit Navn, men som et Product af Sundheds-Collegium i Kiøbenhavn. Hvorvidt det er Ret, at man henlægger en Mands Forslag i saa lang Tid, uagtet man indseer Gavnen og Rigtigheden af Samme, og siden udgiver den under en andens Navn, vil jeg ikke bedømme. Dog tror jeg, at det var det mindste, man kunde giøre

¹⁾ Ifølge Resol. 11. Jan. 1808 udgik en Kancelliplakat med Forskrifter om Lægemedlers Udlevering fra Apotekerne og Paabud om Udgivelse af en trykt Fortegnelse over alle autoriserede Læger og deres Amanuenses, der skal tilstilles Apotekerne. Den første trykte Fortegnelse over autoriserede Læger, særligt bestemt for Apotekerne, udkom 1809.

for en Mand, der i 10 til 12 Aar har tient Staten gratis, at man ikke berøvede ham den Smule Ære, han nok havde fortjent for sin utrættelige Fliid og uegennyttige Tieneste.

Endelig da Hovedstaden havde faaet sig en Redningsanstalt for Drukne, hiigede jeg efter at faae en lignende her oprettet, hvilket jeg ansaae for en Nødvendighed i en By, hvor saa tit Folk faldt i Vandet ved Broen og paa Rheden. Over et halvt Aar skrev jeg frem og tilbage til Præsident, Borgmester og Raad, blev opholdt med Udflugter og Spørgsmaal og tilsidst fik Afslag, fordi det ikke behagede de 16 Mænd — man tænke sig, de 16 Mænd bestaaende af Brændevinsbrændere, Bryggere og Børstenbinderel — at lægge Byens Casse denne Udgift af 150 Rd., skriver Hundrede og halvtredsindstyve Rigsdaler, til Tyngde.

Dette Afslag ærgrede mig saa meget, at jeg blev syg, og i min Sygdom besluttede jeg at søge min Afsked som Stadsphysicus. Jeg gjorde det virkelig, efter at jeg havde erklæret for hans Majestæt at jeg nu i 11 Aar ved mit Embeds Førelse havde som oftest indhøstet Had og Forfølgelser, og at jeg altsaa for mit Helbreds Skyld saa mig nødt til imod min Villie at nedlægge mit Embede. Takkede hans Majestæt for den Tillid, han hidindtil havde sat til mig, idet han allernaadigst havde bifaldet og ladet mange af mine Forslag komme i Udførelse og overlod det nu allerunderdanigst til Allerhøistsamme, om han troede mig værdig til en liden Opmuntring eller Belønning for den Tid, jeg paa det nidkæreste og uegennyttigste havde tient Staten og hans Majestæt. Jeg fik rigtig nok i N a a d e efter Forlangende min Afsked, men indtil denne Dag ikke saa meget som Tak, langt mindre noget andet. Men jeg kan troe, den Gang vare Ridderordenerne ikke endnu i Model!¹⁾

Da jeg havde faaet Afsked som Stadsphysicus, meldte jeg mig ogsaa ud af Qvarantine-Commissionen, i hvilken Anledning jeg fik et meget galant Brev af Kammerherre og Præsident Hauch²⁾, hvori med mange Ophævelser doleredes over, at jeg vilde forlade Commissionen, hvoraf jeg havde været et saa arbeidsomt og gavnligt Medlem etc. Et $\frac{1}{4}$ Aar derefter kom Dr. Strætt ind i samme Commission og fortiente i det første Aar over 2000 Rd., skriver To Tusinde Rigsdaler, da jeg i 11 Aar ikke havde seet en Skilling hverken af dette eller Physicatet.

»For at vise, at jeg ikke har været doven i min medicinske Vandel«, slutter de Meza sine Optegnelser med en Liste over sine

¹⁾ Danebrogsordenen i sin nuværende Form indstiftedes 28. Jan. 1808, altsaa Aaret før Selvbioграфien er skrevet.

²⁾ Georg Christopher Hauch, f. 1751, Præsident i Helsingør 1798, d. 1823.

indtil da offentliggjorte litterære Frembringelser, lærde og populære, originale og oversatte, i det danske og latinske Sprog; nogle af de sidste er foruden i »Det Kgl. Danske Medicinske Selskabs Skrifter« optagne i engelske, tyske og italienske faglige Tidsskrifter. Angaaende disse saavel som senere Arbejder henvises til Erslews Forfatter-Lexikon.

Endvidere havde han, foruden et Par Fødselsdagsvers og andre Smaadigte (»Til Luna«, »Den Tungsindige«, »Ringen«), skrevet 2 Skuespil: »Dormon og Wilhelmine« i 5 Optog (d. e. Akter) og »Lægerne i Buxtehude« i 2. Intet af disse Stykker er trykt, og kun det første blev (som Forf. udtrykker det) »antaget af Directionen for det Kongelige Danske Skuespil, Hauch, Thaarup og Kierulff, og 1ste Gang opført 12. Januar 1796, men 3die Gang, da jeg skulde høste Indkomsterne, blev det ved Cabale og Sømmensværgelse udtrampet forud ved anden Forestilling«.

Om denne »Sømmensværgelse« fortæller Overskou¹⁾, at der forud for dets Antagelse havde verseret Rygter om, at Stykket gik ud paa at vise, »at Adelstanden repræsenterede Himmelen her paa Jorden, og at en Borgerlig kan, skønt med megen Umag, liste sig ind i denne Himmel«. Dette Rygte faldt naturligvis ikke i god Jord paa en Tid, da den franske Revolutions Idee nys havde vundet Tilhængere i vide Kredse, og der blev da ogsaa af den bekendte Malte Bruun og Meningsfæller agiteret mod dets Antagelse. Theaterdirektøren, Professor J. Kierulff, var ogsaa stemt for at forkaste det, men da nogle Hoffet nær staaende Personer, som troede, at Tendensen virkelig var »Borgernes Belæring om Adelen medfødte store Fortrin«, øvede Tryk paa ham, gik »den svage Kierulff« mod sin bedre Overbevisning med til at antage Stykket. Da der imidlertid allerede ved den første Opførelse lød stærke Mishagsytringer og disse ved den anden udartede til en »frygtelig Tumult«, turde Direktionen ikke lade det opføre tiere. Efter hvad Overskou ellers beretter om Stykket, har Ulykken herved ikke været stor: den dygtige Læge havde vovet sig ind paa et Omraade, hvor han ikke hørte hjemme — men maaske der ogsaa har ligget andet end dramatisk Interesse bagved! Det tragiske, eller maaske snarere tragikomiske, ved Sagen var nemlig, at baade Stykkets Angribere og dets Forsvarere — men ikke Kierulff — ganske havde misforstaaet dets Tendens. Denne var nemlig²⁾ »meget spagfærdigt at foreholde Adelen det urigtige i dens Afsky for Familieforbindelse med Borgerlige«, og man kan da vanskelig frigøre sig for den Tanke, at det er Forfatterens (Side 285 omtalte) mislykkede Giftermaals-

¹⁾ Den Danske Skueplads, 638 ff.

²⁾ Overskou anf. Sted.

plan, der har inspireret ham til det lige saa mislykkede Forsøg paa at optræde som Dramatiker og Moralist.

Om Selvbiografens senere Levned skal endnu blot anføres et Par Data: 1816 blev han Justitsraad, 1819 Læge ved Øresundshospitalet, 1831 Ridder af Dannebrog, 1832 Medlem af det Kgl. medicinske Selskab. Han døde i Helsingør 6. Apr. 1844, efter at have været gift 1) 5. Dec. 1787 med Anna Henriette Lund, døbt 6. Sept. 1767, død 15. Jan. 1825, fra hvem han blev skilt; 2) 24. Juli 1814 med Anne Marie Prip, f. 22. Febr. 1783, død 20. Jan. 1862. Han var Fader til General Chr. Julius de Meza og Stiftsorganist i Aalborg, Professor Carl Wilhelm de Meza.

Et Uddrag af Selvbiografien har i Oktober 1909 været offentliggjort i »Helsingørs Avis«, men Originalen er senere bleven borte; forinden var der dog taget nogle maskinskrevne Kopier, af hvilke et Eksemplar velvilligst er stillet til Raadighed af Fru Oberstinde Ida Lesser, født de Meza. Kopiens Retskrivning bærer tydelige Spor af at være forvansket; den er, saa godt det lod sig gøre, ført tilbage til Originalens.

Originalen til det hosføjede Portræt er en usigneret Pastel i Familiens Eje. Et andet Portræt i Olie er ophængt i Klubben i Helsingør.

Lidt om Poul Wendelbo Løvenørns Slægt.
Af **E. A. Thomie.**

Hr. General A. Tuxen har i dette Tidsskrift 7. R. B. 1. S. 19—29 meddelt nogle Oplysninger om Poul Wendelbo Løvenørns Barndomshjem og Forældre. Han meddeler her, at Løvenørn kun havde en Broder Niels Wendelbo, der blev Byskriver i Skien i Norge. Dette er ogsaa rigtig nok. Niels Thomassøn Wendelbo »ved Hytten« levede nemlig i mange Aar først i Gjerpen, hvor han muligvis har været ansat ved Fossum Jernværk, og hvor han 19. Mai 1704 blev gift med Dorothea Maria Madsdatter »fra Hytten«. Omkring 1716 blev Niels Wendelbo Byskriver i Skien, hvor han døde 1731 (begr. 20. Juli s. A.) 50 Aar 10 Mdr. gl. Han er saaledes født i 1680. Konen, der gives Familienavnet »Lemvig«, døde som Enke ligeledes i Skien 1736 (begr. 23. April s. A.), 49 Aar 8 Mdr. gl. Hun maa saaledes være født i Aaret 1687.

Niels Wendelbo havde en Mængde Børn, nemlig:

- 1) Anna, døbt i Gjerpen 3. September 1705; opkaldt efter Faderens Moder. Blandt hendes Faddere nævnes Poul Madssøn Wendelbo »fra Klosteret« (∴ Gimsø Kloster) og Nils Mortensen »fra Horsens«.
- 2) Thomas, døbt i Gjerpen 22. Sønd. eft. Tref. 1706; begr. der 2. Mai 1708, 1½ A. gl. Blandt Fadderne var Poul Wendelboe.
- 3) Thomas, døbt i Gjerpen 30. August 1708; begge disse Børn ere opkaldte efter Faderens Fader. Blandt Fadderne var »Skipper« Nils Mortensen fra Horsens.
- 4) Mads, døbt i Gjerpen 11. October 1709; opkaldt efter Morfaderen.
- 5) Cathrine Marie, døbt i Gjerpen 1. Marts 1711; gift Skien 26. Januar 1740 med Oberstlieutenant Jens Holm.
- 6) Maren, døbt i Gjerpen Sønd. Rogate (∴ 1. Mai) 1712.
- 7) Dorte Marie, døbt i Skien 20. September 1716.
- 8) Pauline, døbt i Skien 28. November 1717.
- 9) Henrik, døbt i Skien 27. December 1818, † der 1735 (begr. 13. Marts s. A.), 16²/₃ A. gl.
- 10) Ludvig, døbt i Skien 22. Juli 1720; Fadder var Anna Wendelboe, muligvis Søsteren (Nr. 1).
- 11) Elen, døbt i Skien 28. August 1721.
- 12) Karen, døbt i Skien 15. Januar 1723.
- 13) Poul, døbt i Skien 12. Februar 1725.

At den her foran nævnte Niels Wendelbo var en Broder af Poul Løvenørn fremgaar deraf, at han 5. Marts 1720, thegl. 11. Marts s. A., gav Afkald for et Arvebeløb stort 500 Rdl., som var ham tilfalden ifølge Testamente af *L a u r i t s P o u l s e n W e n d e l b o*, fordm Raadmand i Nykjøbing paa Falster, gift med Anna Hansdatter, der var død uden Børn og som derfor havde testamenteret sine Brodersønner, Thomas Paulsens Sønner, Poul Løvenørn og Niels Wendelbo, tilsammen 1000 Rgd., hvoraf de 500 nu tilfaldt den sidste.

Forøvrigt hedder det i et Register paa Gaarden Bjørge i Furnæs Anneks til Vangs Præstegjeld paa Hedemarken, at Slægtens Stamfader Anders Christophersen skal være født 1633 i Horsens og være en Broder af Poul Løvenørn. En Broder skal ogsaa være indvandret til Bamle i Telemarken. At dette ikke kan være rigtigt, flyder imidlertid allerede deraf, at Poul Wendelboe Løvenørn kun have én Broder Niels Wendelbo, Byskriver i Skien, og af at Anders Christopherssøn skal være født 1633. Hans Fader maa jo desuden været en Christopher og ikke Thomas Wendelboe; ogsaa Christophers Kone, der opgives at have været en Angeria Nilsdatter, skal være født i Danmark. Christopher døde paa Bjørge 1. Juni 1715 og Angeria Nilsdatter er vel den Angier Nilsdatter Bjørge, der blev begravet i Vang Dom. 22. Tri. 1692, 52 Aar gl., altsaa født 1640. Muligens har Konen været noget i Slægt med Familien Wendelbo, i alle Fald med den Slægt Wendelbo, der skal være kommen til Bamle. Om der tillige har været nogen Forbindelse med Poul Wendelbo Løvenørn er vel tvivlsomt.

Om Navnesagen.

(Jfr. 7. Række, 1. B., 1. Hæfte S. 103—107).

III.

Hr. Hjorth Nielsen og jeg ser jo aabenbart forskelligt paa Kritik. Han mener, at man godt kan kritisere Resultaterne uden at kende, hvorledes man er kommen til Resultaterne; men jeg tør maaske bede ham overføre denne Tanke paa f. Eks. en Stamtavle. Tager man en saadan i sin Haand og begynder at kritisere den, fordi den ser højst ufuldstændig ud, uden i Forvejen at have sikret sig, at Manglerne ved Stamtavlen overhovedet har kunnet afhjælpes, vilde en saadan Kritik da ikke være forkastelig?

Hr. Hjorth Nielsen paastaar, at han ikke vil have Varianterne beskyttede, jo saamænd vil han saa! Naar et Navn er beskyttet, skal Varianterne af Navnet eo ipso være beskyttede, det er Konklusionen af Hr. Hjorth Niensens Udtalelser; iøvrigt synes Hr. H. N. gennemgaaende at have vist saa god Vilje til at misforstaa mig, at jeg maa give ham hans Kompliment om at læse, som Fanden læser Bibelen, tilbage.

Jeg anker aldeles ikke over, at Hr. H. N. kun har pillet 16 Navne ud for derpaa at bygge sin Kritik af Varianterne, men over, at disse se j s t e n kritiserede Navne ikke alle er gode Eksempler, thi dertil kunde de 20 Minutter, der var tilmaalt Hr. H. N.'s Foredrag, vel nok have strakt sig. Naar han vedblivende vil forsvare Kritikken af Navnet Okholm, kan jeg ikke give ham Ret, for mig staar det som en Uretfærdighed mod en Mand, at han ikke skulde have Lov til at antage sin Fødeegns eller Fødesteds Navn, fordi der eksisterede et lignende Stednavn, som i Forvejen var Familienavn for en anden Slægt, rent bortset fra, at Ligheden i Udtalen af de to Navne næppe kan give Anledning til Forveksling.

Naar jeg er kommen til at bruge det maaske noget skarpe Udtryk »svigtende genealogisk Fagkundskab«, saa var det, fordi jeg af Indholdet i Hr. H. N.'s Artikel skønnede, at han ikke vidste eller i hvert Fald ikke havde præsent, hvor faa Familienavne der egentlig kan siges at bæres af een eneste Slægt, navnlig var det, fordi jeg havde en Mistanke om, at han ikke havde undersøgt, hvor mange kendte danske Navne der findes i Udlandet, uden nogen som helst paaviselig Forbindelse med Bærerne af disse Navne herhjemme. Jeg skal blot t. Eks. nævne Navne som Danner, Dannemann og Rosenkrantz, som man jo ikke skulde vente at finde som Slægtsnavne udenfor Danmark.

Hr. H. N. uddrager af mine Udtalelser om, at meget faa Navne bæres af een enkelt Slægt, den Slutning, at naar to Familier bærer samme Navn, er det mig ligegyldigt, om ti ogsaa gør det, men han slutter fejlt; det jeg mener er, at man ikke behøver at gaa bag over af Forargelse, hvis en Mand faar Lov at antage et bestaaende Familienavn, s a a f r e m t h a n h a r n o g e n B e r e t t i g e l s e til at faa netop dette Navn, og jeg kan forsikre Hr. H. N. om, at Justitsministeriet ogsaa kun under denne Forudsætning i n g u d s t e d e r e n s a a d a n B e v i l l i n g . Man kan naturligvis diskutere, hvad der skal forstaas ved Berettigelse. Jeg forstaar derved følgende 3 Grupper:

- 1) Tilladelse fra samtlige Bærere af det paagældende Navn her i Landet (i Analogi med Adoption).
- 2) At det ønskede Navn har været Vedkommendes oprindelige Navn paa fædrene Side (en Mængde Familienavne er ved en Misforstaaelse af Forordningen af 30. Maj 1828 bleven erstattede med sen-Navne, og jeg finder det rimeligt, at Efterkommerne i saadanne Tilfælde vender tilbage til deres oprindelige Slægtsnavne).
- 3) At Navnet har været Kendingsnavn i Vedkommendes Slægt i c. 50 Aar eller i flere Generationer (i Analogi med Tillægsloven af 1. April 1905. De fleste af disse Kendingsnavne er jo Stednavne, der som Regel i Forvejen bæres af flere forskellige Familier, og for mig staar det derfor ikke som nogen større Ulykke, om der kommer een Slægt til af samme Navn, medens det derimod for Vedkommende kan betyde adskilligt i det praktiske Liv at skulle skille sig ved et saadant gammelt Kendingsnavn).

Med Hensyn til Overførelse af Navne paa Spindesiden, saa kan Hr. Hjorth Nielsen jo ikke være uvidende om, at det er en gammel Skik her i Landet, der altsaa har sin fulde historiske Berettigelse. Den Søn, der i Daaben blev opkaldt efter sin Morfader, førte ofte hans Navn videre, og det blev betragtet som en særlig Ære, der vistnes Morfaderen. Noget andet er, at jeg ikke mener, at denne Skik bør anvendes i vore Dage, uden for saa vidt den mødrene Slægt er uddød, eller Vedkommende har Tilladelse fra samtlige Bærere af Navnet her i Landet. Hr. Hjorth Nielsen har misforstaaet eller villet misforstaa det af mig anførte Eksempel Jerichau, der var anvendt for at vise, at det synes mig mere tilfredsstillende for en Personalhistoriker, at en Mand antager et u d a n s k Navn, til hvilket han har Slægtskabs-Tilknytning, end et Vedkommende ligegyldigt dansk Navn af en Navnebog.

Endelig vil jeg gerne træde i Skranken for, at man kan faa Lov til at knytte sit mødrene Navn til sit fædrene, og jeg synes,

Hr. Hjorth Nielsen burde gøre mig Selskab her, eftersom vi dog vel begge smykker os med vort mødrene Slægtsnavn. Vi havde jo for nylig i Personalhistorisk Samfund et interessant Foredrag af Dr. B o b é; baade i Foredraget og i den paafølgende Diskussion var Arvelighedsspørgsmaalet stærkt paa Tapetet, og der syntes at være Enighed om, at man kunde arve sjælelige som legemlige Egen-skaber saavel fra sin fædrene som fra sin mødrene Slægt, men hvorfor skulde man da ikke ogsaa kunne arve en Del af sit Navn fra sin mødrene Slægt? For en Personalhistoriker kan det jo kun være en Oplysning at have saadanne to Navne at holde sig til, naar han vil anstille slægtshistoriske Undersøgelser, og Vedkommende, der har ændret Navn, kan derved baade have ønsket at vise sin Kærlighed til sin mødrene Slægt og at skabe sin Familie et nyt Navn, som kan blive dens Særeje, thi dette er jo saa at sige den eneste Chance, man har for at faa Eneret paa et Navn.

Det forekommer mig, at Hr. Hjorth Nielsen maa have glemt sin egen Efterskrift i Personalhistorisk Tidsskrift til sit Foredrag, jeg kan i hvert Fald ikke faa andet ud af den, end at Hr. H. N. paa dette Tidspunkt forsvarer og vel derfor ogsaa har troet paa en Skiften Navn en masse, men vi er jo nu altsaa dog paa dette Punkt enige.

Hauch-Fausbøll.

IV.

Hr. H.-F. mener, at jeg, trods min Paastand, vil have Varianterne beskyttede. Nej, saamænd om jeg vill! Men jeg vil, at f. Eks. et Navn som Licht ikke skal kunne trædes for nær ved, at en Mand maaske finder paa at kalde sig Likt eller Ligt. Paa denne Maade er det, at jeg vil have Familienavnene beskyttede m o d Varianterne. Jeg ved ikke, om Hr. H.-F. nu forstaar mig; gør han det ikke, kan jeg ikke hjælpe ham, men maa haabe, at Læserne, der vel forøvrigt nu er trætte af denne Pennefejde, gør det.

Hr. H.-F. skriver, at han anker aldeles ikke over, at jeg k u n har pillet 16 Navne ud for derpaa at bygge min Kritik over Varianterne. Han bør tage sin første Artikel for sig igen og læse Side 104, Linie 10 foroven. Der staar, at jeg af de Par Tusinde Navne, over hvilke jeg har bygget min Kritik, udtager 16 (sejsten!) til at bevise denne Del af Kritiken. Ja, j ø g kan nu ikke fatte andet, end at dette famøse 16 (sejsten!) med Gentagelse og Ud-raabstegn s k a l o g m a a betyde, at de 16, der er pillede ud af de Par Tusinde, er Hr. H.-F. altfor faa, og jeg kan ikke se andet, end at Hr. H.-F. ikke blot misforstaar mig, men ogsaa sig selv.

Jeg skal ikke komme ind paa de øvrige Punkter i Hr. H.-F.'s Svar, thi dels har jeg af hans to Indlæg faaet det Indtryk, at Dis-

kussionen ikke vil føre til noget virkeligt Resultat, enten Hr. H.-F. saa vil give mig Skylden herfor eller ej, dels fordi han i sit sidste Indlæg kommer ind paa helt nye Spor, Dobbeltnavnene, et Emne, jeg slet ikke har berørt. Men jeg skal, inden jeg slutter disse Linier, endnu en Gang slaa fast, hvad jeg ogsaa gjorde i mit Foredrag, at det i høj Grad er ønskeligt, at Offentligheden faar Besked om Navneantagelserne, deres Udstrækning og om Motiverne til dem. Har denne Diskussion ikke ført til andet Resultat, har den i alt Fald vist dette Ønskes Berettigelse.

H. Hjorth Nielsen.

V.

Hr. Hjorth Nielsen, der i sit Svar i Tidsskriftets forrige Hefte saa kraftigt tog til Gjenmæle mod Hr. Hauch-Fausbølls Forsvar for Overførelsen af Slægtnavne i Spindeliniere, har ikke fundet sig foranlediget til paany at tage til Gjenmæle mod den sidste Del af foranstaaende Artikel: Forsvaret for Tilknytning af det mødrene Slægtnavn til det fædrene, med andre Ord de sammensatte Navne. Grunden til H.-F.'s Forsvar og H. N.'s Tilbageholdenhed er vel den, at de begge ere personlig bundne derved, at de have knyttet andre Slægtnavne til deres fædrene. H.-F. vedgaar det aabenhjertigt, vi andre maa altsaa bøie os for det, men netop hans Standpunkt er saa paafaldende at møde hos en Genealog af Faget og frømtræder i en saadan Form, at det skulde synes i høi Grad at friste til Gjenmæle. Lader han ikke H. N. høre, at denne ikke kan være uvidende om, at en saadan Navneoverførelse i Spindelinen »er en gammel Skik her i Landet, der altsaa har sin fulde historiske Berettigelse«, skjønt Skikken dog virkelig var den, at Søn tog Slægtnavn efter Fader og kun rent undtagelsesvis efter Moder, oftest kun naar særlige Omstændigheder gav Anledning dertil. Jeg tænker ganske vist her nærmest paa Slægtnavnbrugen i den gamle danske Adel, men det er vel ogsaa fra den, at de forholdsvis sjældne Overførelser af mødrene Slægtnavne bedst kjendes, hvormed ingenlunde skal bestrides, at de jo ogsaa forekom blandt Borgere og Bønder (jvf. f. Ex. C. Klitgaards Kjarulfske Studier). Men en Skik blev det aldrig, snarere en Uskik, som en Genealog aldrig burde være traadt i Skranken for. Han kan som saadan ikke være uvidende om, hvilke tidsspildende Bryderier og Feiltagelser, disse paa Spindesiden overførte Slægtnavne volder Genealogerne, for ikke at tale om dem, de har forvoldt Samtiden. Lad mig blot anføre et Exempel. I Danmarks Adels Aarbog 1916 S. 457 findes nederst under Spørgsmaalstegn indordnet en vis Morten Skinkel, der, skjønt han maa have været en ret betydelig

Mand, han var Magister og Sekretær i Kong Frederik I's Kancelli, dog ganske er udeladt paa alle hidtil kjendte Stamtavler over de tre, for ikke at sige fire forskellige Adelslægter af Navnet Skinkel, som vi takket være denne velsignede saakaldte Skik har været begavet med her i Landet. At han hører til en af dem, kan der neppe være Tvivl om, men til hvilken? Hans Fornavn Morten peger saavel hen paa de saakaldte Lillie-Skinkel'er som paa Tinhuus-Skinkel'erne; hans Søgl — ja, det vilde have løst Gaaden, om det blot havde været bevaret, men da dette saavel som enhver anden Ledetraad mangler, har jeg, efter megen forgæves Hovedbrud og Eftersøgning, af ren Desperation givet ham den Plads paa Lillie-Skinkel'ernes Stamtavle, han nu i Adels Aarbogen maaske ganske med Urette indtager. Overhovedet vilde det have været ganske umuligt at udrede Forholdet imellem de forskjellige Adelslægter af samme Slægtnavn, om man ikke havde haft Slægtvaabenet, det uforanderlige Slægtvaaben, at holde sig til. Hvem kunde uden Kjendskab til dette afgjøre, om den fynske Landsdommer, dør 1387 hedder »Otto Tydynghehuze dictus Skynkel«, men 1423 »Otto Skinkel man Tidehuus kalder« var en Skinkel eller en Tinhuus paa fædrene Side! Men hvor mange af de Slægtnavn-søgende, som H.-F. giver Anvisning paa at tage deres mødrene Slægtnavn, har et fra deres fædrene Slægt arvet Slægtmærke, der kan vejlede Efterverdenen om Navnenes Oprindelse? Mon H.-F. selv har det? Nei, vi Genealoger skal virkelig være de sidste til at give den Anvisning. Det kan ikke siges ofte nok, at Ingen har mere R e t til sin Moders Slægtnavn end til sin Farmoders, sin Mormoders, sin Farfarsmoders, sin Farmorsmoders etc. etc. i det uendelige, kort sagt til et hvilket som helst andet Slægtnavn. Man har kun R e t til sit fædrene Slægtnavn, og følgelig har kun Moderens, Farmoderens, Mormoderens etc. etc. fædrene Slægt R e t til deres Slægtnavn — og ingen anden. End ikke i Tilfælde af, at denne er en uddød eller uddøende Slægt, kan jeg som Genealog se med Sympathi paa, at dens Navn optages af andre den mere eller mindre uvedkommende Slægter. Er Slægten uddød, hører dens Navn ene Historien til, hvad enten denne har Brug for det eller ikke; i sidste Fald er der vel overhovedet ingen Rift om det. Thi der er den mindre klædelige Egenskab ved den Kjærlighed til den mødrene Slægt, som H.-F. saa smukt paakalder som Motiv til at tilegne sig sin Moders Slægtnavn, at den er i høj Grad egennyttig, hvad Kjærlighed som bekjendt sidst af alt bør være. Den opstaar saa at sige kun, hvor Moderens Slægtnavn byder Fordele, som Faderens ikke menes at have. Træffer man et Navn som Rosenkrantz-Hansen, vil Enhver slutte, at det er et fædrene Hansen, der af glødende Kjærlighed har haget sig fast i et mødrene Rosen-

krantz. Det modsatte vilde være noget nær utænkeligt — jeg siger med Villie kun »noget nær«, thi blandt den danske Adels Slægtnavne findes et Dobbeltnavn, hvor et høiadeligt klingende fædrene Fornavn er vedhæftet et mødrene Slægtnavn af meget borgerligt Tilsnit, men de saare vægtige Fordele var dog tilstede, om end de skulde søges paa en hel anden Bøvd end i de to Navne selv.

Jeg er nu halvt uden at mærke det fulgt H.-F. fra den rene Tilegnelse af det mødrene Slægtnavn over til dets Brug i Forbindelse med det fædrene ved Hjælp af en Bindestrøg, og da ingen af mine bondefødte Forældre i Daaben fik tillagt noget Slægtnavn, har jeg de frieste Hænder til at tage den Handske op, som H.-F. tilkaster H. N. eller rettere alle Modstandere af disse Dobbeltnavne. Jeg kan udtale mig med al ønskelig Tydelighed.

I fordums Dage, da al Opkaldelse foregik gennem Fornavnene, skete det af og til, at en Fader vel oftere af Stolthed over den berømmelige Slægt, han var indgiftet i, end just af Kjærlighed til Hustruen selv, gav sin Søn hendes Slægtnavn i Daaben, vel at mærke som et rent personligt Fornavn, f. Ex. Serlin Christensen, Manderup Holck, Flemming Ulfeldt, Viffert Seefeld. Ved fornyet Opkaldelse i disses Efterkommere kunde saa disse Slægtnavne glide over til at blive rene Fornavne. En nyere Tid, der udstyrede Børnene med 2, 3, 4 eller flere Fornavne, foretrak som Regløn, hvor den »hædrede« den mødrene Slægt med en Tilegnelse af dens Slægtnavn, alligevel at benytte et af de virkelige Fornavne til Daglignavn, men var det ved Daaben blandt Fornavnene givne mødrene Slægtnavn anbragt umiddelbart foran det virkelige, det fædrene Slægtnavn, laa Fristelsen til at bruge det i Forbindelse med dette sidste snublende nær, i alt Fald naar det fædrene Slægtnavn gjorde mindre god Fyldest som Slægtnavn, enten fordi det var et Navn paa sen eller ellers et Fællesnavn for flere forskjellige Slægter. Og saaledes naaede man til forsætlig at gjøre det som Fornavn givne mødrene Slægtnavn til Slægtnavn igjen, idet man ved en Bindestrøg knyttede det til det virkelige Slægtnavn, og dette nye kombinerede Slægtnavn gjør man saa vel at mærke obligatorisk for alle sine Efterkommere, der aabenbart forudsættes endnu om 200 Aar at være besjælede af samme glødende Kjærlighed til just den for længst hensøvede Tipoldemoder, som dennes Søn gav Udtryk for ved i sin Tid at belemre dem med hendes Slægtnavn. Er dette dog ikke nærmest en Navneuskik! Den afskærer jo Børnene, Børnebørnene osv. osv. fra paa tilsvarende Maade at lægge for Dagen den for dem langt mere nærliggende Kjærlighed til deres egen mødrene Slægt. Lad der end være Mening i, at eet Kuld Børn bærer deres Moders Slægtnavn i Forbindelse med Faderens, saa er dog allerede i det næste Slægtled Meningen paa Veie til at

blive meningsløs, da det første af Navnene nu ikke længere er Moderens, men Farmoderens, og Meningsløsheden vilde være stigende for hvert følgende Slægtled, om man ikke hurtig slog sig til Taals med, at saaledes hed min Fader, derfor maa jeg hedde ligesaa. Jeg kan da heller ikke skønne rettere, end at disse Dobbeltnavne lige saa ofte maa være vildledende som veiledende for os Genealoger, for ikke at tale om Familierne selv, bl. a. fordi der ikke følges nogen fast Regel for Navnenes Rækkefølge. Medens i Adelen som oftest det fædrene Slægtnavn sættes først, det mødrene eller af anden Aarsag tilknyttede Navn sidst — dog forekommer Navne som Lente-Adeler, Grevenkop-Castenskjold, von Irgens-Bergh, Krag-Juel-Vind-Friis osv. — saa synes Slægter udenfor Adelen at foretrække det fædrene Slægtnavn sidst, om her overhovedet nogen Regel lader sig opstille. Er det ene Navn et -sen Navn er det som alt berørt ikke vanskeligt at udpege det fædrene, men til hvilken Slægt hører en Familie Bruun-Juel? Slægten selv vil formodentlig allerhurtigst tabe Erindringen om Sammenhængen. Jeg er selv i et Middagsselskab af min Borddame, det kvindelige Overhoved for en grevelig Slægt med Dobbeltnavn, som jeg her betegner med A.-B., i ramme Alvor bleven udspurgt, om Slægten var A. paa fædrene, B. paa mødrene eller omvendt, og saa var det endda ikke 70 Aar siden, at Navneforandringen havde fundet Sted. Nei, alle Sammenklstringer af Slægtnavne er af det onde. De begyndte med at forvandle Slægtnavne til Fornavne og er nu endt i den modsatte Yderlighed: at det ene Fornavn efter det andet bruges som Slægtnavn. Thi har en Peter Nielsen intet mødrene Slægtnavn at fixe sit ubestridelig lidet fyldestgørende fædrene Slægtnavn Nielsen op med, saa sætter han Binstreg mellem Peter og Nielsen — hans Fru har naturligvis forlængst efter moderne Navnemisbrug heddet Fru Peter Nielsen — og har saaledes, som H.-F. skriver, skabt sin Familie (dog vel kun sine Efterkommere) et nyt Navn, som kan blive deres Særeie, og denne Vei, at stille to Navne sammen skal jo ovenikjøbet saa at sige være den eneste Chance, man har for at faa Eneret paa et Slægtnavn.

Man kunde saamænd ganske rolig have ladet Fordringen om dansk Sprogtone for nye Slægtnavne fare, naar man ellers ganske vilde prigsive vort bestaaende Navnestof.

Og saa har jo disse sammensatte Navne andre onde Egenskaber. De hugger en Slægt i Stykker, idet det er en velkendt Sag, at Bærerne af det nye sammensatte Navn meget hurtig nemme at føle sig som en selvstændig Slægt og forsætlig eller uforsætlig miste Fodfæstet i den større Slægt, af hvilken de hidtil have udgjort en Gren.

Og de sammensatte Navne kan bruges og er bleven brugt til at tilsnige sig et Slægtnavn, man ikke ad anden Vei har kunnet faae sig tillagt. En vis Hansen ansøger om at ombytte dette noget udtraadte Navn med et andet bedre, lad os sige Egelykke; men Andragendet afslaaes, fordi Eieren af Hovedgaarden Egelykke har taget Forbehold paa Navnet paa sin Gaard. Dog, vor Ven Hansen giver ikke fortabt. Han, der hedder Frederik Hansen og har skrevet sig F. Hansen, skriver sig fra nu af F. E. Hansen, nogen Tid efter F. Egelykke Hansen, saa F. Hansen Egelykke og sluttelig, maaske først efter 5—6 Aars Forløb F. Egelykke, og han beholder saa uanfægtet Navnet Egelykke, og først i Skifteretsanmeldelsen efter hans Død vil Forholdet endnu en Gang blive berigtiget ved en Anmeldelse som »Frederik Hansen, kaldet Egelykke«. Men hans Børn vil i Kraft af, at Egelykke var deres Faders Kjendingsnavn trods alt Forbehold faae Bevilling paa at føre dette som deres rette Slægtnavn, i alt Fald gennem en 33 Kroners Bevilling, der jo alt nu flytter Bjerge.

H.-F. vil vel vedblivende træde i Skranken for de sammensatte Navne, men vil han vinde genealogiske Laurbær paa Arenaen? Burde han ikke hellere slutte sig til os andre Genealoger, der ser Idealet for vor Stræben i at værne om alt, hvad der styrker Sammenholdet i en Slægt, hvorved vi forstaaer Alle, der i fædrene Linie nedleder deres Herkomst fra en fælles Stamfader, og da i første Række det fra Fædrene nedarvede Slægtnavn. Det er tilgiveligt, at H.-F. i sine unge Aar af Ubekjendtskab med Idealet blev det utro, idet han inden for den ikke overvættets talrige Slægt Fausbøll aabnede Døren for en særlig Slægt Hauch-Fausbøll; mindre tilgiveligt er det, om han nu som landskjendt Genealog anbefaler andre at følge sit Exempel.

Thiset.

I Anledning af ovenstaaende Indlæg fra Redaktør Hauch-Fausbøll er det bleven oplyst for Red., at Postexpedient H. Hjorth Nielsen er døbt med Navnet Hjorth, der imidlertid ikke er hans Moders Navn.

Iøvrigt maa Red. hermed betragte Polemikken om Navnesagen som afsluttet i nærværende Tidsskrift.

Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden. Ved Paul Hennings.

Samfundets Medlemmer og Tidsskriftets øvrige Læsere anmodes om at indsende Meddelelser af genealogisk og personalhistorisk Art, som kan have Interesse for videre Kredse til eventuel Optagelse eller Omtale i denne Rubrik.

Købmand J. A. Lange har følt sig brøsthølden over den Kritik, jeg ved min i Tidsskriftet indeholdte Anmeldelse af den af ham udarbejdede Stamtavle over Familien Vett og von Vett, har udøvet over dette hans Arbejde, og fremsatte derfor gennem sin Sagfører en Anmodning til mig om at lade en Voldgift bestaaende af 2 Personalhistorikere udtale deres Skøn over hans Arbejde og min Kritiks Berettigelse.

Jeg har — hvor usædvanlig en saadan Fremgangsmaade overfor en saglig Kritik end synes mig at være — ikke villet undslaa mig for at opfylde Hr. Langes Ønske og har iblandt 12 af Hr. Lange nævnte Sagkyndige valgt de Herrer Underarkivarerne Nygård og West til at dømme os imellem.

Ifølge Hr. Langes udtrykkelig udtalte Ønske aftrykkes nedenfor det af de nævnte Herrer afgivne Skøn, uden at jeg iøvrigt skal knytte nogensomhelst Kommentar til samme:

»Naar vi efter opfordring af d'hrr. overretssagfører Paul Hennings og direktør J. A. Lange skal udtale os om den af førstnævnte i Personalhistorisk Tidsskrift (7. I. 115—16) fremsatte kritik af sidstnævntes arbejde; Familien Vett og von Vett, forekommer det os, at kritikken maa siges at være i realiteten berettiget, men fremsat med ufornoden skarphed og med en noget for voldsom fremdragen af stamtavlens svage side, antagelig en følge af let forklarlig irritation over den iøjnefaldende modsætning mellem det rige udstyr og det temmelig magre indhold. Efter vort skøn kan det nemlig ikke bestrides, at stamtavlen i ret høj grad besidder netop de fejl og mangler, der saa hyppigt klæber ved dilettanters genealogiske arbejder: 1) den uheldige sammenstilling af stoffet, hvorved ideelige henvisninger og gentagelser nødvendiggøres; 2) tilbøjeligheden til at give det udseende af, at familien er ældgammel og meget fornem, skønt forfatteren øjensynligt selv har en stærk følelse af bevisernes utilstrækkelighed; 3) de biografiske efterretningers mangelfuldhed og ret tilfældige karakter; 4) den meget uheldige maade at anføre kilderne paa ved blot til sidst at opramse alle dem, der overhovedet er blevet raadspurgt; 5) tilbøjeligheden til at medtage overflødige oplysninger og til at udelade oplysninger, som man med rette maatte vente at finde o. s. v.

Der synes i denne forbindelse ikke at være grund til at komme ind paa mange enkeltheder, da det forekommer os at være en given sag, at alle genealoger af faget vil være enige i, at de ovennævnte anker utvivlsomt maa rettes mod den foreliggende stamtavle. For at underbygge vort skøn skal vi dog til ovenstaaende knytte følgende faa bemærkninger:

- 1) Fra førsterangs danske genealoger foreligger der fra de senere aar en saadan række af fortrinlige genealogiske arbejder, at der ingen tvivl kan være om, hvoreledes de sagkyndige for tiden mener, at en stamtavle bør opstilles.
- 2) Hvad afstamningen fra familien von Váz eller de Vett angaar har kritikken utvivlsomt ret i, at det »for enhver genealog er umiddelbart indlysende, at der end ikke findes antydning af bevis for, at denne adelsslægt er identisk med den behandlede slægt«. Det vilde derfor utvivlsomt have været heldigt, om de paagældende oplysninger om »hvad man indenfor slægten mener at vide om dens navn og oprindelse« med stærkt fremhævet reservation var trykt med petit i en note og ikke tværtimod særlig fremhævet.

- 3) Med hensyn til de mangelfulde biografiske efterretninger kan man uden synderlig overdivelse henvise til hver side i stamtavlen. I kritikken er der i flæng grebet et eksempel fra side 81. Man kunde paa samme maade gribe et lignende fra side 47, hvor der meddeles om F. D. Vett:aaet, da han blev kandidat og kancelliraad, datoen, da han blev herredsfoged, borgmester og entlediget, men intet om, naar han blev løjtnant, proprietær, direktør og justitsraad. En del af det saaledes manglende kunde forfatteren med let-
hed have taget af to af de paa side 93 anførte værker af Richter, at det mangler skyldes altsaa ikke mangel paa viden, men snarere mangel paa system. Iøvrigt vilde et eftersyn af de officielle kilder have vist, at Vett var virkelig kancelliraad og virkelig justitsraad efter bestallinger af 17. oktober 1808 og 1. november 1828.
- 4) at der i stamtavlen »ingen kildeangivelse af nogen værd« findes er ubestrideligt, da det ikke har nogen betydning, at man faar at vide, hvilke kilder, der er benyttede, naar det ikke kan ses, hvorfra de enkelte oplysninger er taget.
- 5) Til overflødige oplysninger kan det formentlig henregnes, naar baade føde-, daabs-, døds- og begravelsessted og -dato overalt saavidt muligt anføres, som f. eks. side 37 om Judithe S. A. Wedel: født Skaarup 25. marts 1799, døbt Skaarup 26. april 1799, død Skaarup juli 1799, begravet Skaarup 17. juli 1799; det vilde have været nok at anføre: født i Skaarup 25. marts 1799, begravet smst. 17. juli s. a. Daabs- og begravelsesdag maa i det hele taget siges at være overflødig, naar fødsels- og dødsdag kendes. — Mangelfuldt er det, naar ved indgiftede mænds børn ægtefæller vel medtages, men systematisk saaledes, at man hverken faar noget at vide om deres fødsel, død eller forældre (f. eks. side 37 og 38).

Det anførte turde være tilstrækkeligt til at vise, at det ikke er uden grund, vi finder kritikken berettiget til at kalde den foreliggende stamtavle et dilettant-arbejde, men dermed være ikke sagt, at det er et arbejde uden værdi. At man »paa hver side træffer uløste familiegaader« kan ikke siges med rette; saadanne »gaader« findes næsten i enhver stamtavle, og de skønnes ikke her at optræde i stort antal, naar bortses fra de »gaader«, som det — uheldigvis — har ligget udenfor forfatterens plan at løse (jvfr. ovenfor under punkt 5). Det ses heller ikke at være berettiget at paastaa, at forfatteren »er vegen tilbage for enhver vanskelighed«, da der ikke kan være Tvivl om, at der er nedlagt et betydeligt og samvittighedsfuldt arbejde i stamtavlen; overhovedet synes det hverken at have skortet paa nøjagtighed ved de enkelte undersøgelser eller paa iver for at naa det bedst mulige resultat, men paa systematisk arbejde og metodisk fremgangsmaade ved undersøgelserne og ved bearbejdelsen af det indvundne stof.

Hellerup og Charlottenlund, den 26. juni 1916.

S. Nygaard.

Fr. Jürgensen West.

Sidste i Foraaret udkomne Hæfte af Dansk historisk Fællesforenings Tidsskrift indeholder en Artikel af Thomas B. Bang om Lehnregnskaber og deres Benyttelse som historisk Kilde. M. H. t. deres specielle Værd som personalhistorisk og genealogisk Kilde udtaler Forfatteren følgende:

Ogsaa de, der vil søge mere specielle historiske Oplysninger i Lehnregnskaberne, kan ofte gøre Regning paa godt Udbytte, ikke mindst i personalhistorisk Henseende. Præsterækkerne, som hos Wiberg er yderst mangelfulde, hvad Tiden før 1660 angaar, kan saaledes paa mangfoldige Punkter suppleres herigenrem; Listerne over Præstegæsteriet nævner nemlig oftest Præstenavnene og fylder derved store Huller. Eksempelvis anføres efter Aal-

borghus' Jordebog 1597—98, at Præsterne i Aars og Hornum Herreder da var: Søren Sørensen i Aars, Pier i Skivum, Lauritz i V. Hornum, Thames i Blære, Niels i Smorup, Hr. Anders Nielsen i Juelstrup og Hr. Villum Pedersen i Buderup, Christen i Ellidhøj, Niels Eskesen i Ø. Hornum, Anders Gied i Kirke-
torp, Søren i Dalsgaard, Peder Moritsen i Sønderup. Næsten alle disse Navne tjener til at supplere vor Viden paa dette Omraade. Ogsaa om Herredsfogederne, som det ofte kan være af Betydning at kunne identificere, naar vi træffer dem i Dokumenter og lignende Steder, faar vi Oplysninger. Som oftest var de nemlig helt eller delvis fritaget for Afgifter til Kronen, og i Regnskaberne finder vi da udfor deres Navne en Bemærkning som »kvit, da han er Herredsfoged i N. Herred«, eller de opregnes i Afkortningsregistre, der er vedføjet Jordebogen. At de mange Navne paa Dele-, Lade- og Ridefogeder, der nævnes, kan have sin Betydning for Personalhistorikeren, er indlysende, men nok saa betydningsfuldt er det dog, at vi ved en grundig Benyttelse af Jordebøgerne kan skaffe Oplysninger om en Række Bondeslægter gennem Tiderne. Lettest sker dette selvfølgelig, naar Slægten har et fast Tilnavn, men selv uden det kan man ofte komme langt, navnlig med Hensyn til de Slægter, der havde jordegent Bondegods, og hvor Søn efter Fader kunde have den samme Gaard mange Led igennem. For Fæsternes Vedkommende staar vi paa mere usikker Grund, men træffer vi f. Eks. i en Jordebog en Fæstebonde ved Navn Byrial Jepsen og et Par Aar efter i den samme Gaard en ved Navn Jep Byrialsen, er der dog al Grund til at antage dem for Fader og Søn. Det var nemlig meget almindeligt, at Fæstegaardene bortgaves til Søn efter Fader, noget der fremgaar tydeligt af Registerne over Stedsmaal eller Indfæstning, som skulde betaales ved Fæstets Tiltrædelse. Her optræder nemlig atter og atter Poster som: »Stedsmaal, som N. N. betalte, for han fæstede sin Faders Gaard«. En saadan Bemærkning giver os i Virkeligheden en Stump af en Stamtavle, og kan saadanne Stumper sættes sammen og føres ned til den Tid, da Kirkebøger og Skifteprotokoller begynder, er Forbindelsen med Nutiden knyttet.

I Aaret 1915 er til Rigsarkivet sket Aflevering af en Række Arkivalier fra Udenrigsministeriet (efter 1848), fra Marineministeriet (1841—78) af ca. 150 Breve fra Kong Frederik VII til Minister L. W. Scheel (1854—63), Holmens Kirkes Patronats Arkiv (1784—1873) endvidere Havnekommissionens og den kgl. Havneadministrations Arkiver samt Kong Frederik VIII's Breve.

De sidste Breve og Ministerieafleveringerne efter 1848 er indtil videre utilgængelige for Offentligheden.

Landsarkivet i Odense har modtaget Dallunds Godsarkiv, Grevskabet Muckadells Godsarkiv, Odense adelige Jomfruklosters Arkiv og Ørbækklundes Arkiv.

Den 16de Juli i Aar afholdt den Qvistgaardske Familieforening, efter Indbydelse af Godsejer Rehling Qvistgaard, Humlehave pr. Kværkeby, Aarsmøde paa Klampenborg Badehotel.

Blandt de Danske i Amerika har man længe været optaget af Tanken om at faa skrevet Dansk-Amerikanernes Historie. De nødvendige Midler hertil (ca. 50,000 Kr.) synes nu at blive samlet, og om Planen for Arbejdet skriver »Pionere«:

»Den Plan, man hidtil har drøftet, gaar ud paa at faa Professor Vig, der jo er mere bevandret paa dette Omraade end nogen som helst anden, til med

behørig Assistance og under Samraad og Samarbejde med en Redaktionskomité, bestaaende af Mænd fra forskellige Lejre, at skrive Dansk-Amerikanernes Historie fra den tidligste Begyndelse op til nu. Professor Vig ligger inde med et enormt Materiale til et saadant Værk, men vil til Udarbejdelsen have Brug for en eller to Assistenten og en Stab af Medarbejdere. Selv med en saadan Medhjælp vil det tage fra 4 til 5 Aar at fuldføre Arbejdet, idet der regnes med et Værk paa flere Tusinde Sider, delt i flere Bind. Disse vil antagelig indbundet kunne sælges for ca. 3 Dollars.

Naar man trænger ind i Ahnetavlestudiet med dets utallige interessante og tit saa overraskende Opgaver, vil det Fænomen, at mødrene Ahner næsten undtagelsesfrit lader sig forfølge længer tilbage end fædrene Gang paa Gang paatvinge sig Opmærksomheden. Ved Sammenligninger vil man faa Øjet op for, at der her ikke er Tale om Tilfældigheder, men om en Regel, der bunder i selve den menneskelige Natur og det sociologiske Problem.

Naar en paa en Ahnetavle optrædende Mand, hvis Forfædre tabe sig i Mørket, saaledes at han altsaa maa siges at være den, der har bragt sin Slægt frem til den sociale Stilling, der kræves for, at dens Navn overhovedet har kunnet findes i de Navnløses Skare, vil man se, at den paagældende Ascendent eller hans Børn, som et Led i Familiens Stræben efter at skaffe sig Fodfæste i den Samfundsklasse, hvori Ascendentens Dygtighed og Flid har bragt den op, gifter sig ind i den nye Kreds, som de er kommen til at tilhøre, altsaa med Kvinder, hvis sociale Niveau allerede ligger i en noget højere Plan, og hvis Ascendens derfor uden Tvivl vil kunne forfølges noget længere tilbage. — Saaledes gaar det Bonden, der kommer til Byen og bliver Haandværker; har han Ærgerrighed og vil frem, gifter han sig med en af de gamle, velhavende Haandværksfamiliers Døtre, saaledes gaar det Borgersønnen, der er bleven sat til Studeringerne, han vil gifte sig med en Præstedatter eller anden ung Pige fra et studeret Hjem o. s. v.; — der vilde kunne gives mange Exempler paa Livets Regelbundethed paa dette Omraade, og dette medfører for Ahnetavlens Vedkommende, som man let vil se, et Plus i Favor af Hustruens Familie, saaledes at denne vil kunne følges et eller flere Led længere tilbage end »Parvenuens« egen.

Det i 1914 af Dansk-historisk Fællesforening nedsatte Udvalg til Udarbejdelse af et Forslag til en ny Navnelov indgav ifjor til Justitsministeriet en motiveret Betænkning der i første Linie fremhævede Nødvendigheden af Centralisation af Myndigheden til Navnetildelingen, der hidtil ifølge Navneloven af 22. April 1904 havde ligget hos den usagkyndige Politimester og havde medført at Navnesagen underkastedes en ganske uensartet Behandling. Følgen af denne Mangel paa Centralisationen havde bl. a. givet sig saa utiltalende Udslag, som at Lederen af en Navneforretning her i Byen havde haft den exempelløse Dristighed, naar han ikke af Overpræsidenten i København havde kunnet faa det Navn, han ønskede bevilget til en Klient, fordi det skønnedes at danne et Indgreb i bestaaende Rettigheder, søgte at faa det igennem i en Nabokommune. Og det var lykkedes ham!

Takket være Kontorchef V. Topsøe-Jensen i Justitsministeriet, hvis Navn vil være mange af vore Læsere bekendt som Forfatter til et værdifuldt Ahnetavlearbejde over sin Slægt, og som forener varm Interesse for Navnesagen med Sagkundskab, er der nu under 26. August d. A. af Justitsministeriet emaneret en Bekendtgørelse hvorved i Realiteten den ønskede Centralisation af

Navnebevillingsmyndigheden er naaet, idet Justitsministeriet for at det i højere Grad end hidtil kan undgaas, at der udfærdiges Øvrighedsbevis paa saadanne Navne, der enten paa Grund af fremmed Sprogtone eller Lighed med alt beskyttede Navne ikke burde være udfærdigede, bl. a. bestemmer følgende:

Naar der sker Henvendelse om Udfærdigelse af Øvrighedsbevis paa et Navn, undersøges det, om Navnet enten alt er beskyttet, eller om det paa Grund af Lighed med et saadant Navn eller paa Grund af sin fremmedartede Sprogtone eller Stavemaade ikke skønnes at kunne gives ved Øvrighedsbevis; i saa Fald afvises Henvendelsen straks.

Skønnes det derimod, at Navnet kan meddeles ved Øvrighedsbevis, forelægges Spørgsmaalet altid Justitsministeriet. Forespørgsler herom sendes direkte til Justitsministeriets Ekspedition for Navnesager; hver Forespørgsel maa saa vidt muligt kun indeholde eet Navn.

Naar Justitsministeriets Resolution foreligger for, at Navnet kan meddeles ved Øvrighedsbevis, udfærdiges dette, og samtidig sendes det i Justitsministeriets Cirkulære af 10. Juni 1916 omhandlede Navnekort til Justitsministeriets Ekspedition for Navnesager.

Spørgsmaal.

Enke siden 1793 efter Provst i Lemvig, Søren Haar, Anna Elisabeth Fabritius, døde 4. Marts 1807 paa Nivaagaard, Karlebo Sogn, 74 Aar gl., hos sin Datter og Svigersøn, Niels Alsing Aggersborg. Hvem var hendes Forældre? Provst Haar havde 1764—1767 været Kapellan hos Provst Wilhelm Fabricius i Varde (1702—1767) af den bekendte slesvigske Præsteslægt fra Loit. Fabricius havde 1733—1748 været Præst i Ensted ved Aabenraa, og som saadan indgaaet sit 1. Ægteskab med en Datter af Borgmester og Postmester Arent Brun i Haderslev, Anna Eleonore B. — 1745 optogs i deres Hjem i Ensted den 13aarige Anna Elisabeth Brun, Datter af afd. Orlogskapitain Jørgen B. og ligeledes afd. Hustru Lovise Jantzen. Hun var Broderdatter af W. Fabricius' Hustru. Er hun identisk med omspurgte Provstinde Haar, der saaledes skulde have antaget sin Plejefaders Familienavn? og i bekræftende Fald, hvor blev hun gift?

A. Jantzen.
fhv. Sognepræst.

Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

Under Protektorat af
Hendes Majestæt Enkedronning Louise af Danmark.

Medlemsbidraget er 6 Kr. aarlig.

Samfundet har siden dets Stiftelse i 1879 udgivet:

Personalhistorisk Tidsskrift.

1. Række, Bind I—III (1880—82) ved *F. Krarup*.
1. — , — IV—VI (1883—85) ved *G. L. Wad*.
2. — , — I—IV (1886—89) ved *G. L. Wad*.
2. — , — V—VI (1890—91) ved *H. W. Harbou*.
3. — , — I—III (1892—94) ved *H. W. Harbou*.
3. — , — IV—VI (1895—97) ved *G. L. Grove*.
4. — , — I—II (1898—99) ved *C. E. A. Schøller*.
4. — , — III—VI (1900—03) ved *G. L. Grove*.
5. — , — I—VI (1904—09) ved *G. L. Grove*.
6. — , — I (1910) ved *G. L. Grove og Paul Hennings*.
6. — , — II—VI (1911—15) ved *Paul Hennings*.
7. — , — I 1ste-3die Hæfte (1916) ved *Paul Hennings*.

Aargangen 1880 er udsolgt. Prisen for Aargangene 1881—1903 er nedsat til 3 Kr. for hvert Bind, og Prisen for hver afsluttet Række af Tidsskriftet til 10 Kr. pr. Række (6 Bind).

Bogladeprisen for enkelte Bind er 9 Kr. — Enkelte Hæfter sælges ikke.

Foruden det aarlige Navneregister i Tidsskriftet findes i Aargangen 1892 Indholdsfortegnelse for 1.—2. Række (1880—91), i Aargangen 1904 Indholdsfortegnelse for 3.—4. Række (1892—1903) og i nærværende Binds 1ste Hæfte Indholdsfortegnelse for 5.—6. Række (1904—1915).

Medlemmer af Selskabet, der ønske at komme i Besiddelse af A. E. THOMLE: **Slægten Thomle** og H. KNAP: **Familien Knap**, kunne, saa langt Oplaget strækker, gratis erholde Eksemplarer ved Henvendelse til Selskabets danske Sekretær, Overretssagfører *Paul Hennings*, Stormgade 6, Kjøbenhavn B., eller til Stiftsarkivar *E. A. Thomle*, Odinsgade 23, Kristiania.

Optegnelser vedrørende **Familien Larsson** (Arendal) og **Stamtavle over Familien Johnstrup** (København 1883) ønskes til Købs. Tilbud med Pris bedes sendt til Redaktøren.

Nye Publikationer.

- Thomas Carlyle:** *Om Heroer, Herodyrkelse og det heroiske i Historien.* Paa Dansk ved Margrethe Scharling Dragsdahl og Christoffer Dragsdahl. Kr. 4.50.
— *Sartor Resartus.* Paa Dansk ved Uffe Birkedal. Kr. 4.50.
— *Svundne Tider og ny.* Oversat af Uffe Birkedal. Kr. 5.00.
- Jens Kure:** *Tro og Arbejde.* Carlyle's Religion og Ethik. Kr. 8.00.
(Ovennævnte fire Skrivelser af og om Carlyle sælges samlet for Kr. 20.00; indb. i to Bind: Kr. 24.00).
- J. P. Jacobsen:** *Manes. De Døde og Menneskelivet.* Anden Bog: Stormennesket. Genius og Manes. (Oplag: 300 Salgs-Eksemplarer). Kr. 5.50.
- Joh. K. Bergwitz:** *Grimstad 1800—1850.* som Type paa norsk Smaaby. Med en Indledning: Henrik Ibsens Ophold i Grimstad. (Oplag: 150 Salgs-Ekspl.). Kr. 10.00.
- Gudmundur Björnson:** *Islands flag og faner og flag i alverdens lande.* Oversat fra Islandsk af Age Meyer Benedictsén. Kr. 2.50.
- A. Peschcke-Køedt:** *Skandinavismen.* Andet Tusinde. Kr. 1.00.
-
- Johan Bojer:** *Den franske Fane.* Skildringer. Kr. 1.25.
- Georg Brandes:** *Verdenskrigen.* 1.—2. Oplag. Kr. 5.50.
- Axel Garde:** *Preussens Tyskland.* Stat, Kultur, Tradition i det 19. og 20. Aarhundrede. Kr. 2.75.
- Karl Larsen:** *Krig, Kultur og Danmark.* 1.—2. Oplag. Kr. 1.25.
- Kr. Nyrop:** *Frankrig.* 6. Oplag. Kr. 1.25.
- Kr. Nyrop:** *Er Krig Kultur?* 1.—2. Oplag. Kr. 3.75.
- Sønderjyske Soldaterbreve.** 12.—15. Oplag. Kr. 2.50.
- Tyske Soldaterbreve,** skrevne af tyske Studenter. 1.—2. Oplag. Kr. 2.00.
-
- Andreas Austlid:** *Christen Kold.* Paa Dansk ved Marie Kold Pedersen. Kr. 4.50.
- Holger Begtrup:** *Christen Kold.* Kr. 1.25.
- Joh. Christian Drewsen:** *Strandmøllen.* Optegnelser. Kr. 5.00.
- K. Hansen:** *J. C. la Cour.* Kr. 1.25.
- Dr. Nic. Holm:** *Glade Aar.* 2. Oplag. Kr. 3.00.
- Johannes Jørgensen:** *Den røde Stjerne.* (Af mit Livs Legende. I.). 1.—2. Oplag. Kr. 3.75.
- H. Rosendal:** *Om Kong Frederik den Syvende.* Kr. 1.35.
- Troels-Lund:** *Mogens Hejnesøn.* Et Tidssbillede fra det sekstende Aarhundrede. Folkeudgave. Kr. 0.75; indb. Kr. 1.00; i komp. Bd. Kr. 1.35.
- Clara Tschudi:** *Hofliv i det attende og nittende Aarhundrede.* 2. forøgede Udgave af »Dronninger, Kejsrerinder og Kongernes Moder«. Udkommer i 70 Hefter à 35 Øre. Bindsubskription: 5 Bind à ca. Kr. 5.00 heftet, à ca. Kr. 6.50 indb. i Shirtingsbind, à ca. Kr. 8.00 i Franskbind.
-
- Et Udvalg af Bismarcks Taler.* (I Originalsproget). Med Indledning, Oplysninger m. m. ved J. Ostenfeld. Indb. Kr. 3.25.
- Rigskansler von Bethmann Hollweg:** *Syv Taler under Verdenskrigen.* Dansk Udgave. Kr. 1.00.
- Arne Magnusson:** *Embedsskrivelser og andre offentlige Aktstykker.* Udg. af Kr. Kålund. Kr. 6.00.
- Arne Magnusson:** *Brevveksling med Torfæus.* Udg. af Kr. Kålund. Kr. 5.00.
-
- Georg Brandes:** *Henrik Ibsen.* Illustreret Udgave. Kr. 4.00; indb. Kr. 5.75.
- Hans Brix:** *Blicher-Studier.* Kr. 3.00.
- Oscar Geismar:** *Digterprofiler.* (Essays over 17 moderne danske og norske Forfattere). Kr. 3.50.
- Helge Hostrup:** *Jens Christian Hostrup.* Kr. 5.00.
- Ernst Kaper:** *Goethe.* (Nogle Hovedtræk af den tyske Litteraturs Historie efter Aar 1700. 2. Hefte). Kr. 3.25.
- Fr. Moth:** *Aristotelessagnet eller Elskov Magt.* Et Bidrag til sammenlignende Novelleforskning. Kr. 3.00.
- Harald Nielsen:** *Vej og Sti.* Æstetiske Afhandlinger. Kr. 5.00.
- Kunstmuseets Aarsskrift II.** Kr. 6.50.

Gyldendalske Boghandel, N. F.